

Veřejná správa
v České republice
v roce

2017

Ministerstvo vnitra
Odbor strategického
rozvoje a koordinace
veřejné správy

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

MINISTERSTVO VNITRA
ČESKÉ REPUBLIKY

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

MINISTERSTVO VNITRA
ČESKÉ REPUBLIKY

V roce 2018 vydalo Ministerstvo vnitra, odbor strategického rozvoje a koordinace veřejné správy.

ISBN 978-80-87544-80-8

OBSAH

1	ÚVOD	4
2	LEGISLATIVNÍ ZMĚNY	5
3	VEŘEJNÁ SPRÁVA V ČESKÉ REPUBLICE	8
3.1	OBEC	8
3.2	KRAJ	9
3.3	ZMĚNY V ÚZEMNÍM ČLENĚNÍ	10
3.4	MÍSTNÍ REFERENDUM	11
4	DOSTUPNOST VEŘEJNÉ SPRÁVY	13
4.1	PŘÍVĚTIVÝ ÚŘAD	13
4.2	ÚŘEDNÍ DOBA A ELEKTRONICKÉ OBJEDNÁNÍ	14
4.3	MÍSTNÍ PŘÍSLUŠNOST	15
4.4	POČET PRACOVÍŠŤ CZECH POINT	16
5	ELEKTRONIZACE VEŘEJNÉ SPRÁVY	18
5.1	DATOVÉ SCHRÁNKY A ELEKTRONICKÁ PODÁNÍ	19
5.2	ELEKTRONICKÉ SLUŽBY STÁTU A PORTÁL OBČANA	20
6	SPRÁVNÍ AGENDY	22
6.1	OBČANSKÉ PRŮKAZY	23
6.2	CESTOVNÍ DOKLADY	25
6.3	AGENDA ŘIDIČŮ	26
6.4	MATRIČNÍ AGENDA	29
6.5	CENTRÁLNÍ EVIDENCE PŘESTUPKŮ	36
6.6	ŽIVNOSTENSKÉ SPRÁVNÍ ČINNOSTI	38
6.7	STAVEBNÍ ÚŘAD	41
7	LIDSKÉ ZDROJE VE VEŘEJNÉ SPRÁVĚ	43
7.1	SLUŽEBNÍ ÚŘADY A JEJICH ZAMĚSTNANCI	44
7.2	ROZDĚLENÍ PODLE STUPNĚ VZDĚLÁNÍ	46
7.3	ROZDĚLENÍ PODLE POHLAVÍ	47
7.4	ROZDĚLENÍ PODLE VĚKU	48
7.5	ZAMĚSTNANCI SE ZDRAVOTNÍM POSTIŽENÍM	49
7.6	ŠKOLENÍ PRO ZASTUPITELE	50
8	HOSPODAŘENÍ VE VEŘEJNÉ SPRÁVĚ	51
8.1	DLUH VLÁDNÍCH INSTITUCÍ	51
8.2	DLUHOVÁ SLUŽBY OBCÍ A KRAJŮ	51
8.3	PORUŠENÍ ROZPOČTOVÉ ODPOVĚDNOSTI	52
8.4	VEŘEJNÉ ZAKÁZKY	53
9	MEZINÁRODNÍ SROVNÁNÍ	55
9.1	METODIKA SVĚTOVÉ BANKY	55
9.2	DIGITÁLNÍ EKONOMIKA	57
9.3	SUSTAINABLE GOVERNANCE INDICATORS	58
10	INDEX ROZVOJE VEŘEJNÉ SPRÁVY	60
11	UKAZATELE SYSTÉMU MĚŘENÍ A HODNOCENÍ	62

1

ÚVOD

Vláda České republiky svým usnesením č. 680 ze dne 27. srpna 2014 zřídila Radu vlády pro veřejnou správu a chválila její statut. Výroční zpráva je předkládána v rámci plnění aktivit, které jsou Radě vlády pro veřejnou správu uloženy.

Rok 2017 přinesl pro veřejnou správu nejen řadu legislativních změn, ale i cenné výstupy z realizovaných analýz. Analytická činnost je pro rozvoj veřejné správy nezbytná, neboť kvalitní a fakty podložené informace jsou základem pro tvorbu strategií a realizaci politik.

Takový přístup je plně v souladu se současnými mezinárodními trendy, které vyzdvihují rozhodování založené na informacích. Je proto nezbytné, aby se analytická práce opírala o relevantní data. V tomto směru je novinkou letošní výroční zprávy využití Systému měření a hodnocení veřejné správy.

Tomu odpovídá i struktura výroční zprávy, jež se od předchozích dokumentů mírně liší. Jednotlivé kapitoly nyní vychází z tematických oblastí Systému měření a hodnocení. Avšak i nadále budou zařazena souhrnná data

o výkonu správních agend, postupu elektronizace veřejné správy nebo o změnách v územním členění.

Kromě slovního zhodnocení jednotlivých tematických oblastí bude nově jejich vývoj znázorněn pomocí indexu rozvoje veřejné správy. Tato grafická forma lépe vystihne úroveň každé oblasti a snáze poslouží pro meziroční srovnání.

Vedle měření rozvoje se veřejná správa v roce 2017 zaměřila i na samotný výkon agend v přenesené působnosti. Došlo u zde k úpravě financování vydávání občanských průkazů, byla analyzována síť matričních úřadů a zrušila se místní příslušnosti při registraci vozidel.

Tato výroční zpráva je předkládána za účelem informování o aktivitách veřejné správy v kalendářním roce 2017. Současně si tento dokument klade za cíl přiblížit čtenářům některé její vnitřní souvislosti a seznámit je s nejdůležitějšími právními předpisy. To vše se zřetelem na vztahy k územní veřejné správě.

2

LEGISLATIVNÍ ZMĚNY

V roce 2017 bylo ve Sbírce zákonů ČR vyhlášeno 476 různých zákonů, vyhlášek, nařízení, sdělení nebo nálezů. Z nich se některé významně dotýkají územní veřejné správy.

Zákon o pravidlech rozpočtové odpovědnosti č. 23/2017 Sb.

Hned počátkem roku byl přijetím zákona o rozpočtové odpovědnosti ukončen několikaletý legislativní proces a jeho úspěšné završení přineslo nový institut, který vešel do povědomí jako „dluhová brzda“. Účelem zákona je preventivní regulace zadluženosti obcí a proto zákon zavedl nové nástroje proti zadlužování jejich rozpočtů. Podle nových pravidel musí být obecní rozpočty vyrovnané, a pokud by případné zadlužení za 4 roky překročilo 60 procent průměrných příjmů a obec by ho v dalším kalendářním roce nesnížila, Ministerstvo financí by pozastavilo převod podílu z výnosu daní, který je jinak příjmem obce.

Záměr a správnost zákonné úpravy potvrdil v březnu 2017 i nález Ústavního soudu. Ministerstvo financí vytvořilo praktickou kalkulačku rozpočtové odpovědnosti, díky které si může veřejnost ověřit, zda daný územně samosprávný celek plní pravidla rozpočtové odpovědnosti.

Novela volebních zákonů

V březnu 2017 byl ve Sbírce zákonů publikován pod č. 90/2017 Sb. zákon, který změnil vybrané volební zákony. Jejich aplikace je pravidelně konfrontována s praxí konání voleb a opakovaně se projevovaly nedostatky právní úpravy v podobě nejednoznačnosti, překonanosti a obsolentnosti některých postupů a požadavků. Nová právní úprava přinesla elektronizaci dílčích úkonů s využitím právně ukotvených a v praxi fungujících a ověřených nástrojů, jakými jsou zejména datové schránky, elektronický podpis či

základní registry a eliminovala tak nedostatky v právní úpravě mající dopad na volební právo.

Zákon o evidenci tržeb č. 112/2016 Sb.

Od března 2017 se připojily provozovny maloobchodů a velkoobchodů k elektronické evidenci tržeb. Část evidence byla spuštěna v prosinci 2016 a během prvního roku se do ní zapojilo 161 tisíc podnikatelů z oblastí ubytovacích a stravovacích služeb, velkoobchodu a maloobchodu. Ti zaevidovali dohromady 3,6 miliardy účtenek s celkovou sumou přiznaných tržeb 1,3 bilionu korun. Náběh 3. fáze (svobodná povolání, doprava, zemědělství) a 4. fáze (vybraná řemesla a výrobní činnosti) byl v prosinci 2017 zastaven nálezem Ústavního soudu v této věci.

Zákon o obcích č. 128/2000 Sb.

V dubnu 2017 byl ve Sbírce zákonů vyhlášen pod číslem 99/2017 Sb. zákon, který změnil stávající právní úpravu právních poměrů a odměňování členů zastupitelstev obcí, krajů a hlavního města Prahy. S účinností od 1. ledna 2018 se zvedlo nové koncepční řešení do odměňovací praxe a to včetně konstrukce odlišného způsobu diferenciaci výše odměn.

Nová úprava odměňování zavedla i institut mimořádné odměny. Ta může být udělena za splnění mimořádných nebo zvlášť významných úkolů, její projednání a schválení má stanovena striktní pravidla.

Nově je upraven institut odchodného, který je výplatou v případě zániku mandátu, odvolání z funkce či vzdání se funkce v průběhu volebního období i po volbách. Zanikl tak pojem „odměna při skončení funkčního období“ a odchodné se týká všech uvolněných funkcí, neuvolněného starosty a neuvolněného místostarosty.

Zákon o rozpočtovém určení daní č. 243/2000 Sb.

Červenec 2017 přinesl změnu zákona o rozpočtovém určení daní, která s účinností od 1. 1. 2018 navýšila podíl obcí na celkovém výnosu z DPH z 21,4 % na 23,58 %. Podle odhadů bude nárůst představovat navíc 9 mld. do rozpočtů obcí a krajů, což představuje 850 Kč na obyvatele. Samosprávy prostředky použijí podle svých rozhodnutí na veřejné investice, služby občanům i na kofinancování projektů podpořených z evropských fondů.

Zákon o občanských průkazech č. 328/1999 Sb.

Červenec 2017 přinesl novelu zákona o občanských průkazech a tím změnu v elektronickém úřadování. Novela plošně zavádí občanské průkazy s kontaktním elektronickým čipem, které doposud existovaly jako možnost, nikoliv nutnost. V souvislosti s povinností rozpoznávat od září 2018 elektronickou identitu je vytvářena Národní identitní autorita, a tedy nový identitní prostor pro občany České republiky. Plošným zavedením občanských průkazů s elektronickým čipem bude tak identitní prostor maximálně využit. Občané mají garance na využití nového občanského průkazu ve frekventovaných agendách resortu Ministerstva práce a sociálních věcí a Ministerstva financí.

Zákon o elektronické identifikaci č. 250/2017 Sb.

V srpnu 2017 byl schválen nový zákon o elektronické identifikaci, který navazuje na evropské nařízení eIDAS a poprvé stanovuje jednoduchý, bezpečný a státem zaručený způsob prokazování totožnosti uživatele. Univerzální online systém propojí na jedné straně úřady a jejich služby a na druhé straně poskytovatele prostředků pro identifikaci, kteří splní požadavky stanovené zákonem. Občané tak získávají možnost přihlašovat se k většině služeb jedním způsobem. Prostředkem s nejvyšší úrovní důvěry poskytovaným státem budou právě občanské průkazy s čipem

a identifikačním certifikátem, které budou plošně vydávány od července 2018.

Zákon o místních poplatcích č. 565/1990 Sb.

Po 26 letech doznala změny výše regulačního poplatku za vjezd motorových vozidel do vybraných částí měst. Horní hranice vzrostla 10krát a může činit až 200 Kč denně. Bude tak lépe naplněn ekologický i regulační účel tohoto místního poplatku. Novela upřesnila osvobození od poplatků za svoz komunálního odpadu a nově se osvobození vztahuje na poplatníky z titulu trvalého pobytu a nikoliv vlastnictví nemovité věci, ve které není hlášena k trvalému pobytu žádná fyzická osoba. Kromě dalších stojí za zdůraznění změna v ohlašovací povinnosti. Poplatník musí rozhodnou událost pro úlevu nebo osvobození od poplatku nahlásit do 15 dní od jejího vzniku, jinak mu nárok na osvobození od poplatku zanikne (např. nárok založený dosažením věkové hranice).

Zákon o střetu zájmů č. 159/2006 Sb.

V září 2017 nabyla účinnosti novela č. 14/2017 Sb., která změnila proces podávání oznámení dle zákona o střetu zájmů. Novela rozšířila a pro veřejné funkcionáře zpřísnila zákonné povinnosti a zřídila registr oznámení. Ten se stal jedním z informačních systémů veřejné správy a Ministerstvo spravedlnosti bylo ustaveno evidenčním orgánem a správcem systému.

Původním záměrem novely bylo zjednodušení přístupu veřejnosti k zadaným informacím, zefektivnění kontrolního mechanismu, zpřísnění sankcí a v neposlední řadě také elektronizace majetkových přiznání. Zákon však nadále zůstává ve veřejném prostoru předmětem diskusí.

Zákon o územním plánování a stavebním řádu č. 183/2006 Sb.

Proces stavebního řízení čelil kritice pro svoji složitost a časovou náročnost. Novelou přijatou v létě 2017 došlo k rozšíření záměrů, pro které lze využít zjednodušený postup tzv. územního souhlasu a ohlášením.

Mezi nejsledovanější řízení patří povolení stavby rodinného domu, kdy bylo novelou umožněno zjednodušit a zrychlit povolovací proces pro všechny rodinné domy s jedním podzemním podlažím do hloubky 3 m a nejvýše s dvěma nadzemními podlažími a podkrovím, kdy stavební úřad vydává souhlas do 30 dnů od podání úplné žádosti. Zjednodušený postup je podmíněn souhlasem sousedů resp. třetích osob, jejichž práva mohou být povolovanou stavbou dotčena. Až praxe ukáže úspory, které novela účinná od ledna 2018 přinese.

Novelizovaný zákon také změnil kompetence stavebních úřadů při vydávání závazných stanovisek o souladu záměru výstavby s územním plánem. Závazná stanoviska vydávají nově jen stavební úřady s rozšířenou působností a novela tak přinesla enormní nárůst agendy na mnoha úřadech obcí III. typu. Novela zůstává předmětem kritiky a to i přes 5 měsíců trvající přechodné období, které nepostačilo k tomu, aby se úřady odpovídajícím způsobem připravily na novou povinnost a navýšily kvalifikovanou personální kapacitu.

3

VEŘEJNÁ SPRÁVA V ČESKÉ REPUBLICE

Veřejnou správu vnímáme jako množinu, do níž vstupuje státní správa a územní samospráva. Níže shrnujeme pojmy a základní stavební jednotky veřejné správy, v obsahu výroční zprávy se ale zaměřujeme na územní veřejnou správu, jejíž metodické vedení náleží do gesce sekce veřejné správy Ministerstva vnitra.

3.1

Obec

Základní jednotkou administrativního členění je v ČR obec. Podle zákona č. 128/2000 Sb., o obcích, je obec veřejnoprávní korporace, která má vlastní majetek a hospodaří s ním, má vlastní prostředky a sestavuje svůj vlastní rozpočet. Toto samosprávné společenství občanů má zákony garantovanou autonomii a ve svém obvodu pečuje v souladu s místními předpoklady a zvyklostmi o vytváření podmínek pro rozvoj sociální péče, potřeby bydlení, ochranu a rozvoj zdraví, dopravy a spojů, potřebu informací, výchovy a vzdělávání, celkového kulturního rozvoje a ochrany veřejného pořádku.

Pokud realizace výše uvedených potřeb přesahuje možnosti dané obce, lze navázat účelovou spoluprací s dalšími. Ta se využívá nejčastěji při zajištění vodovodů, kanalizací, plynofikaci nebo dopravní obslužnosti.

Česká republika patří v rámci EU k zemím s nejvyšším počtem obcí na počet obyvatel. Má rovněž z tohoto pohledu i velmi hustou strukturu osídlení. Tyto základní atributy do značné míry i ovlivňují způsob řízení a výkonu správy věcí veřejných. Z celkového počtu 6 254 obcí a 4 vojenských újezdů jich je téměř 90 % menších než 2 000 obyvatel, přičemž v souhrnu zde žije jen čtvrtina obyvatelstva.

Za předpokladu, že má obec více než 3 000 obyvatel, může požádat předsedu Poslanecké sněmovny o statut města. Zákon o obcích rozlišuje ještě územně členěná statutární města. Ta jsou svou vnitřní strukturou odlišná – mohou se členit na samosprávné městské obvody nebo části. Celkem jich je v České republice 25: Kladno, České Budějovice, Plzeň, Karlovy Vary, Ústí nad Labem, Liberec, Jablonec n. Nisou, Hradec Králové, Pardubice, Jihlava, Brno, Zlín, Prostějov, Olomouc, Přerov, Chomutov, Děčín, Frýdek-Místek, Ostrava, Opava, Havířov, Most, Teplice, Karviná, Mladá Boleslav. Hlavní město Praha má zvláštní postavení, neboť je obcí a zároveň vyšším územně správním celkem a řídí se podle svého zákona.¹ Má také statut města a na jeho základě se dělí na městské části, které na rozdíl od městských obvodů a městských částí statutárních měst mají svou právní subjektivitu.

Vedle demografického rozdělení obcí rozlišujeme dělení podle rozsahu výkonu přenesené působnosti. Jedná se o agendu, kterou obce převzaly od státu s cílem přiblížit ji občanům. Podle šíře agendy rozlišujeme obce I., II. nebo III. typu.²

Obce I. typu jsou obce se základní působností

Přenesenou působnost v základním rozsahu vykonává všech 6 254 obcí. Je jím např. evidence obyvatel, projednávání přestupků, zajišťování úkolů v požární ochraně a při organizaci voleb, mají též působnost ve věcech shromažďovacího práva, poskytování ověřených výstupů z informačních systémů (Czech POINT), některé obce poskytují služby

¹ Zákon č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze

² Zákon č. 314/2002 Sb., o stanovení obcí s pověřeným obecním úřadem a stanovení obcí s rozšířenou působností

vidimace a legalizace. Kromě toho jim může být svěřena pravomoc matričního nebo stavebního úřadu.

Obce II. typu jsou obce s pověřeným obecním úřadem (POÚ)

Tyto obce pracují nejen pro občany ve svém území, ale slouží jako centrum pro okolní obce a jejich občany. Obcí II. typu je v České republice 388 (+ 22 pražských městských částí). Tento údaj je do určité míry zkreslený, neboť některé jsou zároveň obcemi III. typu (viz další kategorie). Obcí pouze s pověřeným úřadem je 183. Vedle přenesené základní působnosti vykonávají například úkoly na úseku ochrany přírody a krajiny, volebních záležitostí a krizového řízení. Prostřednictvím sociálních pracovníků zajišťují i sociální práce v rámci zákona o hmotné nouzi. V neposlední řadě vedou agendu rybářských lístků.

Obce III. typu jsou obce s rozšířenou působností (ORP)

Působnost takových obcí je rozšířena na celé spádové území (správní obvod). Mezi typické agendy v přenesené působnosti patří vydávání občanských a řidičských průkazů a cestovních pasů. Obce mají kompetence živnostenských úřadů a plní úkoly podle zákonů, které jim výslovně svěřují vybrané kompetence. V současné době jich je 205. 22 pražských městských částí vykonává stejné kompetence jako obce s rozšířenou působností.

Bylo by dobré se zmínit i o největších sídlech. Na prvním místě je hlavní město Praha s 1 275 480 obyvateli, následované Brnem s 377 973 obyvateli a Ostravou s 291 634 obyvateli. Nad stotisícovou hranici se pak dostávají ještě Plzeň se 170 548 obyvateli, Liberec se 103 853 obyvateli a Olomouc se 100 370 obyvateli. Těsně pod stotisícovou hranicí jsou krajská města České Budějovice (93 470), Ústí nad Labem (92 984), Hradec Králové (92 929) a Pardubice (90 044).

V těchto největších městech České republiky žije čtvrtina všech obyvatel ČR.

3.2

Kraj

Vyšší územní samosprávné celky – kraje požívají obdobně jako obce určitou míru autonomie. Organizační struktura a působnost krajů jsou stanoveny především v zákoně č. 129/2000 Sb., o krajích. Je jim garantována nezávislost při nakládání s vlastním majetkem, sestavování rozpočtu a hospodaření.

V rámci samostatné působnosti vedle hospodaření s vlastním majetkem a tvorby rozpočtu kraje zpracovávají koncepce a strategie pro všestranný rozvoj území kraje, mají právo se vyjadřovat k návrhům státních orgánů, které se dotýkají jejich působnosti. Zastupitelstva vyšších územních samosprávných celků mohou Poslanecké sněmovně podávat návrhy zákonů. Vykonávají zřizovatelské funkce zejména ve vztahu ke školským a zdravotnickým zařízením a ústavům sociální péče, poskytují granty a vykonávají agendu související s čerpáním prostředků ze strukturálních fondů.

V přenesené působnosti vykonávají kraje státní správu svých obvodů například kontrolou vedení matričních knih, poskytováním informací oprávněným subjektům z evidence obyvatel nebo registrací dobrovolných svazků obcí. Provádí dozor nad výkonem přenesené působnosti obcí, přezkoumávají rozhodnutí ve věcech přestupků a jiných správních deliktů, poskytují metodickou pomoc. Provádí státní správu na úseku pohřebnictví, veřejných sbírek, ochrany přírody a krajiny, ochrany evropsky významných lokalit, na úseku obchodování s ohroženými druhy zvířat, posuzování vlivů na životní prostředí a státní správu na úseku odpadů.

3.3

Změny v územním členění

V roce 2017 nedošlo k zániku ani vzniku žádné obce. Jedinými územními změnami jsou změny ve statutech obcí. Mezi města byla zařazena obec Větrní (Jihočeský kraj) a status městysu získaly obce Měcholupy (Ústecký kraj) a Hořice na Šumavě (Jihočeský kraj).

Pokrokem směrem k vyřešení přetrvávajících neskladebností obcí a historické dvojkolejnosti krajů bylo zpracování a schválení věcného záměru zákona o územním členění státu.

Jeho účelem je zajistit jednotné členění území státu pro potřeby výkonu veřejné správy, a to nejen pro účely moci výkonné. Hlavním principem bude maximální využití současně užívané správní struktury, kdy územně správní členění bude nově stanoveno jedním zákonem. K tomuto zákonu bude pak vydána pouze jedna prováděcí vyhláška.

Nový zákon o územně správním členění státu vymezí základní územně správní jednotky, které budou vzájemně skladebné. Současně se tak stane obecným pramenem, na který bude moci být odkazováno při vymezení místní příslušnosti orgánů veřejné správy ve zvláštních právních předpisech. Sjednocení právního prostředí v oblasti územně samosprávného a územně správního členění státu se tak může ubírat pouze cestou vypracování nové právní úpravy.

Úprava se nijak nedotkne orgánů veřejné správy, kterým zákon vymezuje kompetence v území podle jiných kritérií, než je základní územní členění státu. Stejně tak nebude upravovat jejich věcnou příslušnost, práva a povinnosti osob, či jiné instituty správního řízení. Určující bude výhradně pro nastavení obecné struktury a jednotné úpravy územně správního členění státu pro orgány veřejné správy (samozřejmě včetně územní

samosprávy při výkonu přenesené působnosti) se zákonem stanovenou územní působností.

Právní úprava bude zároveň výrazně více odpovídat současnému stavu veřejné správy v území. Předpokládá se zrušení zákona č. 36/1960 Sb., o územním členění státu, včetně prováděcí vyhlášky č. 564/2002 Sb., o stanovení území okresů České republiky a území obvodů hlavního města Prahy. V doposud platném zákoně z roku 1960 je definováno 7 krajů, ty budou bez náhrady zrušeny. Okresy jako územní správní jednotky zůstanou zachovány a budou nově definovány výčtem správních obvodů obcí III. typu, ze kterých se skládají, čímž bude dosaženo plné skladebnosti.

Základem nové úpravy se stane členění území České republiky na současných 13 krajů a hlavní město ve smyslu ústavního zákona o vytvoření vyšších územních samosprávních celků. Správní obvody jednotlivých krajů budou členěny na správní obvody obcí s rozšířenou působností (dále jen SO ORP) a ty budou dále členěny na správní obvody obcí a na územní správní jednotky – vojenské újezdy. Kraje se člení také na okresy, ale jejich území budou odvozena z územního vymezení SO ORP; území okresů se může změnit v závislosti na vymezení SO ORP. V Praze bude zachován stávající počet deseti obvodů (úroveň okresu) a dvaceti dvou správních obvodů městských částí (úroveň SO ORP).

Základní územně správní členění bude ČR - kraj – SO ORP - obec (a vojenský újezd), při zachování existence stávajících okresů. Tato systematika je plně v souladu se zásadami tzv. spojeného výkonu veřejné moci v území. Oproti současnému stavu tak je jedinou viditelnou změnou zrušení tzv. starých krajů podle zákona č. 36/1960 Sb., o územním členění státu. Cílem nové úpravy je jediné členění jako základ územního uspořádání státu.

3.4

Místní referendum

V loňském roce se tato výroční zpráva detailněji zabývala analýzou proběhlých voleb. Je třeba ale připomenout, že jsou i další nástroje, které mohou místní samosprávy využít s cílem přiblížit výkon veřejné správy občanům. Jedním z nich je i místní referendum³.

Tento nástroj přímé demokracie slouží ke zjištění názoru obyvatel na danou věc. Jelikož jsou výsledky místních referend pro zastupitelstva závazná, jde o způsob, jímž mohou občané participovat na řešení aktuálních problémů.

Nejčastěji jsou předmětem referend otázky ohledně plánované výstavby, či prodeji majetku, ale je možné hlasovat i o jiných věcech. Avšak jsou i okruhy témat, o kterých se hlasovat nesmí. Nelze hlasovat o místních poplatcích, rozpočtu, zřizování či rušení obce nebo statutárního města, volbě nebo odvolání starosty a primátora apod.

Vyhlášení referenda je možné na základě vyhlášení zastupitelstvem nebo na návrh tzv. přípravného výboru. Ten tvoří tři občané, již (1) mohou volit od zastupitelstva obce, (2) sepsali návrh referenda, (3) sesbírali potřebný počet podpisů občanů, kteří mohou hlasovat ve volbách do zastupitelstva dané obce, viz tabulka č. 1.

Tabulka 1 - Množství podpisů potřebné k iniciaci místního referenda dle počtu obyvatel obce

Velikost obce	Podíl oprávněných voličů
Do 3 000 obyv.	30 %
Do 20 000 obyv.	20 %
Do 200 000 obyv.	10 %
Nad 200 000 obyv.	6 %

³ Dle zákona č. 22/2004 Sb., o místním referendu a ustanovení o některých speciálních typech místních referend byla v roce 2000 zahrnuta do zákona o obcích a zákona o hlavním městě Praze.

Samotný návrh referenda musí obsahovat následující náležitosti:

1. Definici území, kde bude probíhat hlasování.
2. Důvodovou zprávu k obsahu návrhu.
3. Odhad nákladů na konání referenda.
4. Přesné znění otázky, na kterou lze odpovědět pouze ANO/NE.
5. Identifikační informace o členech přípravného výboru (jméno, příjmení, adresa trvalého bydliště, datum narození, podpis).
6. Ustavení zmocněnce přípravného výboru.
7. Podpisové archy s podpisovými listinami.

Příčemž podpisové listiny musí nést následující informace:

- o Vymezení území, na němž se referendum má konat
- o Přesné znění otázky
- o Jméno, příjmení, adresa trvalého bydliště členů přípravného výboru
- o Vlastnoruční podpisy oprávněných podporovatelů konání referenda, jejich jméno, příjmení, datum narození, adresa
- o Následující text: „Ten, kdo podepíše vícekrát tentýž návrh na konání místního referenda nebo kdo podepíše podpisovou listinu, ač není oprávněnou osobou podle zákona o místním referendu, nebo kdo v podpisové listině uvede nepravdivé údaje, dopouští se přestupku, za který mu může být uložena pokuta do výše 3 000 Kč.“

Pokud jsou výborem splněny zmíněné 3 podmínky, zastupitelstvo musí vyhlásit konání místního referenda. V případě, že zastupitelstvo ignoruje splnění podmínek, za účelem konání místního referenda, může se přípravný výbor obrátit na soud.

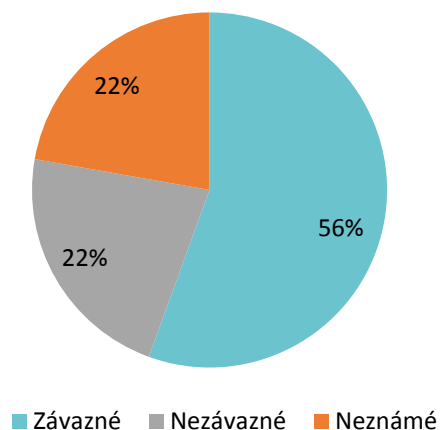
Referendum se koná obdobně jako volby. Nejčastěji však dochází k souběžnému konání celostátních voleb společně s referendem. Výsledek místního referenda je platný, respektive závazný při účasti 35 % oprávněných občanů a je odsouhlasena ta varianta, která získala prostou nadpoloviční většinu odevzdaných hlasů a alespoň 25 % všech oprávněných občanů. Výsledek referenda je v návaznosti na výše řečené závazný a zastupitelstvo musí rozhodnout v souladu s ním a nesmí rozhodnout jinak.

V opačném případě lze využít institut žaloby ke krajskému soudu. Při slučování a oddělování obcí platí specifická pravidla.

Místní referenda 2017

V roce 2017 se konalo 16 místních referend (tabulka č. 2). O čtyřech referendech nebyly oznámeny údaje o platnosti, počtu oprávněných osob, platnosti, výsledku a závaznosti. Ze zbylých 14 referend, čtyři referenda byla nezávazná, protože nesplnila minimální nutnou voličskou účast. Zbylá referenda byla platná a pro danou municipalitu závazná.

Graf 1 - Závaznost místních referend, r. 2017

Zdroj: Ministerstvo vnitra

Tabulka 2 - Přehled uskutečněných místních referend, r. 2017

Obec	Oprávněné osoby/účast		Výsledek hlasování		Závaznost
			ANO	NE	
Velké Meziříčí	9373	37,3 %	2249	1128	NE
Třeboň	6904	28,5 %	199	1739	NE
Mimoň	5375	37,0 %	242	1677	ANO
Zubří	4491	57,2 %	617	710	NE
	4491	29,9 %	1240	1239	ANO
Chropyně	4072	50,0 %	1648	305	ANO
Velké Přílepy	2097	46,2 %	252	690	ANO
			163	771	
Vědomice	703	63,3 %	383	52	ANO
Dobřejovice	698	69,2 %	372	95	ANO
Věteřov	422	54,7 %	3	221	ANO
Potůčky	253	50,2 %	94	31	ANO
Modlíkov	142	80,3 %	76	37	ANO
Hruška	191	54 %	58	43	NE
			43	54	
Seč	V obci proběhlo místní referendum, ale nesplnilo potřebnou účast.				
Dolní Tošanovice					
Jilemnice					
Cerhenice					

Zdroj: Ministerstvo vnitra

Důležitým aspektem všech voleb a referend je volební účast. Například v Zubří (Zlínský kraj) rozhodl referendum o stavbě bazény jediný hlas. Občané hlasovali v poměru 1240 (ANO):1239 (NE).

Většina otázek referend směřovala k výstavbě budov, občanské vybavenosti, či dopravní infrastruktury. Průměrná účast u referend byla 51 %.

4

DOSTUPNOST VEŘEJNÉ SPRÁVY

Dostupnost je spolu s kvalitou poskytovaných služeb v hledáčku občanů, kteří jejich prostřednictvím hodnotí úroveň servisu poskytovaného veřejnou správou. A právě v těchto kritériích zaznamenává pozitivní změny, když je ve své otevřenosti, dosažitelnosti, srozumitelnosti a kontaktnosti stále rezervy. Samostatnou kategorií je rozvoj e-Governmentu. rozvolňována místní příslušnost a občané si mohou vyřídit osobní záležitosti i na jiných úřadech, než v místě trvalého bydliště. Jedná se o proces sledovaný i odbornou veřejností, o čemž svědčí vysoká účast v soutěži Přívětivý úřad, který vyhodnocuje desítky kritérií sledující dostupnosti úřadů veřejné správy z různých pohledů. Územní dostupnost veřejné správy je dobrá,⁴ přesto má veřejná správa

4.1

Přívětivý úřad

Za účelem podpory kvality a dostupnosti služeb poskytovaných veřejnou správou vznikla soutěž Přívětivý úřad. Do jeho druhého ročníku v roce 2017 se zapojilo 60 obcí II. typu a 165 obcí III. typu. Základní hodnotící kategorií je poskytování nadstandardních služeb či běžných služeb v nadstandardní kvalitě. Cílem soutěže je podpora proklientského přístupu a inovací pro zvyšování přívětivosti úřadů.

Dotazníkovým šetřením se zjišťovala skutečná přívětivost, dostupnost a otevřenost úřadu vůči občanům. V prvním případě šlo o 43 kritérií v oblastech přístupu, transparentnosti a komunikace, využití metod kvality a dalších služeb a aktivit obce. Hodnocení například

odhalilo, že většina obcí II. typu má pravidelně aktualizované webové stránky, aktivně působí na sociálních sítích a 83 % má dostupný územní plán v elektronické podobě. Až na výjimky potom téměř všechny obce vydávají vlastní tištěný informační zpravodaj.

Ministerstvo vnitra vydalo sbírky Příkladů dobré praxe z obcí II. typu a III. typu, které zahrnují nejlépe hodnocené aktivity a potvrzují tak, že aplikovaná řešení se přívětivým úřadům podařilo úspěšně realizovat.⁵ Několik desítek konkrétních příkladů poskytnou inspiraci dalším městským a obecním úřadům po celé ČR.

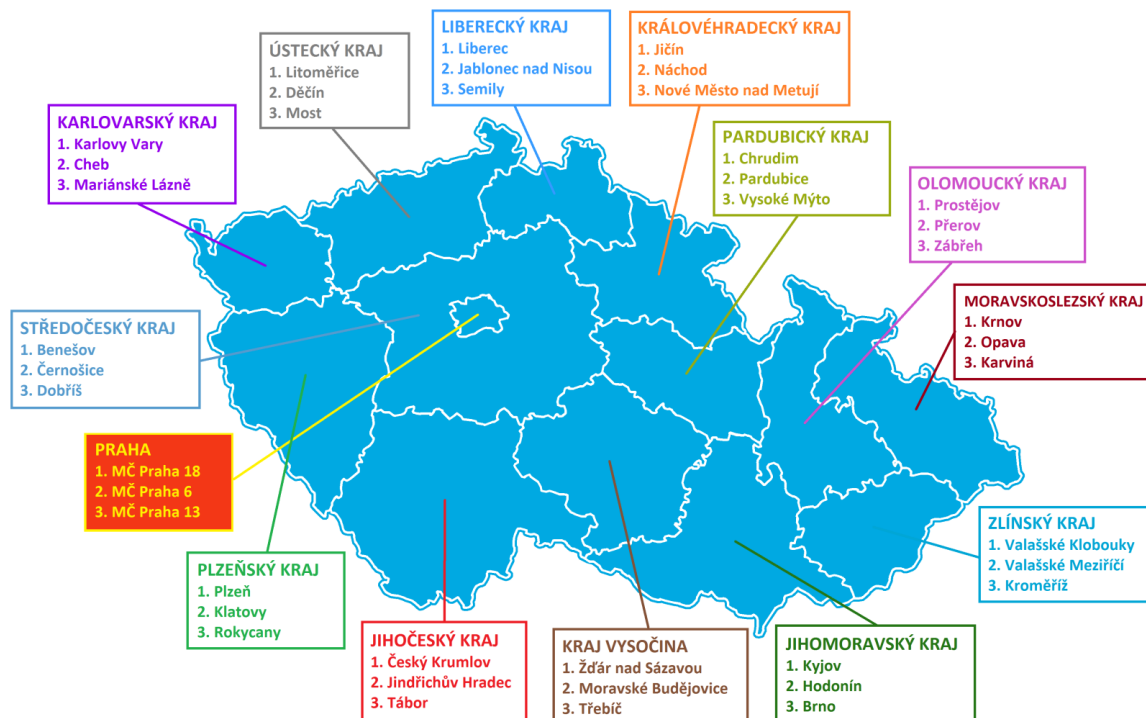
V případě obcí III. typu se šetření věnovalo dostupnosti, transparentnosti a komunikaci úřadu. Velká část z 56 kritérií se týkala správních agend v přenesené působnosti a moderních IT nástrojů (elektronické objednávání, zjišťování stavu žádosti). Z výsledků například vyplynulo, že 91 % úřadů má ve svém okolí umístěnou zastávku MHD a polovina úřadů je schopná informovat obyvatele v případě nebezpečí pomocí krizové SMS zprávy.

V obou hodnoceních se ukázala opět nejslabším místem transparentnost. Ačkoliv se dosáhlo určitého pokroku ve zveřejňování kontaktních údajů na konkrétní úřední osoby, tak přetrvávají nedostatky zejména ve zveřejňování zápisů z jednání zastupitelstva a absence interaktivních klikacích rozpočtů.

⁴ Ministerstvo vnitra ČR, Analýza dostupnosti služeb veřejné správy na venkově, 2017, <http://www.mvcr.cz/soubor/analiza-dostupnosti-sluzeb-verejne-spravy-na-venkove.aspx>

⁵ Ministerstvo vnitra ČR, Publikace dobré praxe, 2017, <http://www.mvcr.cz/clanek/verejna-sprava-publikace.aspx>

Obrázek 1 - Oceněné městské úřady obcí s rozšířenou působností, r. 2017

Zdroj: Ministerstvo vnitra

Zjišťování dále odhalilo, že mírně narůstá počet obcí, které využívají některou z metod měření kvality. U obcí II. typu je to 23 % a v případě III. typu 75 % obcí. Zde navíc polovina úřadů nabízí služby pojízdného úřadu a přibližně 80 % obcí III. typu také umožňuje platbu kartou.

Vyhodnocení založené na základě počtu bodů v tematických kategoriích určilo vždy vítězný úřad v rámci příslušného kraje a tři celkové vítěze. Těmi se mezi obcemi II. typu staly města Příbor, Klášterec n. Ohří a Česká Kamenice. V kategorii obcí III. typu zvítězil Žďár n. Sázavou, následovaný Libercem a jako třetí se umístil úřad ve Valašských Kloboukách.

Pro oceněné je symbol „Přívětivý úřad“ uznáním za rozvoj veřejné správy a přístup úřadu k občanům a současně závazkem k dodržování vysokých standardů.

4.2

Úřední doba a elektronické objednání

Délka úřední doby a možnost elektronického objednání ukazuje v jakém rozsahu je úřad k dispozici občanům pro vyřízení základních dokladů, a zda jim vychází vstříc nabídnutím konkrétního volného termínu schůzky.

Stanovení úřední doby pro vyřízení agend v přenesené působnosti (nejčastěji občanské průkazy, cestovní doklady a řidičské průkazy) je plně v kompetenci rady města. Hraje zde roli personální kapacita úřadu i místní specifika. Jejich určitou kompenzací je možnost elektronického objednání na konkrétní den a čas, což vede k vyššímu pohodlí občanů.

Jak je vidět v tabulce č. 3 a č. 4, průměrný počet úředních hodin, ve kterých je možné si vyřídit OP, CD a ŘP je u jednotlivých agend až na malé odchylky stejný. Průměrný počet úředních hodin za týden, během nich je možné si na úřadě obce s rozšířenou působností vyřídit doklady je 28,5 hodin.

Tabulka 3 - Úřední doba u agend osobních dokladů, obce s rozšířenou působností, r. 2017

Obce s rozšířenou působností	OP úřední doba	CD úřední doba	ŘP úřední doba
Průměr	29,0	28,9	27,6
Maximum	45,0	45,0	43,5
Minimum	16,0	16,0	16,0
Medián	29,8	29,5	27,8

Zdroj: Ministerstvo vnitra

Tabulka 4 - Úřední doba u agend osobních dokladů, městské části hl. m. Prahy, r. 2017

Hodnoty za hl. m. Prahu	OP úřední doba	CD úřední doba	ŘP úřední doba
Průměr	26,0	26,0	52
Maximum	38,0	38,0	
Minimum	17,0	17,0	
Medián	25,0	25,0	

Zdroj: Ministerstvo vnitra

Pro agendu občanských průkazů má 80 % obcí má počet úředních hodin v rozmezí 18 – 39 hodin týdně. Dále 10 % obcí stanovilo počet úředních hodin za týden nižší než 18 a 10 % obcí vyšší než 39 hodin. U agendy cestovních dokladů je toto procentuální rozdělení obcí stejné a u řidičských průkazů velmi podobné.

Hodnoty pro městské části hlavního města Prahy se liší, proto jsou uvedeny samostatně. Typicky je průměrný počet úředních hodin nižší než u ostatních ORP, což však není ve všech případech způsobeno tím, že by zde byl zaveden elektronický systém objednání. Ten je možné využít řádově na polovině všech pracovišť ORP.

4.3

Místní příslušnost

Na dostupnost veřejné správy lze nahlížet z několika pohledů. Jedním z nich je i možnost vyřídit si potřebné dokumenty jinde, než v místě trvalého bydliště. Tento přístup se ukazuje jako správný, neboť je tu velká část občanů, kteří se ze studijních, pracovních či se z jiných praktických důvodů nezdržují v místě svého trvalého bydliště. Navíc značný počet obyvatel má také své bydliště hlášeno na úřadě.

Z původně zamýšlené novely zákona o evidenci obyvatel a rodných čísel, která by rozšiřovala povinnost přihlašovat se

k trvalému bydlišti o ohlašování přechodného pobytu, bylo v roce 2017 ustoupeno vzhledem k velkému množství souvisejících problémů, jež by tato změna vyvolala. Nehledě na fakt, že s rozvojem e-Governmentu bude znalost místa faktického pobytu ztrácet na významu a její zavedení by bylo spojeno s neúměrnou regulační zátěží pro občany a administrativní náročností pro veřejnou správu.

Na základě analýzy zpracované v roce 2015 mělo v občanském průkazu zapsaný trvalý pobyt na ohlašovně úřadu přibližně 375 000 osob. A podle posledního sčítání lidu, domů a bytů z roku 2011 mělo 558 000 osob své obvyklé bydliště v jiné obci, než své trvalé bydliště.

Při strategickém plánování rozvoje veřejné správy se proto analyzuje, zda lze určité činnosti vyjmout z tzv. místní příslušnosti. V současné chvíli má úplně nebo částečně rozvolněnou místní příslušnost 7 agend v přenesené působnosti:

- Agenda občanských průkazů
- Agenda cestovních dokladů
- Výpis z matriční knihy (rodný, oddací, úmrtní)
- Vidimace, ověření podpisu nebo shody dokumentu
- Agenda zbraní a střeliva (krajská příslušnost - možnost využít dislokovaná okresní pracoviště)
- Agenda evidence a registru vozidel
- Agenda živnostenského podnikání

4.4

Počet pracovišť Czech POINT

S fyzickou dostupností míst, kde lze využít určité základní služby veřejné správy, souvisí i počet pracovišť Czech POINT. Těch bylo k datu 31. 12. 2017 provozováno 7 300. Za celou Českou republiku se jedná o poměrně vysoké číslo, vzhledem k počtu obcí, kterých je 6 254. Dalších 50 pracovišť funguje navíc na zastupitelství ČR v zahraničí.

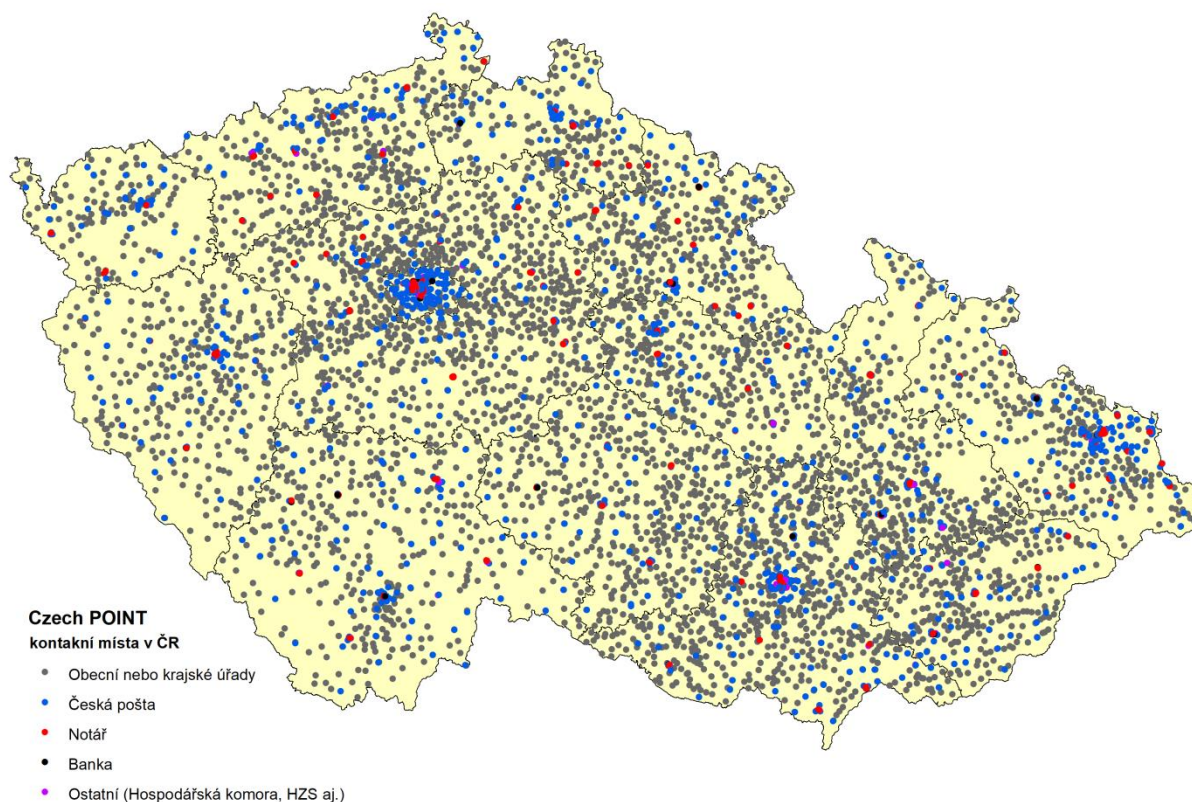
Přítom koncentrace je tak vysoká, že existuje pouze několik málo obcí bez pracoviště Czech Point. I přesto, že počet Czech Pointů se dá označit jako vysoký, jejich síť se neustále rozrůstá, což potvrzuje dlouhodobý vývoj.

V roce 2017 přibýlo 27 nových kontaktních míst veřejné správy - Czech POINT, z toho 10 v zahraničí. Kontaktní místa veřejné správy

slouží již 10 let občanům a úředníkům. Všechna pracoviště Czech POINTu poskytují stejné služby, v zahraničí je služba rozšířena o "Ověření totožnosti osoby". Službu využívají občané ČR, pokud ztratí nebo jim jsou odcizeny osobní doklady.

V souvislosti s přijetím zákona č. 192/2016 Sb., kterým se změnil zákon č. 111/2009 Sb., o základních registrech, a mimo jiné se též novelizoval zákon č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů, došlo k sjednocení definic orgánů veřejné moci (OVM). Důsledkem této úpravy (kromě jiných) došlo ke zrušení zřizování tzv. povýšených datových schránek. V dikci této nové definice OVM jsou zřizovány datové schránky subjektů, které ačkoli před novelizací materiálně naplňovaly znaky orgánů veřejné moci, pod definici OVM podle zák. č. 300/2008 Sb. nespádaly. Typickým příkladem jsou vysoké školy. Takovým subjektům jsou podle nové právní úpravy zřizovány z moci úřední datové schránky orgánů veřejné moci.

Obrázek 2 - Lokalizace pracovišť Czech POINT v ČR, r. 2017

Jak je z mapy patrné, nejhustší rozmístění kontaktních míst Czech POINT je ve Středočeském a Jihomoravském kraji. Velmi dobrá dostupnost je též v krajích Královéhradeckém a Vysočina. Nejmenší četnost je naopak v Karlovarském, Moravskoslezském a Jihočeském kraji. Toto rozložení do určité míry kopíruje sídelní strukturu – na mapě lze identifikovat např. vojenské prostory nebo horské oblasti.

Významnou roli hraje však také spádovost. V případě Ústeckého a Karlovarského kraje ukazuje rozmístění Czech POINTů absenci některých kategorií obcí, které zanikly v důsledku těžby hnědého uhlí nebo vlivem poválečného uspořádání. Totéž platí pro oblast Šumavy, kde se do počtu obcí promítá kombinace národního parku a dříve velmi přísně kontrolovaného pohraničí.

V současné době je možné vyřídít na pracovišti Czech POINT celkem 15 různých služeb:

1. Autorizovaná konverze dokumentů
2. Centrální úložiště ověřovacích doložek
3. Datové schránky
4. Podání do registru účastníků provozu modulu autovraků ISOH
5. Přijetí podání podle živnostenského zákona (§ 72)
6. Úschovna systému Czech POINT
7. Vydání ověřeného výstupu ze Seznamu kvalifikovaných dodavatelů
8. Výpis z bodového hodnocení řidiče
9. Výpis z insolvenčního rejstříku
10. Výpis z Katastru nemovitostí
11. Výpis z Obchodního rejstříku
12. Výpis z Rejstříku trestů
13. Výpis z Rejstříku trestů právnické osoby
14. Výpis z Živnostenského rejstříku
15. Výpis ze Základních registrů

5

ELEKTRONIZACE VEŘEJNÉ SPRÁVY

Jedním z cílů, které si veřejná správa pro zvyšování efektivity vytyčila, je zvyšování podílu elektronické komunikace s úřady. Podle dat Českého statistického úřadu se tento trend daří udržovat.⁶ V roce 2017 více než třetina obyvatel České republiky komunikovala v některé formě s úřady přes internet.

V šetření realizované ČSÚ⁷ se ukázalo, že 37 % občanů využilo při jednání s úřady internet. V případě věkové kategorie 25 – 54 let to bylo dokonce 51 %. Nejpočetnějšími skupinami, které komunikují s úřady přes internet, jsou ženy na rodičovské dovolené.

Při podrobnějším rozboru odpovědí vyšlo najevo, že nejvíce občané vyhledávají informace (34 %). V přímém spojení s úřady bylo prostřednictvím e-mailu 16 % a 11 % využilo možnosti vyplnění on-line formuláře. Dalších 15 % si stáhlo z webových stránek úřadu formuláře.

Mezi nejčastější bariéry, které občanům zabránily v komunikaci, se uváděly následující případy: nedostatečné znalosti pro vyplnění formuláře (13 %), absence elektronického podpisu (11 %), formulář nebyl dostupný on-line (10 %), obava z ochrany osobních údajů (7 %), pochybnosti o doručení formuláře (2 %).

I přes nárůst využívání internetu při jednání s úřady nebo veřejnými institucemi v posledních letech ale Česká republika stále zaostává za průměrem EU. S úřadem anebo jinou veřejnou institucí totiž aktivně komunikovalo nebo si prohlíželo jejich webové stránky 46 % osob ve věku 16–74 let. Průměr

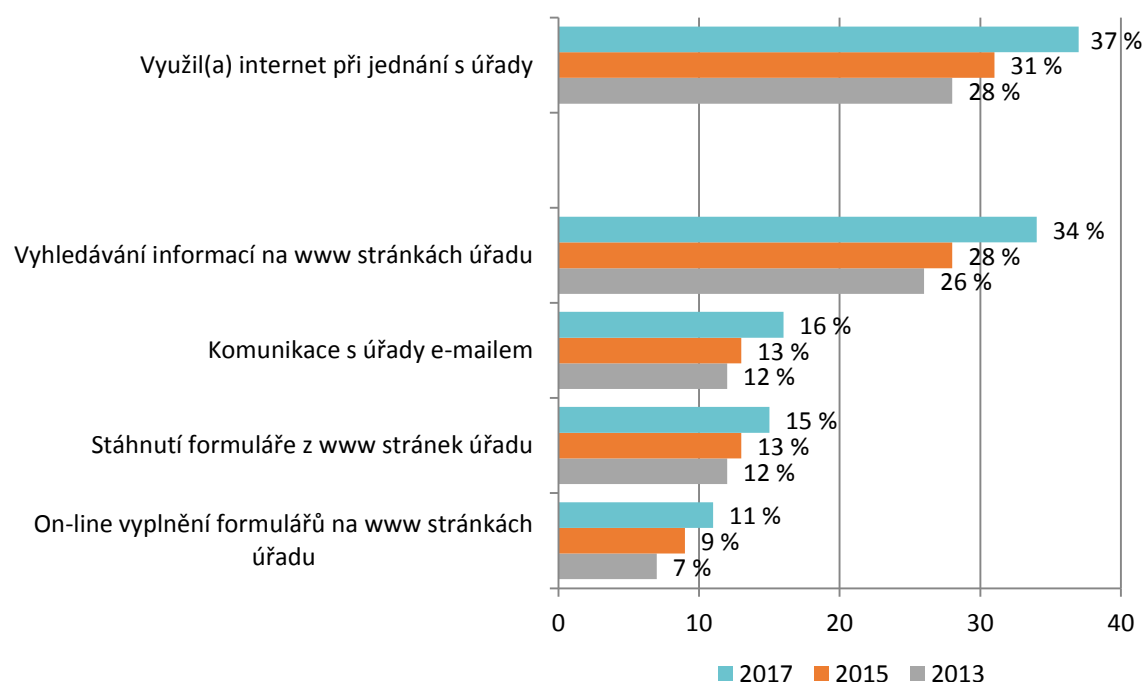
EU byl přitom 49 %. Mezi jednotlivými státy EU jsou ovšem obrovské rozdíly. Pomyslnému žebříčku vévodí severské státy Dánsko (89 %), Švédsko (84 %) a Finsko (83 %). Na chvostu je naopak Rumunsko (9 %). Češi jsou například mírně nad průměrem EU ve vyhledávání informací na stránkách veřejné správy (44 vs. 41 % EU). Výrazně ale zaostávají ve stahování formulářů (18 vs. 30 %) a jejich vyplňování on-line (14 vs. 30 %). Jak si Česká republika stojí v mezinárodním srovnání s ostatními státy v dalších oblastech je přibliženo v kapitole 9.

Svou roli zde jistě hraje jak dostupnost internetu a možnost vyplňovat formuláře on-line, tak i odlišná mentalita a zvyky. Stále také pracuje na implementaci nástrojů pro úplné elektronické podání.

⁶ Statistika a my, 2018, [http://www.statistikaamy.cz/2018/02/stale-
casteji-jedname-s-urady-on-line/](http://www.statistikaamy.cz/2018/02/stale-casteji-jedname-s-urady-on-line/)

⁷ Český statistický úřad, 2017, [https://www.czso.cz/csu/czso/vyuzivani-
informacnich-a-komunikacnich-technologie-v-
domacnostech-a-mezi-jednotlivci-2017](https://www.czso.cz/csu/czso/vyuzivani-informacnich-a-komunikacnich-technologie-v-domacnostech-a-mezi-jednotlivci-2017)

Graf 2 - Využívání elektronické komunikace s úřady, r. 2017

Zdroj: Český statistický úřad

5.1

Datové schránky a elektronická podání

Pro komunikaci s úřady mohou občané využít kromě výše zmiňovaných cest také datové schránky. Ty jsou funkčním nástrojem komunikace mezi veřejností, samosprávou a orgány veřejné moci. Zároveň jsou jedním z pilířů elektronizace veřejné správy. O jejich stále rostoucí oblíbenosti svědčí nárůst komunikace nejen mezi úřady, ale i mezi fyzickými a právnickými osobami navzájem (tuto možnost přinesla úprava od 1. 1. 2010).

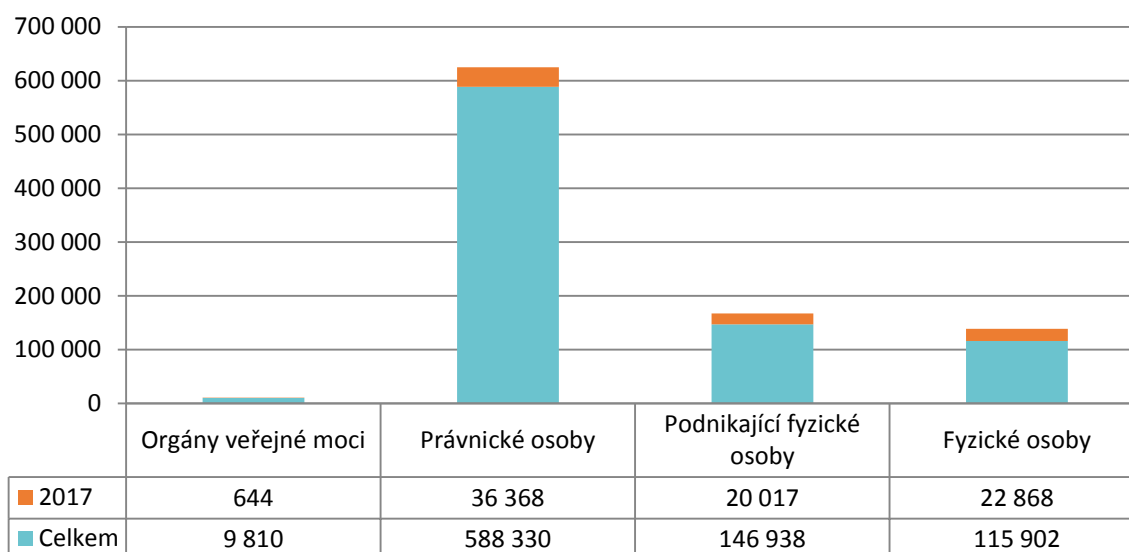
Datové schránky zavedl v roce 2009 zákon č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů. Stejný zákon zřídil také Informační systém datových schránek (ISDS), který je ve správě Ministerstva vnitra. Jde o databázi obsahující údaje o uživateli, přístupech do schránky, počtu zpráv, atp. Tato databáze je neveřejná

a správce ani její provozovatel nemají přístup do jednotlivých datových schránek.

V současné době jsou datové schránky povinné pro právnické osoby zapsané v obchodním rejstříku a pro orgány veřejné moci, přičemž s účinností od 1. 7. 2017 došlo k rozšíření povinného okruhu institucí o školy a školská zařízení (cca 500). Těm, které doposud ještě neměly zřízenou datovou schránku, byla správcem založena a nově byla všem těmto institucím dána možnost komunikovat bez omezení se všemi ostatními subjekty. Komunikace z datové schránky orgánu veřejné moci není zpoplatněna, čímž došlo k významné finanční úspoře.

Obdobně byl navýšen segment podnikajících fyzických osob o datové schránky asi 1000 statutárních auditorů. V dalších segmentech je nárůst způsoben kontinuálně rostoucím počtem podnikatelských subjektů v obchodním rejstříku a rovněž konstantním zájmem o zřízení datových schránek na žádost. Ke konci roku 2017 zřízeno celkem 860 980 datových schránek. Blíže rozděleno podle typu datové schránky a meziroční přírůstek v grafu č. 3.

Graf 3 - Počet zřízených datových schránek, r. 2017

Zdroj: Ministerstvo vnitra

Pro ilustraci je možné uvést některé počty zpráv, které ústřední orgány obdržely od ostatních subjektů.

Za rok 2017 šlo o celkem 847 754 datových zpráv, z toho největší podíl připadl na Ministerstvo vnitra (22,7 %) a Český telekomunikační úřad (16,2 %). Vysoká hodnota přijatých zpráv Českého telekomunikačního úřadu byla zapříčiněna zejména komunikací s mobilními operátory a advokátními kancelářemi v rámci řešení sporů s koncovými účastníky, neboť sporů je až 6000 měsíčně. V případě Ministerstva vnitra jde o standardní hodnotu, neboť resort využívá datových schránek pro komunikaci s ostatními úřady i územní samosprávou. Na druhé straně spektra jsou s hodnotami kolem 0,1 % Rada pro rozhlasové a televizní vysílání, Český báňský úřad a Úřad pro ochranu osobních údajů.

Při meziročním srovnání došlo k nejvýraznější změně v elektronické komunikaci na Národním bezpečnostním úřadu, když obdržel o 37 % více datových zpráv.

5.2

Elektronické služby státu a Portál občana

Ačkoliv v současné době funguje široké spektrum elektronických služeb státu, neexistuje jednotná metodika, která by zohledňovala jejich tematické okruhy a věnovala se komplexnímu pojetí a dopadu na občany. Ačkoliv iniciativa 202020⁸ v tomto směru podává přehled o možných cestách, kterými by elektronické služby státu mohly směřovat, naráží na nejednotnost v definici služeb. Těch ve skutečnosti identifikuje přibližně 200.

Ministerstvo vnitra se touto situací zabývá svým projektem Procesního modelování agend (PMA). Tento projekt, který se nyní nachází ve třetí fázi, dekomponoval v roce 2017 zhruba 15 základních životních událostí občana na jednotlivé služby. Těchto více jak 200 služeb veřejné správy prošlo základní analýzou a byly zařazeny do první verze katalogu služeb. Nejen tyto základní životní události budou dále analyzovány a v závěru práce projekt PMA 3 doporučí optimalizační

⁸ Iniciativa 202020, 2017, <http://www.202020.cz>

opatření, z nichž zejména ta, která povedou k plošné elektronizaci veřejné správy, budou doporučena standardizovat. Velký krok vpřed pro realizaci optimalizačních opatření znamená též novela zákona o základních registrech č. 111/2009 Sb., tedy zákon č. 251/2017 Sb.

Klíčovým momentem v rozvoji elektronických služeb bylo schválení zákona o elektronické identifikaci a novela zákona o občanských průkazech, které vstoupí v účinnost k 1. 7. 2018.⁹ Proto doposud není možné provozovat žádné služby navázané na elektronický občanský průkaz.

Kromě toho se v roce 2017 podařilo otestovat koncept životních událostí díky spuštění aplikace "Co dělat, když..." a ověřilo se, že na principu životních událostí mohou následovat i další aktivity.

Mobilní aplikace – Co dělat, když...

Tato mobilní aplikace je první z řady vznikajících nástrojů eGovernmentu, které občanovi přívětivou a srozumitelnou cestou pomáhají řešit životní situace. Vývoj se řídil zásadní orientací na potřeby občana. To mimo jiné znamená, že není striktně dodržováno gesční dělení působností, ale pracuje se s konceptem životních událostí, který je nadresortní.

V mobilní aplikaci je v tuto chvíli pět životních událostí – Narození dítěte, Úmrtí člena rodiny, Ztráta dokladů, Změna trvalého bydliště a Převod nemovitosti. Vedle strukturovaných návodů na řešení těchto událostí aplikace nabízí možnost nalézt nejbližší úřad, Czech POINT nebo nejbližší policejní stanici. Důležité informace z jednotlivých životních událostí si klienti mohou ukládat do záložek, a v budoucnu se tudíž k těmto informacím dostat velmi rychle.

Do budoucna se počítá s rozšířením funkčních prvků aplikace. Postupně tak budou doplňovány návody na řešení dalších životních

událostí a přidávány další praktické informace a nástroje. Mobilní aplikaci je možné bezplatně stáhnout z App Store i Google Play.

⁹ Zákon č. 250/2017 Sb., o elektronické identifikaci, zákon č. 328/1999 Sb., o občanských průkazech (novely 195/2017 Sb., 251/2017 Sb.)

6

SPRÁVNÍ AGENDY

Činnosti v samostatné a zejména v přenesené působnosti vykonává obec prostřednictvím svého obecního úřadu. Rada obce zřizuje pro jednotlivé úseky činnosti odbory a oddělení, v nichž jsou začleněni zaměstnanci obce zařazení do obecního úřadu.

Činnostmi, kterými jsou úřady pověřeny v přenesené působnosti, jsou desítky a zde jsou uvedeny příklady některých z nich:

- o správní rozhodování a dozorové činnosti v silničním hospodářství,
- o přestupkové řízení ve věcech bezpečnosti a plynulosti silničního provozu,
- o správní rozhodování a dozorové činnosti při provozování drah a drážní dopravy,
- o památková péče a správa sbírek muzejní povahy,
- o územním plánování,
- o územní rozhodování a rozhodování na úseku stavebního řádu a vyvlastnění,
- o sociální služby, sociálně-právní ochrana dětí,
- o přestupková řízení ve věcech veřejného pořádku, občanského soužití a majetku,
- o správa matrik a státního občanství,
- o vodní a lesní hospodářství, myslivost,

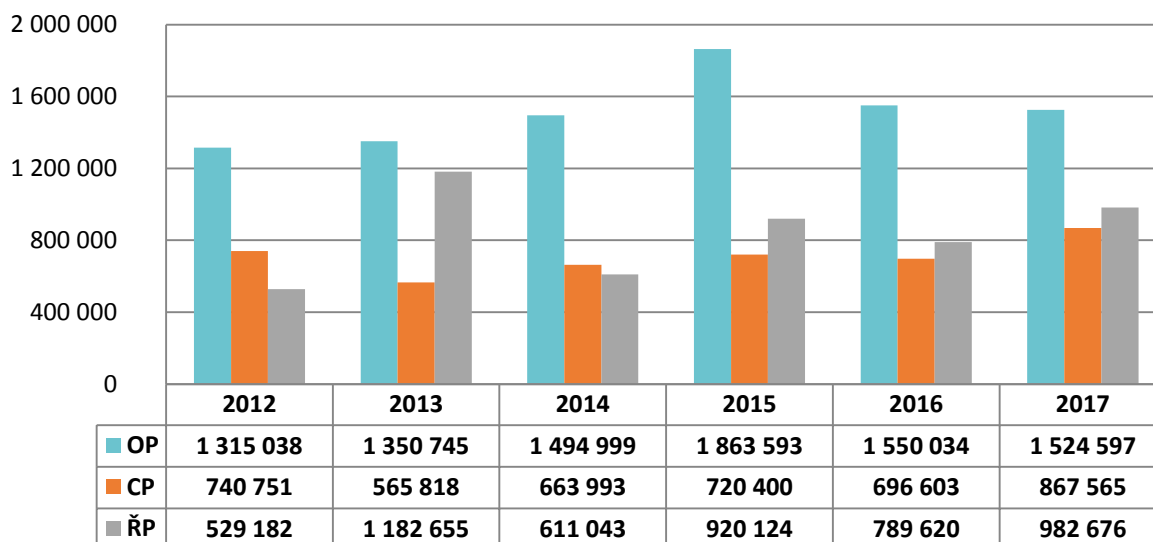
- o zemědělství, ochrana přírody a krajiny, ochrana ovzduší,
- o hospodaření a nakládání s odpady,
- o ochrana zemědělského půdního fondu.

O výkonu veřejné správy v územních samosprávných celcích pojednává další část výroční zprávy.

Do této kapitoly byly zařazeny vybrané agendy správních činností, které jsou z hlediska vyřizování požadavků občanů nejfrekventovanější a občané si je s činnostmi veřejné správy spojují nejčastěji. Jedná se o výdej osobních a cestovních dokladů, řidičských oprávnění a registr vozidel, matriční agenda, agenda živnostenského podnikání a stavebních úřadů, přestupkové řízení (registr přestupků) a veřejné opatrovnictví.

Za rok 2016 přinesly správní poplatky spojené s výkonem veřejné správy v přenesené působnosti do obecních pokladen celkem 2 915 365 579 Kč. Vedle příspěvku na přenesenou působnost je příjem plynoucí ze správních poplatků jedním z finančních zdrojů obcí.

Graf 4 - Počet vydaných dokladů, r. 2012-2017

6.1

Občanské průkazy

Občanský průkaz je základním dokladem totožnosti a pro občany ČR starší 15 let s trvalým pobytem na území České republiky platí povinnost jej mít. Průkaz lze přitom vydat i osobám mladším nebo lidem s omezenou svéprávností. Od roku 2016 platí pro občanské průkazy zrušená místní příslušnost – je možné o něj požádat na kterémkoliv obecním úřadě obce s rozšířenou působností. Za poplatek je též možné převzít průkaz i u jiného úřadu, než ke kterému byla podána žádost o jeho vystavení.

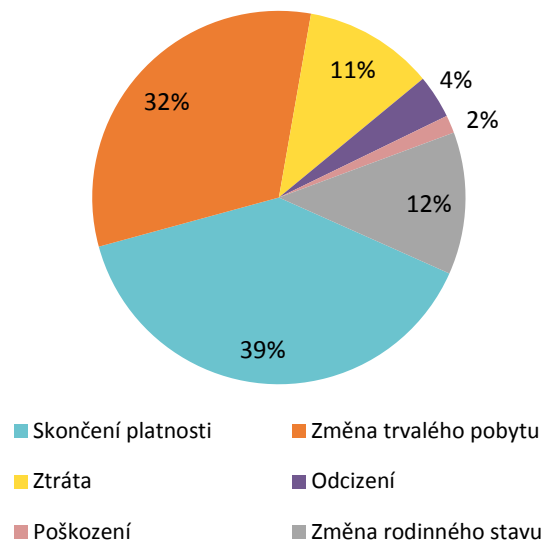
Za rok 2017 vydalo 205 obecních úřadů s rozšířenou působností a 22 pražských městských částí celkem 1 525 545 občanských průkazů. Toto číslo je ve srovnání s rokem 2016 téměř beze změn (viz graf č. 4). Na jeho drobném poklesu se podílí v největší míře statutární města, která vydala v meziročním objemu o cca 5 % méně průkazů. I přesto v pořadí jednotlivých pracovišť, co do objemu vydaných průkazů, zůstávají krajská města na předních příčkách – Brno (55 080), Ostrava (50 915), Plzeň (30 395), České Budějovice (22 842), Olomouc (22 772). Z pražských městských částí se na čele umístila MČ Praha 4 (20 841), která je současně nejpočetnější.

Možnosti vystavení dokladu pro osoby mladší 15 let využilo téměř 80 000 občanů.

Občanských průkazů s elektronickým čipem bylo v roce 2017 vyrobeno pouze 1 537. Tento významný meziroční pokles je způsoben především novelou zákona č. 328/1999 Sb., o občanských průkazech, která zavádí plošné vydávání elektronického občanského průkazu od 1. července 2018 bez nutnosti hradit poplatek ve výši 500 Kč. Do té doby je stále možné využívat elektronický občanský průkaz jako úložiště pro kvalifikovaný certifikát elektronického podpisu. Zmiňovaná novela upravuje též lhůty a poplatky pro rychlejší vystavení dokladu:

- ✓ OP: do 24 hodin – 1000 Kč; do 5 dnů – 500 Kč; do 30 dnů – zdarma
- ✓ OP dětem do 15 let: do 24 hodin – 500 Kč; do 5 dnů – 300 Kč; do 30 dnů – 50 Kč

Graf 5 - Nejčastější důvody vydání občanských průkazů

Zdroj: Ministerstvo vnitra

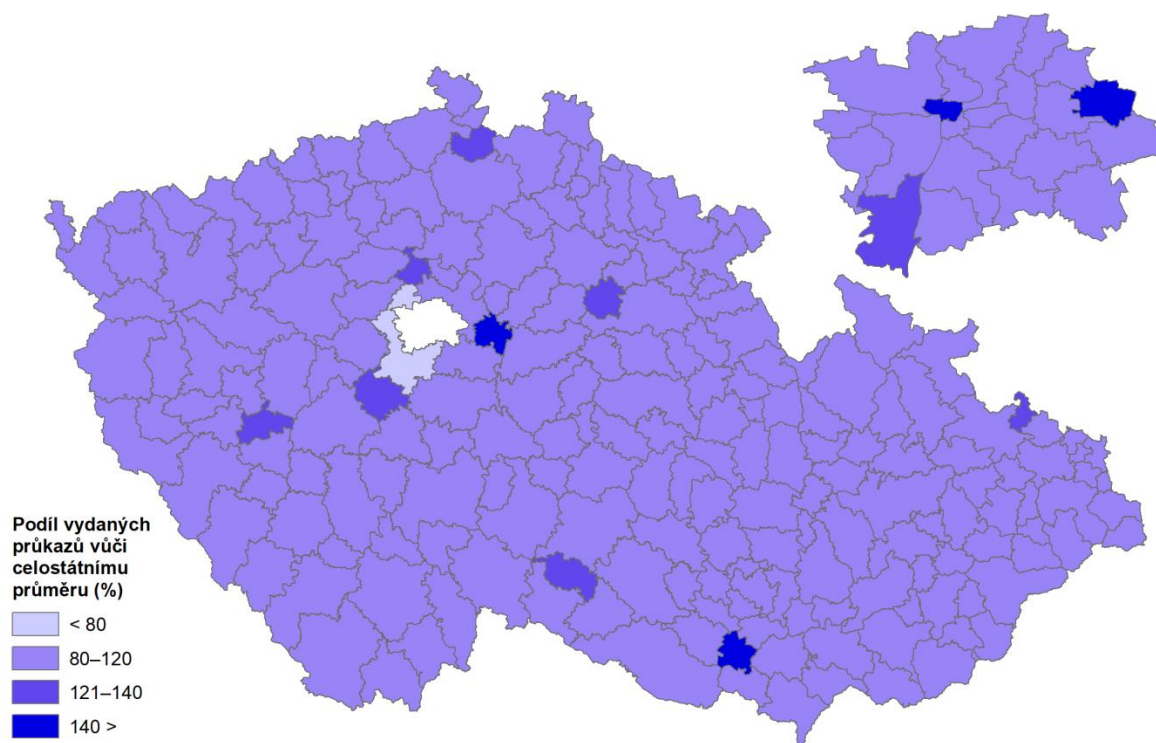
Na obrázku č. 3 jsou v mapě zachyceny obvody ORP, kde je výrazný výkyv v počtu vydaných občanských průkazů ve srovnání s republikovým průměrem (po zohlednění počtu obyvatel daného obvodu). Ten v roce 2017 dosáhl hodnoty 0,148 vydaného občanského průkazu na obyvatele – tedy OP byl vydán přibližně každému sedmému občanovi.

Pro analýzu byly stanoveny následující limity k průměrné hodnotě: do 80 % ; 80 – 120 % ; 120 – 140 % ; nad 140 %.

Z obrázku lze vyčíst, že drtivá většina ORP se pohybovala v rozmezí 80 – 120 % průměru. Výrazně nižší hodnota vydaných průkazů byla zaznamenána v ORP Černošice (55 %). Několik ORP se pohybovalo ve vyšším rozmezí: Dobříš (120 %), Blovice (122 %), Nový Bor (122 %), Kravaře (125 %), Kralupy nad Vltavou (126 %), Telč (128 %) a Nový Bydžov (129 %). Výrazně nad průměrem bylo vydáno občanských průkazů v Českém Brodě (140 %) a v Pohořelicích (172 %).

V rámci městských částí Prahy byly zaznamenány extrémní odchylky u MČ Praha 1 (140 %) a MČ Praha 20 (437 %).

Obrázek 3 - Výdej občanských průkazů na pracovištích obcí s rozšířenou působností a městských částí hl. m. Prahy, r. 2017

Zdroj: Ministerstvo vnitra

Změna financování agendy vydávání občanských průkazů

Počínaje pro rok 2018 je připraveno paušální financování agendy vydávání občanských průkazů (dále jen „OP“) v rámci příspěvku na přenesenou působnost.

Nejedná se o financování kompletní agendy OP, ale pouze té její části, která je právními předpisy na ORP přenášena. De facto se jedná o vyřízení žádosti o OP a následně jeho výdej. Do paušální částky nejsou zohledněny další činnosti spadající podle zákona k výkonu této agendy (správní řízení apod.), což ovšem představuje malou část celé agendy. Mezi obce s rozšířenou působností tak bude rozděleno 185 mil. korun, a to na základě počtu přijatých žádostí.

Zdůvodnění návrhu financovat OP paušálním způsobem vychází z dlouhodobé snahy měst a obcí po adresnějším způsobu financování agend přenesené státní správy. Stejně tak bude posílena motivace úřadů ORP k proklientskému chování, což je v duchu návaznosti na soutěž Přívětivý úřad, tedy zejména objednávkové systémy a rozsah úřední doby. Navrhovaný způsob financování OP má potenciál posílit

konkurenční prostředí v rámci výkonu předmětné agendy a možnost oslovení dalších občanů - klientů mezi jednotlivými úřady ORP v oblastech s krátkou dojezdností mezi úřady.

Po zrušení místní příslušnosti spojené s vydáváním OP je spravedlivé příspěvek rozdělovat na základě reálných počtů vydaných OP a vytížení úřadů ORP, jelikož dochází k přesnější distribuci finančních prostředků.

Výše příspěvku na OP vychází z reálného výpočtu a to určení mzdových nákladů na pracovní úvazek zabezpečující danou agendu, zahrnutí průměrné variabilní složky platu a zahrnutí režijních nákladů a nákladů na materiální zabezpečení pracovníka dle platného usnesení vlády č. 878/2007 Sb., kterým se stanoví Metodika stanovení plánovaných nákladů na výkon státní správy. V rámci provedeného výpočtu byl kalkulován reálný počet odpracovaných hodin včetně odečtu dovolených, zákonného rozsahu školení i průměrné doby na zdravotní neschopnost apod.

Při průměrném času na vyřízení žádosti a výdeji OP v délce 20 min. získají obce příspěvek na 1 průkaz ve výši 107 Kč.

6.2

Cestovní doklady

Cestovních dokladů vydaly úřady v roce 2017 celkem 870 909. To je oproti minulému roku nárůst o 25 %. Nejvíce se na něm ovšem promítlo vydávání pasů dětem do 5 let, které zaznamenalo nárůst o 73 % na 362 807 pasů. Výrazný meziroční nárůst se projevil na všech pracovištích. V případě města Kravaře, Pohořelice, Broumova, Mikulova, Moravského Krumlova a Telče byl zaznamenán nárůst poptávky po cestovních dokladech o 50 %. Zajímavostí je situace MČ Praha 17, která jako jediný úřad v ČR vykázal negativní trend a pokles vydaných dokladů o 7 %.

S účinností od 1. 7. 2018 dochází z důvodu novely zákona č. 329/1999 Sb., o cestovních dokladech, ke změnám ve struktuře poplatků za vydání cestovních dokladů. Oproti současnému stavu dojde ke snížení ceny za vydání cestovního dokladu ve druhém nejrychlejší termínu. Současně se sjednotí schéma s termíny pro vydávání občanských průkazů.

- ✓ CD: do 24 hodin – 6000 Kč; do 5 dnů – 3000 Kč; do měsíce – 600 Kč
- ✓ CD dětem do 15 let: do 24 hodin – 2000 Kč; do 5 dnů – 1000 Kč; do měsíce – 100 Kč

Statistickým sledováním na úseku cestovních dokladů v roce 2017 bylo zjištěno, že celkový objem správních poplatků vybraných za vydání cestovních dokladů přesáhl 408 milionů korun. Vydání tzv. blesk pasu využilo 26 329 občanů, kteří z této sumy uhradili poplatky ve výši 77,5 milionů korun.

Celkem bylo v roce 2017 ztraceno 111 641 občanských průkazů a 48 801 cestovních pasů. Odcizeno bylo 39 726 dokladů, z toho bylo 37 374 občanských průkazů a cestovních pasů 2 352.

Na obrázku č. 4 jsou zachyceny počty vydaných cestovních dokladů v poměru k průměrnému počtu vydaných dokladů v ČR. I zde je zohledněn počet obyvatel žijících v obvodu daného ORP. U agendy cestovních dokladů došlo po zrušení místní příslušnosti ještě k větším výkyvům než u občanských průkazů. Zejména se objevily oblasti, kde je výdej cestovních dokladů nižší, než je průměr za ČR.

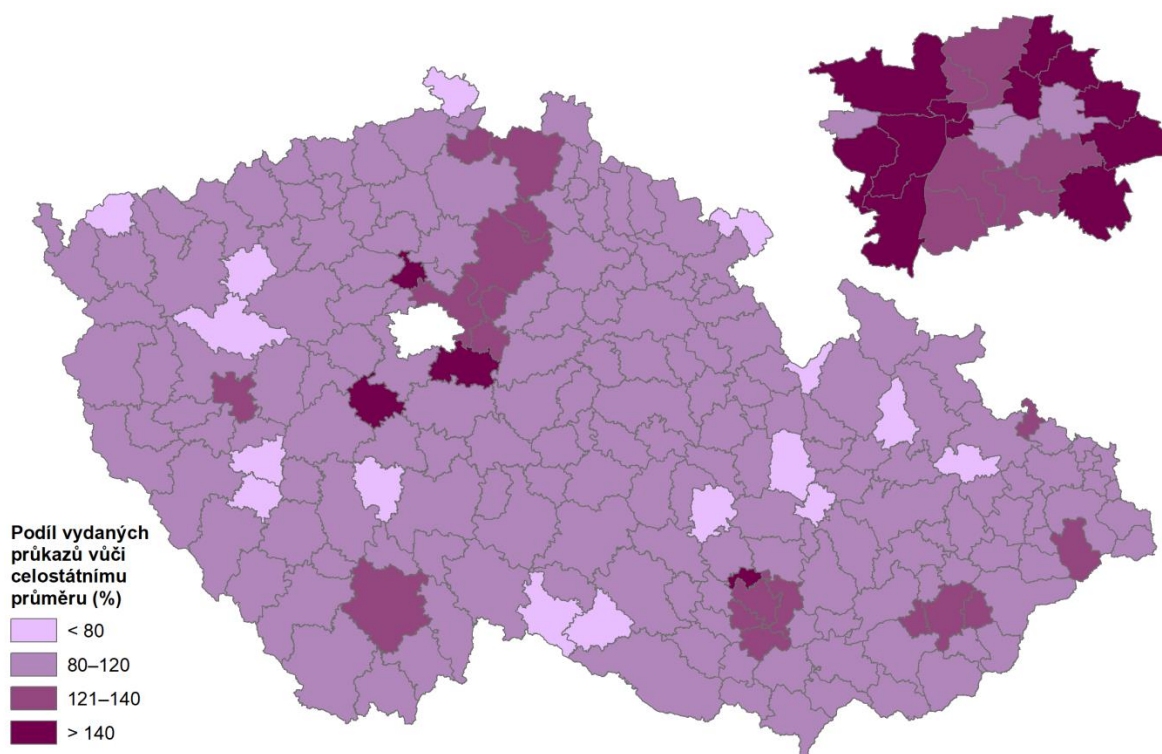
V hodnotě do 80 % průměru je celkem 16 ORP: Kraslice (61 %), Moravská Třebová (68 %), Rýmařov (71 %), Králíky (73 %), Rumburk (73 %), Nepomuk (73 %), Moravské Budějovice (75%), Bystřice nad Pernštejnem (75 %), Konice (76 %), Podbořany (76 %), Dačice (76 %), Kralovice (77 %), Milevsko (78 %), Horažďovice (78 %), Broumov (79 %), Vítkov (79 %), Krnov (79 %).

Většina pracovišť vyřizujících agendu cestovních dokladů vykázala hodnoty mezi 80 – 120 %. Vyšší hodnoty 120 – 140 % jsou zaznamenány v Plzni (121 %), Mladé Boleslavi (121 %), Zlíně (121 %), Otrokovicích (122 %), Novém Boru (122 %), Mnichově Hradišti (123 %), Lysé nad Labem (123 %), Židlochovicích (127 %), Českých Budějovicích (127 %), Brandýse nad Labem-Staré Boleslavi (128 %), Liberci (129 %), Frýdlantu nad Ostravicí (130 %), Brně (134 %), Českém Brodě (135 %), Šlapanicích (135 %) a ve Vizovicích (136 %).

Extrémní hodnoty nad 140 % měly ORP: Kravaře (140 %), Kuřim (145 %), Kralupy nad Vltavou (148 %), Dobříš (151 %) a Říčany (158 %).

Většina z 22 městských částí hl. m. Prahy zaznamenala nadprůměrnou poptávku po cestovních dokladech: MČ Praha 8 (128 %), MČ Praha 15 (132 %), MČ Praha 4 (136 %) a extrémní odchylku vykázaly MČ Praha 18 (141 %), MČ Praha 7 (141 %), MČ Praha 9 (142 %), MČ Praha 5 (144 %), MČ Praha 19 (151 %), MČ Praha 6 (153 %), MČ Praha 2 (162 %), MČ Praha 13 (166 %), MČ Praha 22 (171 %), MČ Praha 21 (182 %), MČ Praha 16 (189 %), MČ Praha 1 (238 %), MČ Praha 20 (565 %).

Obrázek 4 - Výdej cestovních dokladů na pracovištích obcí s rozšířenou působností a městských částí hl. m. Prahy

Zdroj: Ministerstvo vnitra

V tomto případě lze identifikovat určitou spojitost mezi ekonomicky silnými regiony a počtem vydaných cestovních dokladů.

6.3

Agenda řidičů

Vydávání řidičských průkazů patří mezi nejčastější činnosti vykonávané v přenesené působnosti obcí. Evidence řidičů je spravována skrz informační systém registru řidičů, ve kterém je vedle osobních údajů o řidiči také údaj o jeho řidičských oprávněních, spáchaných přestupcích a jeho bodovém hodnocení.

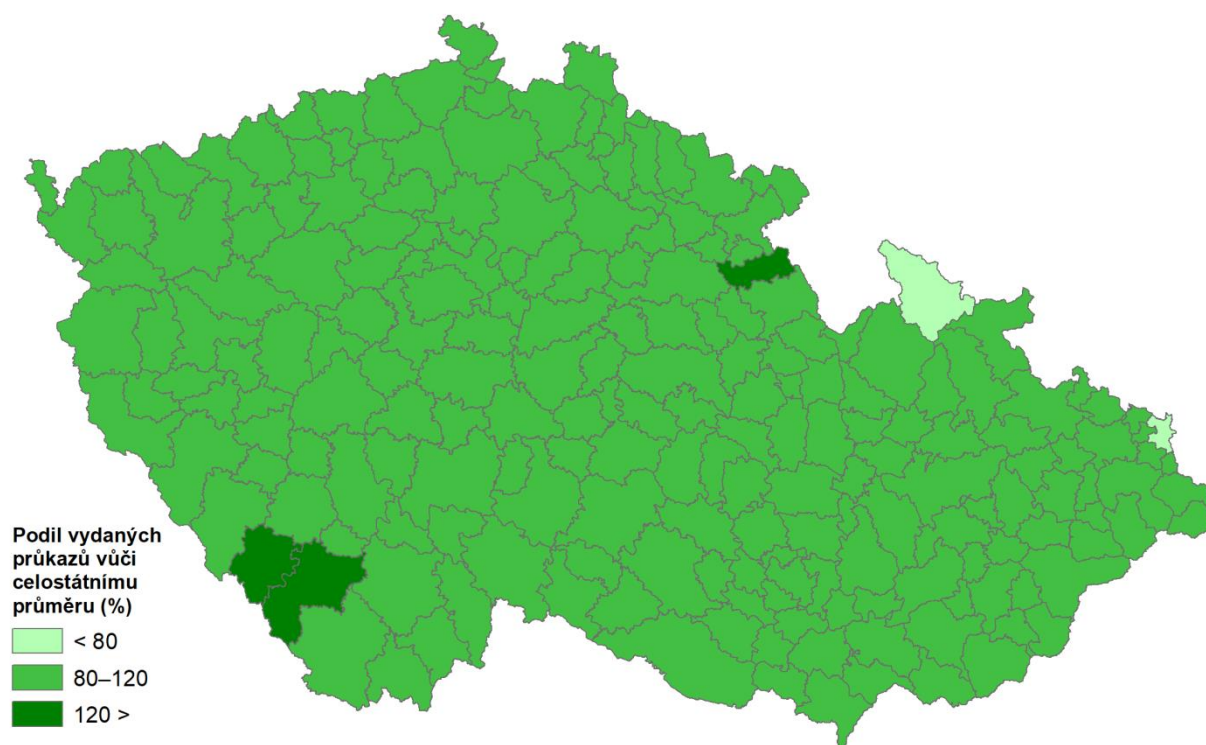
Řidičské průkazy

Počet řidičů v České republice stoupl v roce 2017 o 31 036 na celkových 6 764 052. Řidičských průkazů se ovšem vydalo několikanásobně více, než bylo nových řidičů. Úřady vydaly 982 676 řidičských průkazů, což

představuje meziroční nárůst o 24,5 %, a to zejména kvůli končící platnosti více než 750 000 průkazů v daném roce. Z tohoto počtu však stále zůstává přibližně 270 000 řidičů, kterým doklad propadl, a dosud si ho nevyměnili. Ačkoliv je nutné poznamenat, že téměř polovina z nich je ve věku 61 a více let a je tedy možné, že už o obnově řidičského průkazu neuvažují. Nejvíce motoristů s propadlým průkazem je z Prahy, Moravskoslezského a Jihomoravského kraje.

Při srovnání výkonu jednotlivých pracovišť obcí s rozšířenou působností vydalo nejvíce dokladů centrální pracoviště v Praze, které má též podle průzkumu nejširší úřední dobu. Následují krajská města – mezi nimiž se na předních místech umístilo i město Černošice. Z ostatních měst zaznamenaly nejvyšší meziroční nárůst Prachatice, Rakovník, Dobruška, Nový Bydžov, všechny shodně přes 50 %. Žádné z 227 pracovišť nevykázalo pokles.

Obrázek 5 - Výdej řidičských průkazů na pracovištích obcí s rozšířenou působností, r. 2017

Zdroj: Ministerstvo vnitra

Jelikož u agendy vydávání řidičských průkazů v roce 2017 stále platila místní příslušnost a občané byli nuceni si žádat o vydání dokladu v místě svého bydliště, situace se oproti předchozím agendám liší. Obrázek č. 5 ukazuje, že jsou pouze dvě území ORP s podprůměrným výdejem ŘP: Jeseník (72 %) a Karviná (77 %). Nadprůměrné hodnoty zaznamenaly ORP Vimperk (122 %), Dobruška (123 %) a Prachatice (135 %), což v této souvislosti může vypovídat o horší dopravní obslužnosti daných území.

Hl. m. Praha pro výdej řidičských průkazů disponuje jediným pracovištěm, tato agenda není rozdělena na jednotlivé městské části.

Bodový systém

Údaje z bodového systému řidičů se za poslední rok příliš nezměnily. Horní hranice dvanácti trestných bodů dosáhl v průměru každý 170. řidič. Zároveň měl každý 14. řidič na svém kontě alespoň jeden trestný bod. Podle statistiky je největší podíl neukázněných řidičů v Ústeckém kraji (9,06 %) a nejméně jich je v Praze (5,58 %).

K poslednímu dni roku 2017 bylo mezi motoristy 39 713 dvanáctibodových řidičů. Ačkoliv se v tomto případě samotné číslo téměř nezměnilo, změnil se poměr mužů a žen a to směrem k většímu zastoupení žen. Velmi významně však klesl počet řidičů, kteří mají alespoň jeden bod. Z počtu 520 007 se za rok číslo snížilo na 482 461. Nejvíce nových bodů bylo rozdáno v Jihočeském a Moravskoslezském kraji. Největší úbytek hříšníků naopak zaznamenalo hl. m. Praha. V případě bodovaných řidičů tvoří nejrozsáhlejší skupinu ti se dvěma body, následováni řidiči se třemi body a poté téměř vyrovnaně se sedmi, dvanácti a čtyřmi body.

Nejčastěji byli řidiči opět pokutováni za překročení nejvyšší dovolené rychlosti v obci o méně než 20km/hod., nepoužití bezpečnostního pásu a telefonování za jízdy. Tyto přestupky tvořili 64 % všech porušení zákona. Celkový počet přestupků a trestných činů se však také meziročně významně snížil z hodnoty 421 632 na 380 017.

Nejvíce bodů mají na svém kontě řidiči muži ve věku 24 let a ženy ve věku 29 let. Pokud se zaměříme jen na dvanáctibodové řidiče, situace se také oproti loňskému roku nezměnila a největší skupinu tvoří muži ve věku 30 let a ženy ve věku 32 let.

1 848 řidičů využilo možnost odečtu 3 bodů díky absolvování školení bezpečné jízdy. Toho se mohou zúčastnit řidiči, kteří mají na svém kontě méně než 10 bodů za porušení předpisů, ohodnocených méně než šesti body za jeden přestupek. Tuto možnost, stejně jako v minulém roce, nejvíce využili řidiči v Jihomoravském a nejméně v Karlovarském kraji.

Při pohledu na statistiku v roce 2017 lze říci, že počet přestupů a trestných činů v dopravě klesal ve všech krajích České republiky. To se samozřejmě projevilo i na poklesu vážných dopravních nehod, kterých bylo v roce 2017 nejméně od počátku statistického zjišťování v roce 1961, přestože počet nehod mírně rostl.

Registrace vozidel

Registrace vozidel se řadí mezi další dopravně správní agendy. Úkony se provádí do registru vozidel.

1. června 2017 nabyla účinnosti novela zákona č. 56/2001 Sb., o podmínkách provozu vozidel na pozemních komunikacích, která mimo jiné zrušila místní příslušnost a umožnila provádět úkony v registru vozidel na jakémkoliv úřadě obce s rozšířenou působností. Nově proto lze registraci vozidel, jejich vyřazení nebo umístění do depozitu, změnu vlastníka, ztrátu dokladů nebo registračních značek či vydání registračních značek na přání vyřídit na libovolném z 206 míst v ČR.

V roce 2017 bylo do registru vozidel zaneseno celkem 569 120 nových i ojetých vozidel, což znamená meziroční nárůst o 6 %. Současně bylo z registru vyřazeno 257 276 vozidel (pokles o 42 %).

Od roku 2016 je možné žádat o registrační značky na přání. Pro osobní automobil činí správní poplatek za vydání 10 000 Kč a náleží v plné výši obci, která značku vydala. Za rok 2017 požádalo o individualizované značky 4 611 majitelů vozidel.

6.4

Matriční agenda

Jedním z hlavních témat, která přináší letošní výroční zpráva, je analýza činnosti matričních úřadů. Ministerstvo vnitra připravilo ve druhé polovině roku 2017 rozsáhlé statistické zjišťování s cílem zjistit objem činností, jež jednotlivá pracoviště vykonávají.

Matriční úřady odpovídaly v období od listopadu 2017 do února 2018 formou elektronického dotazníku na 27 otázek. Jejich zaměření bylo jak na samotný výkon agendy (nejčastější úkony, časovou náročnost), tak i na otázky spojené s personálním zajištěním a hospodařením svých úřadů.

Vzhledem ke skutečnosti, že dotazníkové šetření bylo připravováno a probíhalo ve druhé polovině roku 2017, omezila se sbíraná data na roky 2014, 2015 a 2016.

Co jsou matriční úřady

Problematiku matriční agendy nastavuje zejména zákon č. 301/2000 Sb. o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů a dále vyhláška Ministerstva vnitra č. 207/2001 Sb., kterou se tento zákon č. 301/2000 Sb. provádí. Prostřednictvím přílohy 1 této vyhlášky je stanoven seznam matričních úřadů v ČR a vymezení správních obvodů.

Matričními úřady jsou obecní úřady, v hlavním městě Praze úřady městských částí, v územně členěných statutárních městech úřady městských obvodů nebo úřady městských částí a pro území vojenských újezdů újezdní úřady. V České republice tak funguje celkem 1275 matričních úřadů.¹⁰

¹⁰ Praha má 22 matričních úřadů, Brno má 9 matričních úřadů a 1 zvláštní matriku, Ostrava má 10 matričních úřadů, Ústí nad Labem má 2 matriční úřady. Dále 4 pro vojenské újezdy. Oproti stavu v analýze je od 1. 1. 2017 matriční úřad také v obci Kamenice.

K nejdůležitějším správním úkonům patří pořizování zápisů do knihy narozených, knihy manželství a registrovaného partnerství, knihy zemřelých. V těchto případech hovoříme o tzv. „prvozápisech“. Mezi další činnosti patří vydávání matričních dokladů, vydávání osvědčení pro církevní sňatek, vydávání vysvědčení o právní způsobilosti k uzavření manželství v cizině, rozhodování o změně jména a příjmení, provádění vidimace a legalizace podle zákona č. 21/2006 Sb., o ověřování a mnoho dalších činností.

Z hlediska běžného občana patří matriční úřad k méně navštěvovaným institucím veřejné správy. Většina úkonů tohoto úřadu je navíc vykonávána bez nutnosti fyzické přítomnosti občana. Odpadá tím tlak na dostupnost matrik, jelikož navštívit úřad musí občan pouze v případě uzavírání manželství či registrovaného partnerství.

Níže jsou rámcově uvedeny základní činnosti matričních úřadů a zároveň i úkony související s agendou matrik, které však lze učinit i na obci bez matričního úřadu.

- o Pro uzavírání manželství (oddávání starostou, místostarostou) obec nemusí být matričním úřadem, nicméně „Prohlášení snoubenců, že spolu vstupují do manželství, musí být učiněno v přítomnosti matrikáře matričního úřadu, v jehož správním obvodu se manželství uzavírá.“
- o Pro vstup do registrovaného partnerství občan nepotřebuje matriční úřad, neboť prohlášení o vstupu do partnerství se činí před matrikářem, obec tak nemusí být matričním úřadem. Příslušný k zápisu partnerství je pak tzv. registrující matriční úřad, kterých je v České republice celkem 14 (1 v každém samosprávném kraji a 1 v hlavním městě Praze – viz Příloha č. 4 prováděcí vyhlášky č. 207/2001 Sb.). Problematiku dále upravuje zákon č. 115/2006 Sb. o registrovaném partnerství a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.
- o Pro tzv. vítání občánků a pro významná životní jubilea občanů, kdy jde o samostatnou působnost obce, což upravuje zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů (§ 36a, § 143, § 149a odst. 4), obec nemusí být matričním úřadem.

- o Pro provádění ověřování (vidimace, legalizace) – vidimaci a legalizaci u obecního úřadu provádí úředník, který a) prokázal zvláštní odbornou způsobilost pro výkon správních činností při správě matrik a státního občanství, nebo b) prokázal odbornou způsobilost matrikáře podle zvláštního právního předpisu, nebo c) složil zkoušku podle tohoto zákona [§ 14 odst. 1 zákona č. 21/2006 Sb. o ověřování shody opisu nebo kopie s listinou a o ověřování pravosti podpisu a o změně některých zákonů (zákon o ověřování), ve znění pozdějších předpisů]. Podle zákona o ověřování tedy postačuje výše uvedená zkouška, obec nemusí být matričním úřadem.
- o Czech POINT – rozhodnutí obce zřídit kontaktní místo Czech POINT je rozhodnutím v samostatné působnosti, provozování je působnost přenesená dle zákona č. 365/2000 Sb., o informačních systémech veřejné správy a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů (a dle dalších zvláštních zákonů), obec nemusí být matričním úřadem.

Zvláštní matrika Brno

Zvláštní matrika vede matriční knihy, do kterých se zapisují narození a úmrtí, uzavření manželství, nebo registrovaného partnerství občanů ČR, ke kterým došlo v cizině. Žadatel o zápis do zvláštní matriky vyplní příslušný formulář a doloží zákonem stanovené doklady. Jeho totožnost ověří matrikář matričního úřadu, příslušný pracovník zastupitelského úřadu ČR v zahraničí, nebo krajského úřadu. Pokud zvláštní matrika obdrží podání, které obsahuje všechny zákonem stanovené náležitosti, bude proveden zápis do příslušné matriční knihy a následně vyhotoven matriční doklad, který bude zaslán na adresu odesílatele. Nebude-li mít podání všechny zákonem stanovené náležitosti, vyzve zvláštní matrika žadatele, aby je ve stanovené lhůtě odstranil. Jestliže tak žadatel neučiní, bude správní řízení o zápis do zvláštní matriky zastaveno.

K vyplněné a podepsané žádosti o zápis do zvláštní matriky je nezbytné připojit cizozemský matriční doklad, který se týká matriční události. To znamená doklad o narození, uzavření manželství, uzavření registrovaného partnerství

nebo úmrtí. Tento doklad musí být náležitě ověřen a opatřen úředním překladem do českého jazyka. Dále je třeba doložit doklad o státním občanství České republiky osoby, které se zápis týká (tj. občanský průkaz, cestovní pas, osvědčení o státním občanství ČR, případně listina o udělení státního občanství ČR).

V případě, kdy se nelze prokázat výše uvedenými doklady, lze použít jiné doklady potřebné k ověření správnosti matričních skutečností. U zápisu narození je to například oddací list rodičů, u zápisu do knihy manželství lze přinést dohodu o příjmení po uzavření manželství podepsanou oběma manželkami. K zápisu do knihy manželství a registrovaného partnerství může občan například předložit rodné listy snoubenců/partnerů, u zápisu do knihy úmrtí je možné využít rodný, případně oddací list zemřelého.

Z důvodu velkého nárůstu doručených žádostí a nedostatečného personálního obsazení jsou bohužel v současnosti doručena podání vyřizována v delších než zákonem stanovených lhůtách. Není přitom možné jednotlivá podání jakkoli upřednostňovat. Zákonem stanovená lhůta pro vyřízení žádosti je do 30 dnů od obdržení úplných podkladů pro zápis do zvláštní matriky, ve zvláště složitých případech nejdéle do 60 dnů.

Tabulka 5 - Příspěvek matričním úřadům podle počtu obyvatel jejich správního obvodu, r. 2015 - 2016

Velkost správního obvodu	2015						2016					
	Počet matrik v dané kategorii	Celkový počet prvozápisů	Podíl na celkové činnosti	Příspěvek ze státního rozpočtu	Podíl na celkovém příspěvku na matriky	Průměrná výplata za prvozápis	Počet matrik v dané kategorii	Celkový počet prvozápisů	Podíl na celkové činnosti	Příspěvek ze státního rozpočtu	Podíl na celkovém příspěvku na matriky	Průměrná výplata za prvozápis
do 500 obyv.	9	68	0,03%	397 507	0,08%	5 846	8	66	0,03%	351 524	0,07%	5 326
501 - 1 000 obyv.	60	626	0,28%	4 654 526	0,89%	7 435	60	654	0,29%	4 603 057	0,88%	7 038
1 001 - 2 000 obyv.	287	4 507	2,01%	43 648 809	8,33%	9 685	283	4 657	2,04%	42 648 809	8,12%	9 158
2 001 - 5 000 obyv.	466	15 660	6,99%	143 416 601	27,35%	9 158	469	15 956	6,97%	143 709 755	27,36%	901
5 001 - 10 000 obyv.	205	15 953	7,12%	121 326 320	23,14%	7 605	206	16 391	7,16%	121 695 502	23,17%	7 425
10 001 - 30 000 obyv.	158	75 785	33,83%	110 835 615	21,14%	1 463	160	78 927	34,50%	113 192 053	21,55%	1 434
nad 30 000 obyv.	44	111 443	49,74%	100 026 958	19,08%	898	43	112 143	49,01%	99 031 931	18,85%	883
Celkem	1 229	224 042	100%	524 306 336	100%	2 340	1 229	228 794	100%	525 232 631	100%	2 296

Zdroj: Ministerstvo vnitra

Disproporce současného systému financování matričních úřadů a rozdílnost nákladů na prvozápisy

V roce 2016 bylo v rámci příspěvku na přenesenou působnost výkonu matriční agendy rozděleno ze státního rozpočtu 525 milionů korun. Z tabulky č. 5 výše vyplývá, že matriční úřady se správními obvody do 10 000 obyvatel (1 027 matričních úřadů) získaly příspěvek ve výši 313 443 763 Kč, tj. 59,79 % celkové sumy. Tyto matriční úřady provedly 36 814 prvozápisů v matričních knihách. Průměrný náklad na jeden prvozápis činil cca 8 514 Kč. Prostým dopočtem poté zjistíme, že v témže roce byla pro všechny zbylé matriční úřady se správními obvody nad 10 000 obyvatel (pouze 202 matriční úřadů) vyčleněna částka ve výši 210 862 573 Kč, tj. 40,21 % celkové výše příspěvku. Tyto matriční úřady v roce 2016 provedly 187 228 prvozápisů v matričních knihách. Průměrný náklad na jeden prvozápis u těchto matrik činil cca 1 126 Kč.

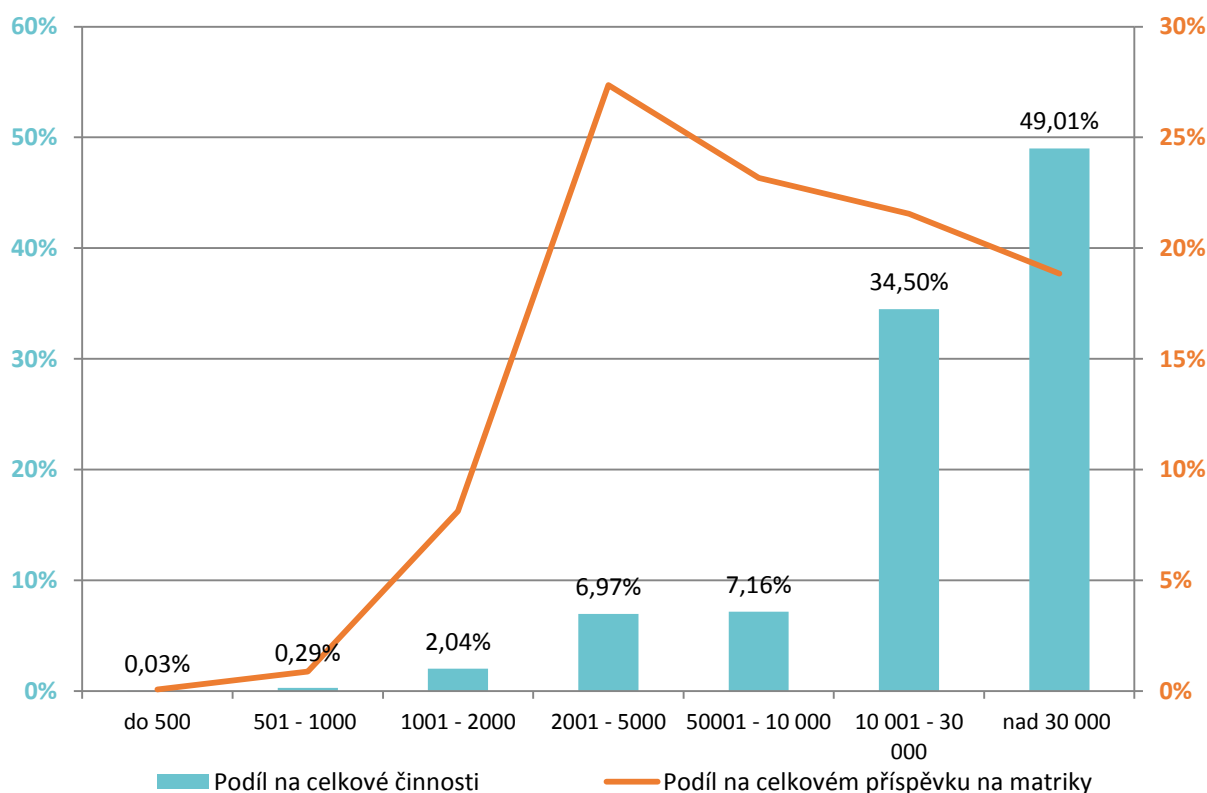
Vykázané údaje svědčí o velké vnitřní diferenci mezi prováděnou činností a poskytovanou úhradou ze strany státu pro jednotlivé velikostní skupiny matrik. Tento fakt je zobrazen i níže v grafu č. 6, který přibližuje podíl matrik v daných velikostních kategoriích na celkové činnosti matrik v rámci republiky

a také podíl těchto velikostních skupin matrik na příspěvku na přenesenou působnost. Největší disproporce mezi platbou a činností je u matrik ve velikostní kategorii 2 000 – 5 000 obyvatel, které se podílejí na činnosti matrik necelými 7 %, ale jsou příjemci více než 27 % objemu celkového příspěvku na matriky. Tato skupina obcí je tedy znatelně. Naopak 49 % úkonů se odehrává na matrikách v městech nad 30 000 obyvatel, ale ty za to dostávají jen 18 % celkové objemu finančních prostředků.

Personální zabezpečení

Matriční agendou se na obcích (vyjma Prahy a zvláštní matriky Brno) zabývá necelých 2 000 zaměstnanců, kteří tuto agendu plnili na zhruba 950 úvazků. V Praze se matriční agendou zabývá 106 zaměstnanců na 85 úvazků. Na zvláštní matrice Brno vykonává matriční agendu 15 zaměstnanců na 100% úvazek. V souhrnu za obce a Prahu zaměstnanci nevykonávají činnost na 100 %, ale úvazky si dělí s dalšími činnostmi. Z šetření vyplynulo, že matrikáři na úřadě vykonávají na další část svého úvazku především agendu spojenou s vidimací, legalizací, kontaktním místem CzechPOINT a evidencí obyvatel. Tyto činnosti byly uváděny nejčastěji. Mezi další uváděné činnosti patří výkon práce pokladní, účetní, spisové služby nebo řešení agendy voleb a poplatků v plné šíři (poplatky za psy, hřbitovní místa, vodné a stočné atd.).

Graf 6 - Srovnání podílu činnosti matrik a podílu na celkovém příspěvku matrik, r. 2016

Zdroj: Ministerstvo vnitra

Srovnáním podílu činnosti matrik s podílem na celkovém příspěvku je patrné, že nejvyšší objem prostředků ze státního rozpočtu (červená linie) mají matriční úřady v kategorii 2 001 až 5 000. Naopak nejvyšší podíl na provedených prvozápisech mají matriční úřady kde je počet obyvatel ve správním obvodu nad 30 000 obyvatel. Ze stejného grafu plyne, že obce s nízkým počtem úkonů čerpají v poměru na počet úkonů více peněz ze státního rozpočtu než velké obce (především ORP). Situace jasně ukazuje, že financování podle počtu obyvatel není adekvátně vyváжено a je správné prostředky rozdělovat adresně podle počtu úkonů.

Rozdílnost příspěvku na jeden prvozápis v rámci matričních úřadů pro jednotlivé matriční úřady se diametrálně liší. Z analýzy financování je patrné, že nejnižší příspěvek na jeden prvozápis má v průměru za roky 2014-2016 matriční úřad obec Hořovice – a to 219 Kč, dále pak Stod 249 Kč a Nové Město na Moravě 304 Kč. S příspěvkem do 500 Kč na jeden prvozápis je 13 matričních úřadů.

S příspěvkem do 1 000 Kč je to 76 matričních úřadů a s příspěvkem do 2 000 Kč na jeden prvozápis je to 127 matričních úřadů. Příspěvek je z hlediska státního rozpočtu náklad na jeden prvozápis, z hlediska matričních úřadů jde o druh příjmu.

Na druhé straně spektra jsou matriční úřady s nejvyššími příspěvky (náklady) na jeden prvozápis. Jedná se o matriční úřad obce Velká Hleďsebe s náklady na jeden prvozápis v průměru za roky 2014-2016 ve výši 52 480 Kč, dále Doloplazy s náklady 49 583 Kč a Hostomice s náklady 48 683 Kč na jeden prvozápis.

V tabulce č. 6 je přehled odstupňování příspěvku (Kč) na jeden prvozápis v roce 2016 s přiřazením počtu matričních úřadů, které do těchto rozpětí spadají. Matričních úřadů s náklady vyššími než 30 000 Kč na jeden prvozápis je 29, s náklady vyššími než 20 000 Kč 166 a s náklady vyššími než 10 000 Kč na jeden prvozápis je takovýchto matričních úřadů 675. Nicméně, podíváme-li se na

jednotlivé roky, tak extrémy jsou ještě daleko vyšší – např. v roce 2016 stát přispěl na jeden vykonaný prvozápis v obci Domaželice 113 tis. Kč, v obci Přimda dokonce 221 tis. Kč. Celkem 18 matrik dostalo v tento rok více než 40 tis. Kč za jeden prvozápis. Je proto zřetelné, že takový stav je dlouhodobě neudržitelný.

Je proto k úvaze, zda by cílená úprava financování výkonu matriční agendy nepřinesla značnou úsporu prostředků. V souvislosti se zavedeným způsobem financování občanských průkazů dle skutečného výkonu by bylo možné stejný princip aplikovat i na tuto agendu. Pro určení hodnoty příspěvku dle počtu provedených prvozápisů lze využít statistická data z provedené analýzy. Výkonový způsob financování by bylo možné zavést do praxe nejdříve od roku 2019.

Tabulka 6 - Průměrný příspěvek na 1 prvozápis, r. 2016

Průměrný příspěvek na 1 prvozápis	Počet matrik
0 - 1 000 Kč	79
1 000 - 2 000	52
2 000 - 5 000	176
5 000 - 10 000	292
10 000 - 15 000	302
15 000 - 20 000	155
20 000 - 40 000	158
nad 40 000 Kč	15
Celkem	1229

Zdroj: Ministerstvo vnitra

Tabulka č. 6 výše je rozdělena do kategorií, kde průměrnému příspěvku na jeden prvozápis odpovídá počet matrik spadajících do této kategorie. Nejméně matrik (15) spadá do kategorie s průměrným příspěvkem nad 40 000 Kč. Tato skupina tvoří pouze 1 % ze všech matričních úřadů. Naopak nejvíce matričních úřadů spadá do kategorie s průměrným příspěvkem 5 000 až 10 000 Kč a 10 000 Kč až 15 000 Kč na jeden prvozápis. Tyto dvě skupiny dohromady tvoří 48 % matričních úřadů a v podstatě odpovídají skupinám matrik, které jsou nejvíce nadfinancované.

Dostupnost matričních úřadů

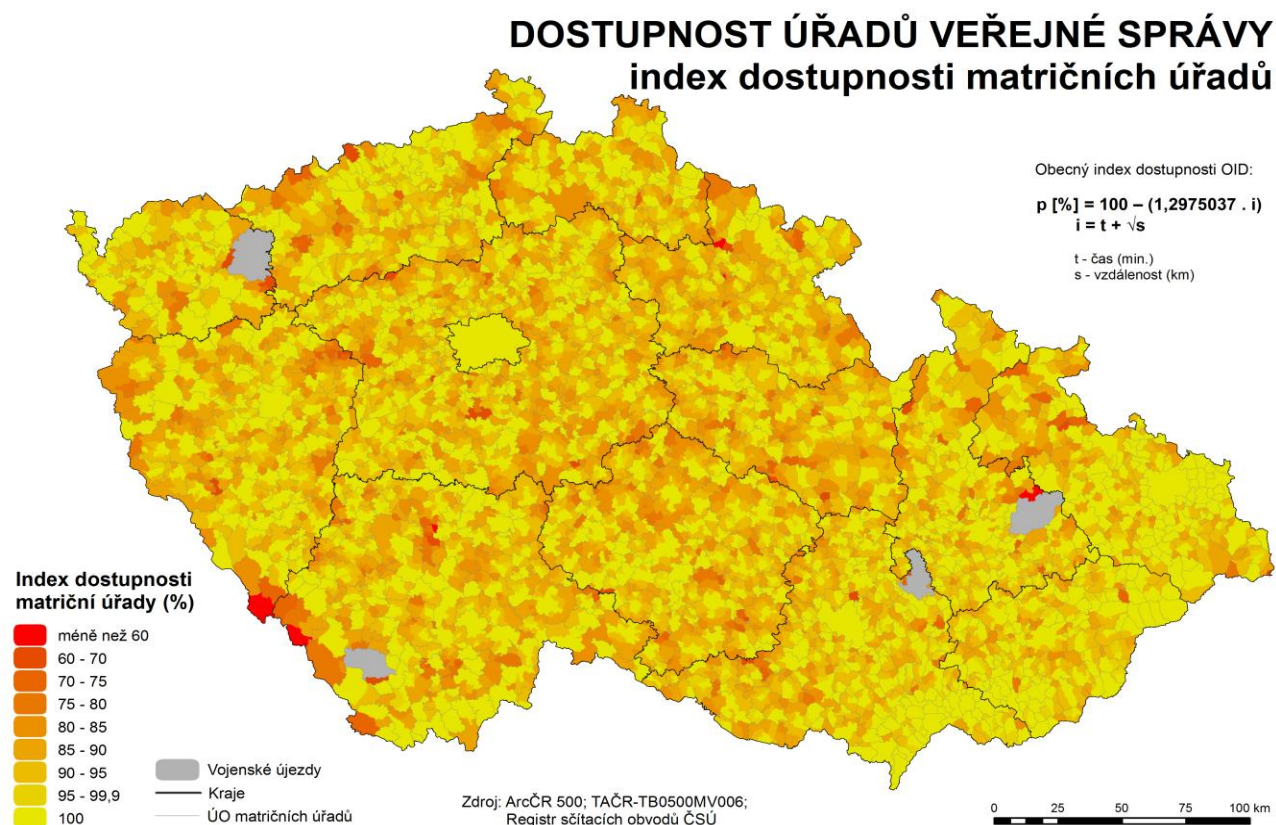
Síť matričních úřadů je velmi široce dostupná (obrázek č. 6). V průměru je dostupnost na matriku do 4 minut autem a 5 kilometrů. Dostupnost matrik nebyla zkoumána z hlediska hromadné dopravy. Podobnou dostupnost vykazují už jen obecní úřady se základní působností.

Tabulka 7 - Seznam nejhůře dostupných matričních úřadů

Obec	Čas dojezdu (automobil)	Vzdálenost v km	Sídlo matričního úřadu	Index dostupnosti
Město Libavá	34	24,7	Šternberk	49,4364
Strážný	29	25,2	Vimperk	55,8590
Modrava	28	21,9	Kašperské Hory	57,5979
Horní Olešnice	28	21	Trutnov	57,7240
Čilá	26	19,4	Zbiroh	60,5500
Písařov	25	21,5	Šumperk	61,5461

Zdroj: Ministerstvo vnitra

Obrázek 6 - Mapa dostupnosti matričních úřadů, r. 2017

Všechny obce ČR mají časovou dostupnost matričních úřadů nižší než 34 minut.

Níže uvedená tabulka č. 8 zobrazuje počet pořizovaných prvozápisů ve vztahu k počtu

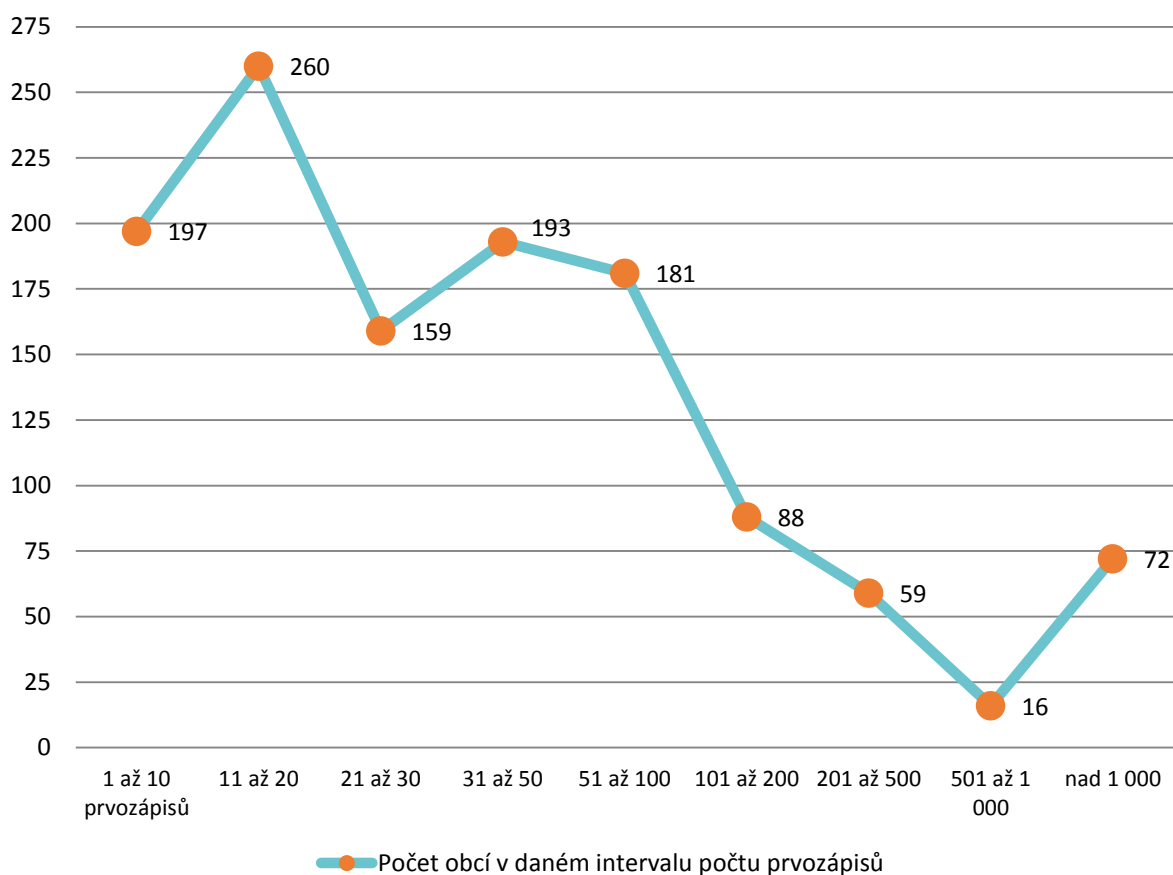
matričních úřadů. Jednotlivé kategorie se vztahují k roku 2016. V tomto roce nejčastěji matriční úřady prováděli 11-20 zápisů. Více než polovina všech úřadů však spadala do kategorie 1-30 zápisů.

Tabulka 8 - Rozmezí počtu pořizovaných prvozápisů v matričních knihách s přiřazením počtu matričních úřadů v roce 2016

Rozmezí počtu prvozápisů (od - do)	1 až 10 prvozápisů	11 až 20	21 až 30	31 až 50	51 až 100	101 až 200	201 až 500	501 až 1000	nad 1000	Celkem
Počet obcí	217	254	176	180	175	77	63	16	71	1229
Procentuální zastoupení obcí	17,66%	20,67%	14,32%	14,65%	14,24%	6,27%	5,13%	1,30%	5,78%	100,00%

Zdroj: Ministerstvo vnitra

Graf 7 - Počet obcí v daném intervalu počtu prvozápisů v roce 2016

Zdroj: Ministerstvo vnitra

Výše uvedené údaje jsou zobrazeny v grafu č. 7. Nejvyšší procentuální zastoupení (20,67%) z celkového počtu obcí mají obce s rozpětím od 11 do 20 prvozápisů. Těchto obcí je 254. Naopak nejnižší procentuální zastoupení (1,30%) tvoří obce s počtem prvozápisů 501 až 1000. Do této kategorie spadá 16 obcí.

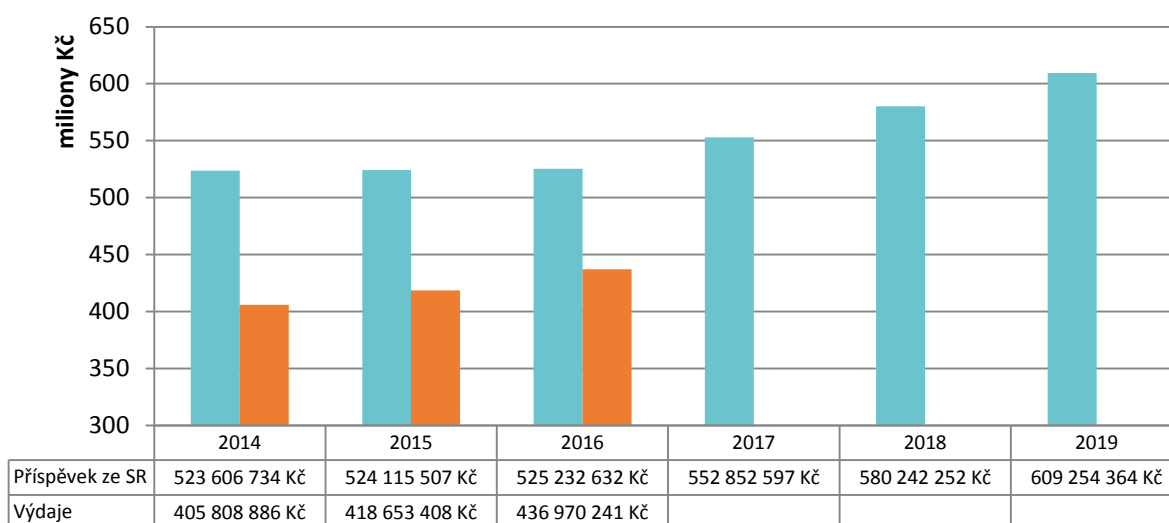
Matriční úřady představují nejhustší síť orgánů veřejné správy v území (mimo obecní úřady jako takové). Z údajů vyplývá, že síť matričních úřadů je velmi hustá a vzhledem k frekvenci návštěv občanů ji lze považovat za nadstandartní. Nabízí se tedy otázka posouzení potřebnosti a efektivnosti nastavení takovéto sítě matričních úřadů. Tato problematika narůstá ještě více ve světle dalších zjištění související s personální kapacitou a počtem provedených úkonů. Otázka případné úpravy počtu matrik musí být postavena tak, aby byla zachována jejich dostupnost, ale zároveň bylo dosaženo vyšší efektivity celé sítě.

Na základě dotazníkového šetření vykázaly matriční úřady 963 pracovních úvazků při průměrných mzdových nákladech 465 000 Kč na jednoho úředníka provádějícího „komplexní výkon matriční agendy obce“ zařazený do 8. platové třídy.

Po odečtení inkasa ze správních poplatků za matriční úkony a při počtu 235 243 prvozápisů z analýzy vyplynulo, že na jeden prvozápis by v roce 2016 odpovídal příspěvek ve výši 1 838 Kč. Pokud by se od roku 2019 zavedl tento druh financování, matriční úřady by po valorizaci získali 2 127 Kč za každý prvozápis.

Analýza se zabývala také výdaji matričních úřadů. V dotazníku úřady uváděli mzdové náklady, náklady na materiál a ostatní zbylé náklady.

Graf 8 - Vývoj příspěvku na matriční agendu a celkové výdaje matričních úřadů, r. 2014-2019

Zdroj: Ministerstvo vnitra

Sumarizací výsledků porovnaných s příjmy bylo odhaleno značné přefinancování této agendy. I bez započtení dodatečných příjmů (správních poplatků) dochází k trvalému převisu příjmů nad náklady u matriční agendy jako celku. Tyto údaje dávají oprávnění ke změně celkového objemu prostředků určených, v rámci příspěvku na přenesenou působnost, na matriční agendu. Na základě odpovědí od respondentů vychází přefinancování ve všech sledovaných letech na více než 100 mil. Kč, při započtení dodatečných příjmů dokonce na 150 mil. Kč ročně.

Oproti současnému stavu je tak možné dojít k úspoře příspěvku na přenesenou působnost v rámci matriční agendy ve výši přibližně 5 mil. Kč. Tyto prostředky mohou být následně přeskupeny na jiné působnosti v rámci příspěvku na výkon přenesené působnosti.

6.5

Centrální evidence přestupků

Přestupková řízení spadají do činnosti všech obcí v České republice. Přesto ne všechny tuto činnost vykonávají samy. Pro účely zajištění

kvalitního a včasného rozhodování ji obce často delegují na zkušenější úřad.

Centrální evidence přestupků se využívá od posledního čtvrtletí roku 2016. Loňský rok tak byl prvním, kdy informační systém poskytl plnohodnotné statistiky z databáze osob, které byly pravomocně uznány vinnými ze spáchání přestupků. Důležité je připomenout, že se evidují jen vybrané přestupky.

Zápis provádí do pěti pracovních dnů správní orgán, který o přestupku rozhodoval v posledním stupni. V případě, kdy o uložení pokuty rozhodla v blokovém řízení obecní policie, zápis provádí příslušný obecní úřad.

V roce 2017 bylo do systému zapsáno na 115 928 přestupků. Tabulka č. 9 je rozlišuje podle právní definice – největší podíl tvořily přestupky podle zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, resp. zákona č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích. Na zbylé právní předpisy připadají skutkové podstaty zejména zaměřené na ochranu zdraví a užívání návykových látek.

Dne 1. července 2017 vstoupila v účinnost novela zákona č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích. Ke stejnému datu je zrušen zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích. Z tohoto důvodu jsou v databázi uvedeny oba zákony. A ačkoliv je

dřívější zákon již neplatný, stále mohou dobíhat správní řízení zahájené v době jeho platnosti. Rozdělení skutkových podstat je v obou totožné. Blíže je toto ilustrováno v grafu č 9, který zobrazuje nejčastější oblasti přestupků, rozdělené podle aplikovaného zákona.

Tabulka 9 - Počet zapsaných přestupků dle jednotlivých zákonů, r. 2017

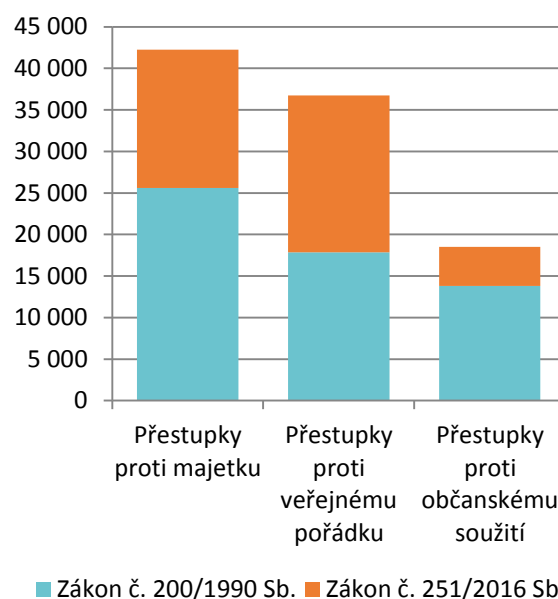
Právní předpis	Počet přestupků
Zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích	65 231
Zákon č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích	40 192
Zákon č. 65/2017 Sb., o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek	4 401
Zákon č. 167/1998 Sb., o návykových látkách	3 545
Zákon č. 119/2002 Sb., o střelných zbraních	1 441
Zákon č. 99/2004 Sb., o rybářství	729
Zákon č. 222/1999 Sb., o zajišťování obrany České republiky	24
Zákon č. 449/2001 Sb., o myslivosti	14
Zákon č. 61/1988 Sb., o hornické činnosti	2
Celkem	115 579

Zdroj: Rejstřík trestů

Podle Informačního systému o evidenci přestupků rozhodovali o protiprávním jednání nejvíce obce (47 %), dále Policie ČR (33%) a obecní policie (19 %), zbytek 1 % připadá na ostatní orgány veřejné moci. Dle typu rozhodnutí šlo nejvíce o blokové pokuty – 38,5 %, rozhodnutí ve správním řízení bylo 33 % a příkazových bloků 28,5 %.

Evidenci přestupků spravuje Rejstřík trestů při Ministerstvu spravedlnosti, odděleně od databáze pravomocně odsouzených osob. Občané si mohou o výpis svých záznamů požádat. Primárním záměrem je odhalování recidivy. A jak ukazují čísla, tento cíl se daří plnit.

Graf 9 - Nejčastější skutkové podstaty přestupků, r. 2017

Zdroj: Rejstřík trestů

V roce 2017 bylo v registru evidováno 89 124 osob s přestupkem. Míra recidivy je přitom 7,3 %, přičemž nejvíce opakovaných postihů lidé získávají přestupky proti majetku. A 163 osob dosáhlo za sledované období více než 10 záznamů.

Za zmínku stojí také údaj o tom, že údaje z evidence přestupků využívají na základě žádosti různé instituce. Jejich výčet i případy, za jakých situací si opis z registru mohou vyžádat je přitom pevně daný. Rejstřík trestů vydá opis z evidence přestupků na základě žádosti:

- správnímu orgánu oprávněnému projednat přestupek pro účely jeho projednání,
- orgánu činnému v trestním řízení,
- národnímu členovi Eurojustu pro účely plnění úkolů v Eurojustu,
- soudu pro účely soudního řízení,
- státnímu zastupitelství pro účely jiného než trestního řízení,
- Ministerstvu spravedlnosti
- Kanceláři prezidenta republiky

Údaje obsažené v evidenci přestupků se vyřadí ze systému nejdéle po 5 letech nebo dříve, pokud správní orgán či soud zrušil rozhodnutí. Po vyřazení se ještě 10 let archivují.

6.6

Živnostenské správní činnosti

Živnostenský úřad obce s rozšířenou působností je prvním místem kontaktu podnikajících fyzických a právnických osob. Jeho pravomoci jsou vymezeny v zákoně č. 570/1991 Sb. o živnostenských úřadech. Má třístupňovou strukturu, která se skládá z 227 obecních živnostenských úřadů, 14 krajských a Živnostenského úřadu ČR.

Od roku 2006 jsou obecní živnostenské úřady zároveň tzv. Centrálním registračním místem. V rámci zjednodušení procedury stačí dnes začínajícímu podnikateli navštívit jedno pracoviště, kde vedle vlastního založení živnosti provede také daňovou registraci, oznámení České správě sociálního zabezpečení, Úřadu práce a příslušné zdravotní pojišťovně.

Živnostenské úřady plní vedle vydávání, rušení a pozastavování podnikatelských oprávnění

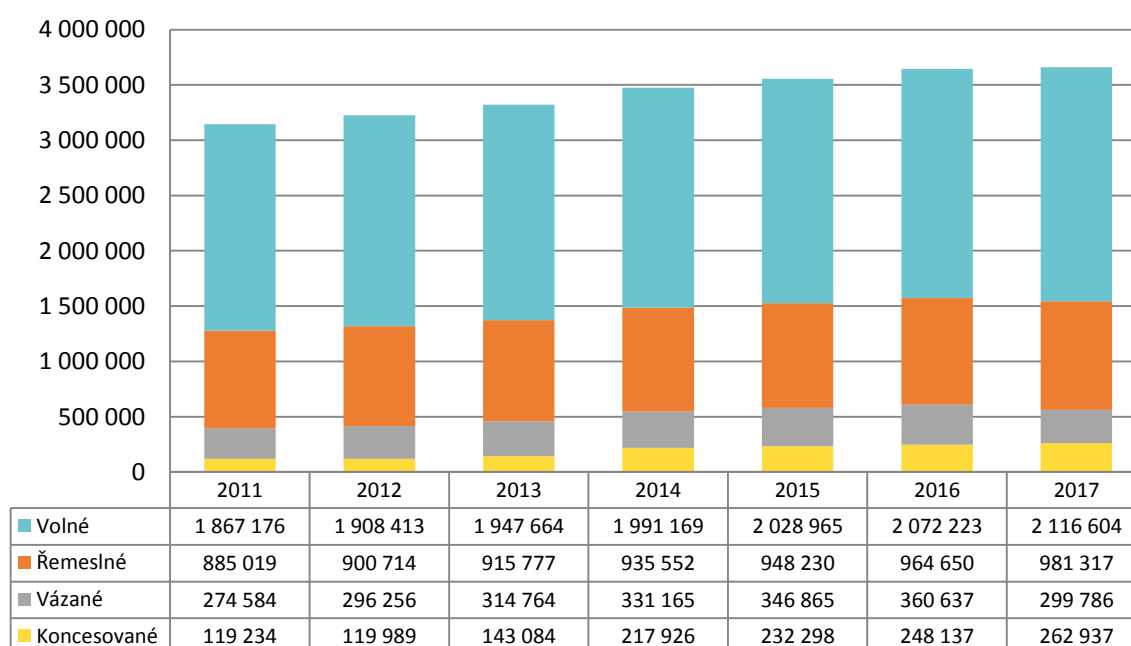
také kontrolní činnost vůči podnikatelům, provozují poradenská kontaktní místa a vedou živnostenský rejstřík.

Dne 30. září 2017 nabyla účinnosti novela živnostenského zákona č. 289/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon) a zákon č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích. Cílem novely je zkvalitnění podnikatelského prostředí ve smyslu snížení administrativní zátěže, rozšíření funkcionalit Centrálního registračního místa a zkvalitnění živnostenského rejstříku.

Celkový počet vydaných živnostenských oprávnění má rostoucí tendenci. Jeden podnikatel přitom může vlastnit více živnostenských oprávnění. Na tomto místě je nutné připomenout správní poplatky za vyřízení živnostenského oprávnění, které jsou 1 000 Kč pro novou registraci a 500 Kč v případě rozšíření o 1 nebo více dalších předmětů činnosti.

Na grafu č. 10 jsou zachyceny celkové počty vydaných živnostenských oprávnění. Největší meziroční procentní nárůst o 6,8 % zaznamenaly opět živnosti koncesované,

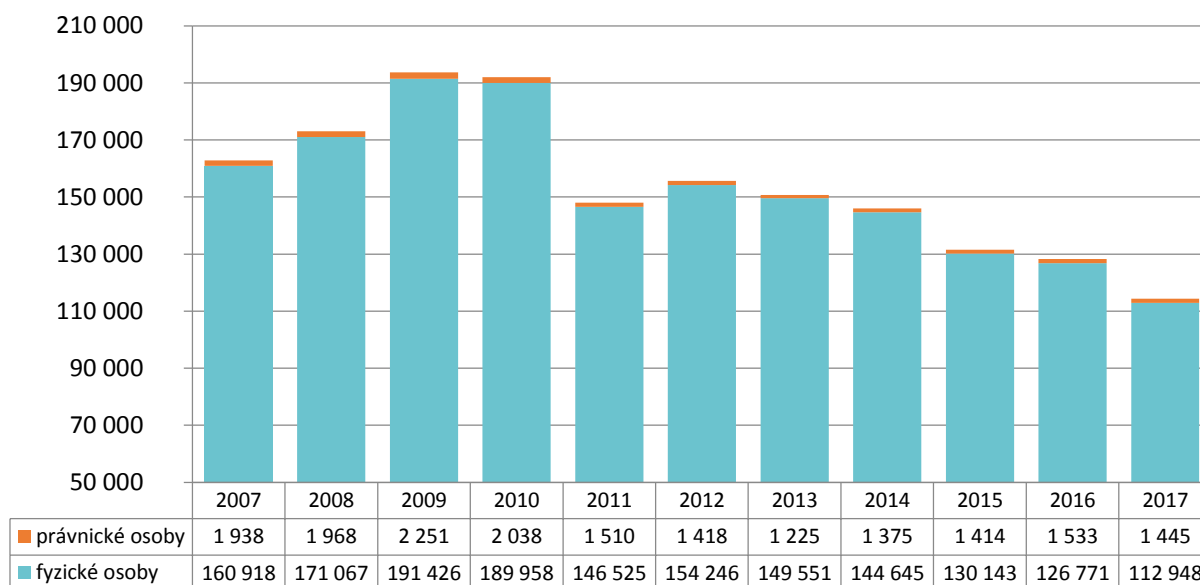
Graf 10 - Počty vydaných živnostenských oprávnění, r. 2011 – 2017

přestože v absolutním vyjádření je jich nejméně. Naopak počet živností volných stoupl v roce 2017 o 2,1 % a udržuje si stabilní růst. V případě vázaných živností je však zaznamenaný znatelný propad o 16,9 %. To je způsobeno především zánikem vázané živnosti "Poskytování nebo zprostředkování spotřebitelského úvěru", která skončila ke konci roku 2016 účinnosti zákona č. 258/2016 Sb., který novelizoval právní předpisy vztahující se ke spotřebitelským úvěrům.

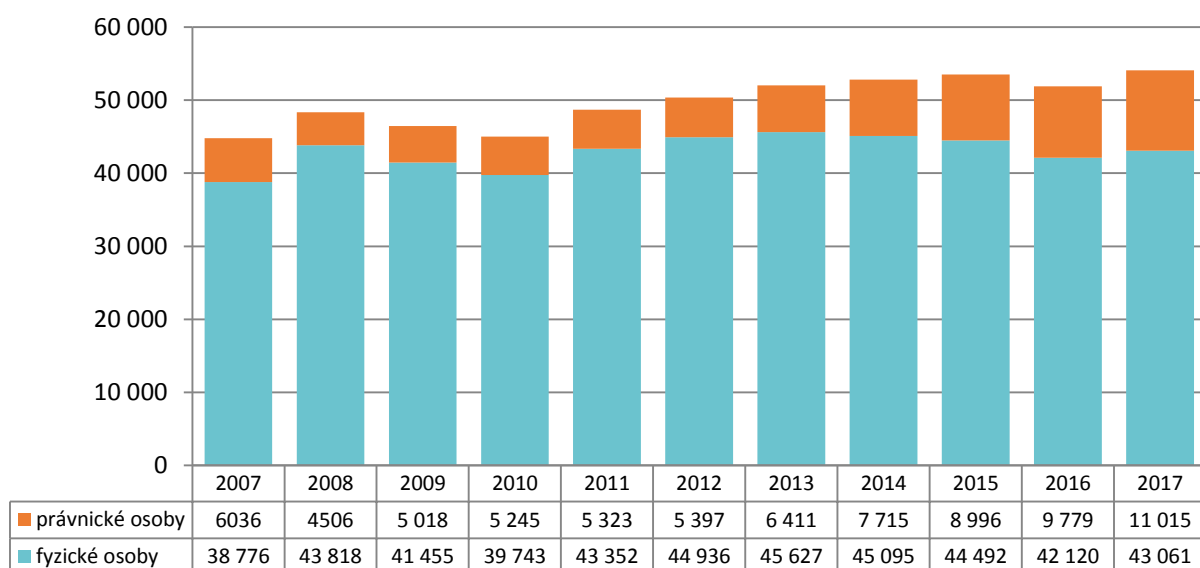
Podnikatelů, kteří přerušili živnost, je dvojnásobně více než těch, kteří svou činnost ukončili. Na celkovém počtu podnikatelů se tento jev neprojevuje, neboť přerušené živnosti se nadále evidují jako vydané, a tedy celkový počet mírně narůstá (graf č. 13). Počet zrušených živnostenských oprávnění se již 10 let stabilně pohybuje kolem 50 tisíc za rok (graf č. 12).

Graf 11 - Přehled přerušovaných živností, r. 2007-2017

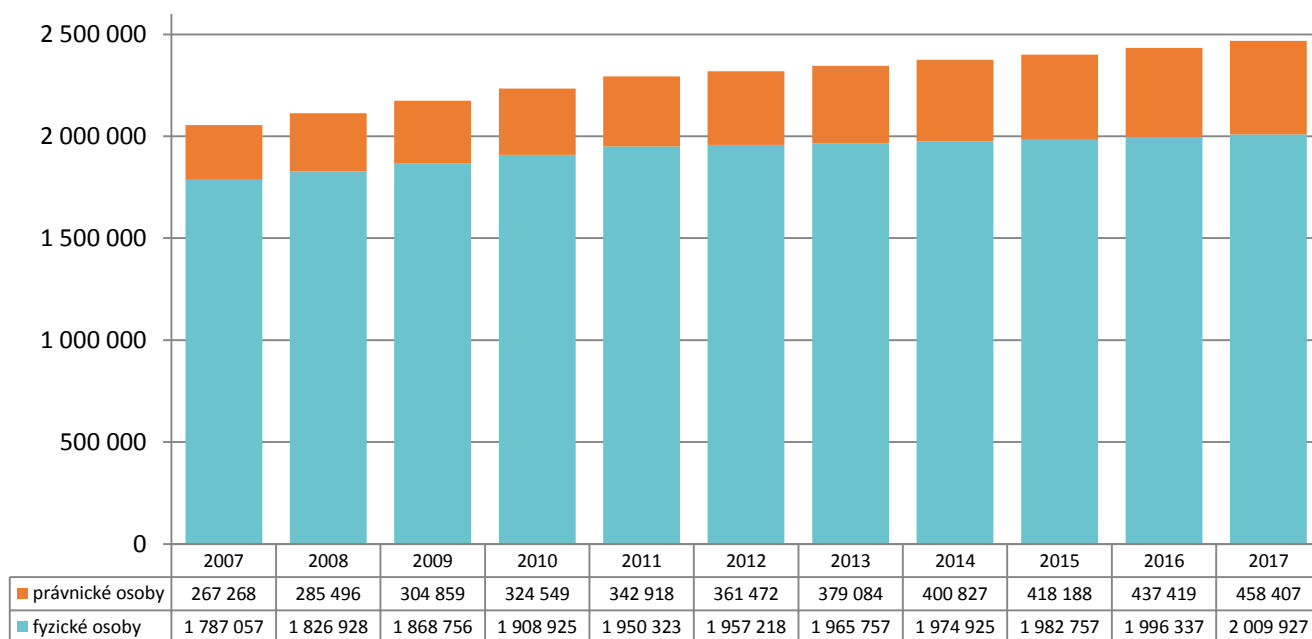
Zdroj: Ministerstvo průmyslu a obchodu

Graf 12 - Přehled ukončených živností, r. 2007-2017

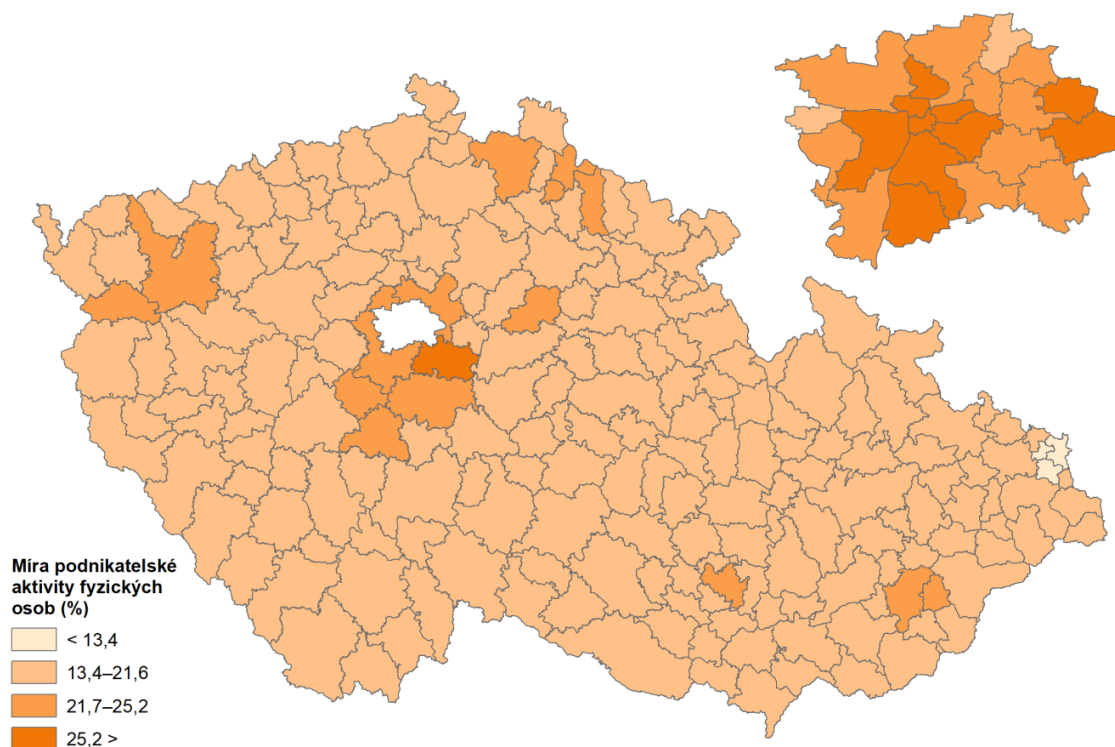
Zdroj: Ministerstvo průmyslu a obchodu

Graf 13 - Vývoj počtu podnikatelů, r. 2007-2017

Zdroj: Ministerstvo průmyslu a obchodu

Obrázek 7 - Míra podnikatelské aktivity fyzických osob

Zdroj: Ministerstvo průmyslu a obchodu

Míra podnikatelské aktivity je poměr mezi počtem obyvatel a počtem registrovaných podnikatelů. V České republice je průměrná hodnota 18 %, tedy ze 100 obyvatel je 18 držitelem alespoň jednoho typu živnostenského oprávnění. Obrázek č. 7 zachycuje regiony ORP, které vykazují vyšší či nižší míru, než je

republikový průměr. Pro ilustraci byla zvolena stejná pravidla hodnot, jako u agend osobních dokladů – nejsvětější hodnota ukazuje na regiony s aktivitou nižší než 13,4 % (pod 80 % průměru ČR). Další rozmezí 13,4 – 21,6 % zachycuje standardní rozmezí 81-120 % republikového průměru. Třetí rozmezí odpovídá

hodnotám 121-140 % průměru a regiony s nejvyšší podnikatelskou aktivitou mají nejtmaší odstín. Sem patří některé pražské městské části a správní obvod ORP Říčany.

6.7

Stavební úřad

V České republice funguje 696 obecných stavebních úřadů. Jejich agendu vykonávají dle zákonné povinnosti obce II. a III. typu, včetně vybraných městských částí statutárních měst Plzně, Brna, Ostravy a hlavního města Prahy. Na základě pověření kraje a po konzultaci s ministerstvem ji ale mohou vykonávat také obce I. typu, které jsou k tomu způsobilé v mezích složitosti a rozsahu výstavby.

Jedním ze základních předpisů pro výkon státní správy je stavební zákon¹¹, jež v roce 2017 prošel několika novelami. Poslední a největší z nich (zákon č. 225/2017 Sb.) přinesla rozsáhlou úpravu schvalovacích postupů za účelem zjednodušení a zrychlení povolování a ohlašování staveb.

Vedle obecných stavebních úřadů funguje i několik speciálních stavebních úřadů, které z povahy řešené věci mají na starosti letecké a drážní stavby, stavbu dálnic, silnic, místních a účelových komunikací a vodních děl. Ty se řídí zvláštními právními předpisy. Současně je také několik vojenských a jiných stavebních úřadů, jež působí na území vojenských újezdů nebo přísluší jednotlivým resortům (ministerstvo obrany, ministerstvo vnitra, ministerstvo spravedlnosti, ministerstvo průmyslu a obchodu či báňské úřady).

V zásadě ale zmíněné speciální nebo jiné stavební úřady spolupracují s obecnými stavebními úřady ve věci územního rozhodnutí. Vzhledem k široké struktuře působnosti stavebních úřadů jsou uvedeny pouze nejčastější správní úkony obecných stavebních úřadů:

Územní rozhodnutí

Výsledek územního řízení, ve kterém stavební úřad schvaluje navržený záměr a stanovuje podmínky pro využití a ochranu území, podmínky pro další (projektovou) přípravu a realizaci. Rozhoduje o námítkách účastníků a připomínkách veřejnosti.

Územní souhlas

Může nahradit územní rozhodnutí v případech, kdy se podstatně nemění území, není dopad na veřejnou dopravní a technickou infrastrukturu a záměr nepodléhá posouzení z hlediska vlivů na životní prostředí (EIA).

Společné rozhodnutí

Společné územní a stavební řízení, ve kterém stavební úřad, jsou-li podmínky v území jednoznačné, stanoví podmínky pro umístění stavby (stavební povolení) a změnu využití území. Ve společném řízení stavební úřad posuzuje, zda je možné navrhovanou stavbu i s jejími vlivy na okolí umístit do daného území a zda stavbu lze podle předložených podkladů provést.

Souhlas s ohlášením

Na základě ohlášení stavby stavebníkem vydá stavební úřad souhlas s provedením ohlášeného stavebního záměru. Tento souhlas následně opravňuje k provedení stavby. V některých případech navíc nově není ohlášení vyžadováno.

Stavební povolení

Úkon, ve kterém stavební úřad přezkoumává žádost a připojené podklady z hlediska, zda stavbu lze podle nich provést a zda jsou splněny další zákonné požadavky. Stavební úřad ověří rovněž účinky budoucího užívání, a pokud je to třeba, stanoví pro užívání podmínky. Stavební úřad ve stavebním řízení projednává žádost o vydání stavebního povolení s účastníky řízení a dotčenými orgány.

Kolaudační souhlas

Kolaudační souhlas je vyžadován u staveb, u kterých to stavební úřad ve stavebním povolení stanovil. Dále je vyžadován u staveb, jejichž vlastnosti nemohou budoucí uživatelé ovlivnit – například nemocnice, škola, nájemní bytový dům, stavba pro obchod a průmysl, stavba pro shromažďování většího počtu osob, stavba dopravní a občanské infrastruktury, stavba pro ubytování odsouzených a obviněných, dále stavba, u které bylo stanoveno provedení zkušebního provozu, a změna stavby, která je kulturní památkou.

¹¹ Zákon č. 183/2006 Sb. o územním plánování a stavebním řádu.

Tabulka 10 - Správní úkony stavebních úřadů v jednotlivých krajích, r. 2017

Kraj	Územní rozhodnutí	Územní souhlas	Společné rozhodnutí	Souhlas s ohlášením	Stavební povolení	Kolaudační souhlas	LEGENDA
Hl. m. Praha	1 416	1 146	1 259	1 955	2 163	3 130	Meziroční změna Pokles > 50 % 10 - 50 % < 10 % Nárůst < 10 % 10 - 50 % > 50 %
Středočeský	5 896	9 152	4 355	2 454	3 428	5 365	
Jihočeský	2 197	3 801	1 807	1 901	1 684	2 758	
Plzeňský	2 355	2 964	1 372	1 127	1 310	1 815	
Karlovarský	643	1 160	477	408	671	876	
Ústecký	1 645	2 746	995	1 129	1 602	2 045	
Liberecký	1 323	2 098	668	669	742	1 221	
Královehradecký	1 615	2 803	916	1 005	1 064	1 767	
Pardubický	1 148	2 835	978	785	806	1 780	
Vysočina	1 692	2 862	1 244	1 248	1 133	2 054	
Jihomoravský	3 217	6 103	2 417	1 693	1 950	3 882	
Olomoucký	1 762	3 251	945	744	1 191	1 659	
Zlínský	1 250	2 978	1 410	681	1 051	1 895	
Moravskoslezský	2 404	5 268	1 585	1 359	1 916	2 703	

Zdroj: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, Ústav územního rozvoje

V průběhu roku 2017 došlo ke schválení novely stavebního zákona, jejíž účinnost byla stanovena na 1. ledna 2018. Měla by přinést zrychlení stavebního i územního řízení, a to integrací posouzení vlivů na životní prostředí EIA do schvalovacího procesu nebo změnami v povolovacích režimech a zjednodušením souhlasů.

Analýzou údajů o práci stavebních úřadů byla odhalena relativně vysoká míra úspěšně uplatněných opravných prostředků. Ta pro rok 2017 dosáhla 43 %.

V počtu správních úkonů stavebních úřadů v roce 2017 viditelně dominoval Středočeský a Jihomoravský kraj. Následoval je kraj Moravskoslezský a Jihočeský. Pořadí krajů se oproti loňskému roku výrazně proměnilo.

V Plzeňském a Ústeckém kraji došlo k extrémnímu propadu o více než 50 procent. Za tímto vývojem stojí z velké části stagnující trh s nemovitostmi a ekonomická situace regionu. To potvrzují i čísla z krajů s velkou stavební aktivitou, kde naopak ekonomika výrazně posiluje.

Při srovnání jednotlivých pracovišť stavebních úřadů mají již druhý rok za sebou nejvyšší počet úkonů (součet deseti vybraných správních úkonů) České Budějovice, Jindřichův Hradec a Olomouc.

Celkově v roce 2017 vydaly podle dat ČSÚ stavební úřady o 1 % stavebních povolení více než v roce předchozím.

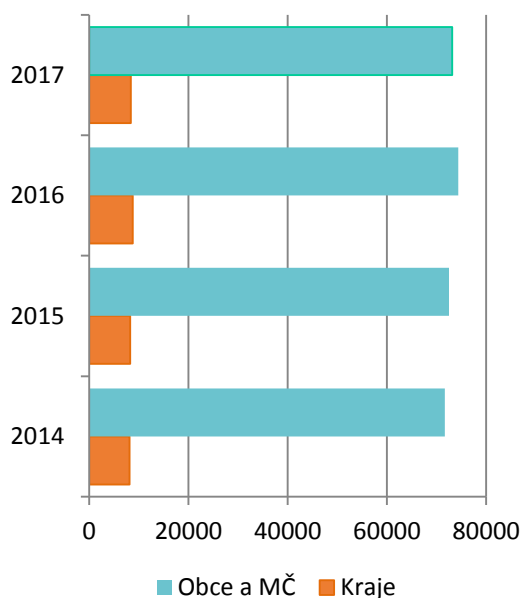
7

LIDSKÉ ZDROJE VE VEŘEJNÉ SPRÁVĚ

Tato kapitola je věnována charakteristikám úředníků a zaměstnanců obcí, krajů, hlavního města Prahy a ústředních orgánů státní správy (dále ÚOSS). Mezi zaměstnance jsou započítáni jak úředníci, tak i další zaměstnanci vykonávající ostatní činnosti (technické, účetní apod.).

Vývoj počtu zaměstnanců obcí, městských částí i krajů ilustruje graf č. 14. Mezi roky 2014 a 2016 docházelo k pozvolnému nárůstu počtu zaměstnanců u obou sledovaných kategorií. Mezi roky 2016 a 2017 pak došlo k mírnému poklesu počtu zaměstnanců, v případě krajů se jedná přibližně o 300 zaměstnanců, u obcí a městských částí pak o více jak 1200 zaměstnanců.

Graf 14 - Počet zaměstnanců obcí, městských částí (MČ) a krajů, r. 2014-2017

Zdroj: Ministerstvo financí

Tabulka 11 - Vývoj počtu zaměstnanců a úředníků, r. 2014-2017

	2014	2015	2016	2017
Obce a MČ	71656	72515	74396	73136
Kraje	8094	8198	8718	8379

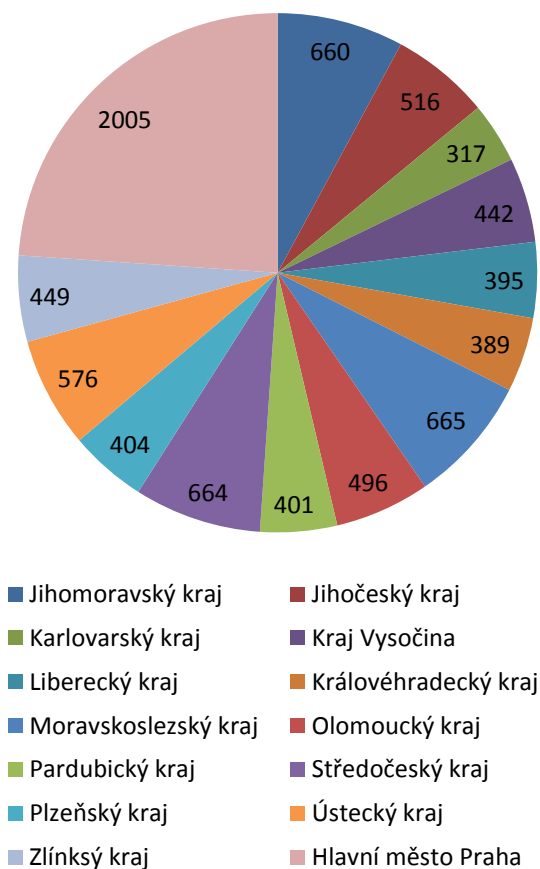
Zdroj: Ministerstvo financí

Počty zaměstnanců v jednotlivých krajích a Praze jsou znázorněny v grafu č. 15. Nejvyšší počet zaměstnanců (2005) má hlavní město Praha, které má v rámci veřejné správy specifické postavení.

Z krajů mají nejvíce zaměstnanců Středočeský, Moravskoslezský a Jihomoravský kraj, což odpovídá jejich populační velikosti. Nejmenší počet zaměstnanců mají Karlovarský a Královéhradecký kraj.

Na ústředních orgánech státní správy působilo k 31. 12. 2017 celkem 62 546 zaměstnanců.

Graf 15 - Počet zaměstnanců krajů a hlavního města Prahy, r. 2017

Zdroj: Ministerstvo financí

7.1

Služební úřady a jejich zaměstnanci

Z údajů vedených v Informačním systému o státní službě v prosinci 2017 vyplývá, že státní službu v České republice aktivně

vykonávalo 62 546 státních zaměstnanců, z toho 9 365 představených a 53 181 státních zaměstnanců, kteří nejsou představenými. Do statistiky nejsou zahrnuty údaje Finančního analytického úřadu. Tabulka 12 ukazuje počet státních zaměstnanců v Archivu bezpečnostních složek a ústředních správních úřadech, přičemž uvedený počet zahrnuje i státní zaměstnance zařazené do jim podřízených služebních úřadů.

Tabulka 12 - Počet státních zaměstnanců ve služebních úřadech k 31. 12. 2016 a 31. 12. 2017 (agregovaná data podle rezortů)

Rezort (agregované údaje za služební úřady zařazené pod ústředním správním úřadem)	Počet státních zaměstnanců
Archiv bezpečnostních složek	76
Český báňský úřad	128
Český statistický úřad	1 092
Český telekomunikační úřad	617
Český úřad zeměměřičský a katastrální	4 483
Energetický regulační úřad	206
Ministerstvo dopravy	781
Ministerstvo financí (mimo údajů z Finančního analytického úřadu)	15 724
Ministerstvo kultury	200
Ministerstvo obrany	1 133
Ministerstvo práce a sociálních věcí	19 165
Ministerstvo pro místní rozvoj	1 031
Ministerstvo průmyslu a obchodu	1 463
Ministerstvo spravedlnosti	318
Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy	1 219
Ministerstvo vnitra	2 832
Ministerstvo zahraničních věcí	1 608
Ministerstvo zdravotnictví	2 329
Ministerstvo zemědělství	5 253
Ministerstvo životního prostředí	1 832
Rada pro rozhlasové a televizní vysílání	33
Státní úřad pro jadernou bezpečnost	167
Správa státních hmotných rezerv	130
Úřad pro dohled nad hospodařením politických stran a politických hnutí (nový úřad)	7
Úřad pro ochranu hospodářské soutěže	168
Úřad pro ochranu osobních údajů	59
Úřad pro přístup k dopravní infrastruktuře (nový úřad)	6
Úřad průmyslového vlastnictví	164
Úřad vlády České republiky	322
Celkem	62 546

Zdroj: Ministerstvo vnitra

Celých 92 % státních zaměstnanců vykonávalo v roce 2017 státní službu na dobu neurčitou, 8 % bylo zařazeno k výkonu služby na dobu určitou. Převážná většina státních zaměstnanců vykonává službu v plném rozsahu stanovené služební doby, neboli na plný úvazek. Vedle toho čerpá malá část státních zaměstnanců i kratší služební dobu, jak ukazuje tabulka č. 13, a to i s ohledem na vytvoření předpokladů sladění rodinného a osobního života s výkonem služby.

Podle údajů z Informačního systému o státní službě se pohybuje obsazenost systemizovaných služebních míst průměrně na úrovni 88 %. Nicméně v tomto čísle nemohou být zohledněna místa, která jsou obsazena na dobu určitou osobami v pracovním poměru, např. za státní zaměstnankyni na rodičovské dovolené. Reálná míra obsazenosti systemizovaných služebních míst je proto vyšší.

Tabulka 14 - Četnost oborů služby stanovených státním zaměstnancům k 31. 12. 2017 (obory služby, které mají četnost větší než 1000)

Číslo oboru	Název oboru státní služby	Četnost oborů státní služby stanovených státním zaměstnancům
2.	Daně, poplatky a obdobná peněžitá plnění	13 772
22.	Sociální pojištění	6 566
24.	Zaměstnanost	5 584
19.	Nepojistné sociální dávkové systémy	5 288
70.	Zeměměřičství a katastr nemovitostí	4 197
47.	Společné evropské politiky podpory a pomoci, evropské strukturální, investiční a obdobné fondy	3 603
29.	Legislativa a právní činnost	2 775
1.	Finance	2 553
36.	Informační a komunikační technologie	2 278
28.	Zdravotnictví a ochrana zdraví	2 125
9.	Zahraniční vztahy a služba	2 004
20.	Sociální služby a sociální práce	1 872
78.	Organizační věci státní služby a správa služebních vztahů státních zaměstnanců, příslušníků bezpečnostních sborů a vojáků z povolání	1 847
58.	Potravinářská výroba a péče o potraviny	1 582
46.	Veřejné investování a zadávání veřejných zakázek	1 351
69.	Státní statistická služba	1 083
35.	Archivnictví a spisová služba	1 074
67.	Ochrana přírody a krajiny	1 066
59.	Veterinární péče	1 033
31.	Vnitřní pořádek a bezpečnost státu	1 012

Tabulka 13 - Rozsah stanovené služební doby (3 nejčastěji stanovené)

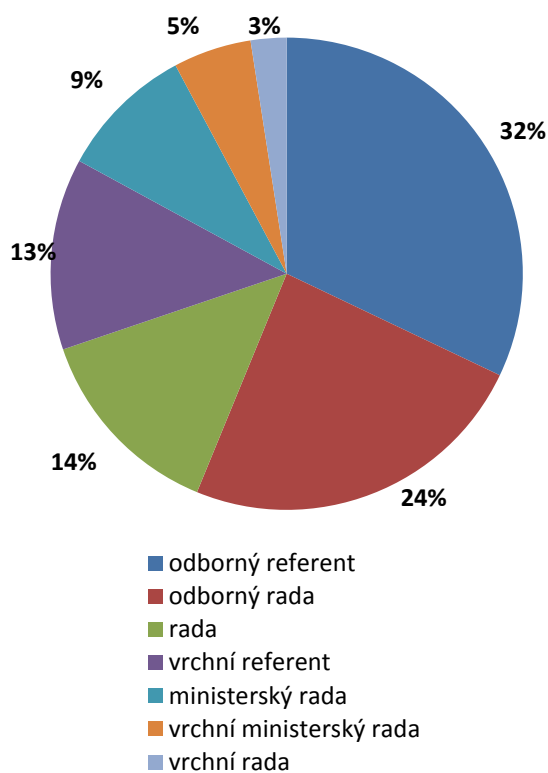
Rozsah stanovené služební doby (%)	Počet státních zaměstnanců
100	58 500
75	427
50	423

Zdroj: Ministerstvo vnitra

Převážná většina státních zaměstnanců vykonává státní službu průměrně v jednom až dvou oborech služby. Uvedený počet 62 546 státních zaměstnanců má stanoveno, aby vykonávali službu celkem v 78 911 oborech služby. Tabulka č. 14 ukazuje, že z hlediska četnosti výkonu je stejně jako v loňském roce na prvním místě obor 2 *Daně, poplatky a obdobná peněžitá plnění*, následuje obor 22 *Sociální pojištění* a obor 24 *Zaměstnanost*.

Státním zaměstnancům přísluší služební označení, které souvisí se vzděláním a zařazením na určitém typu úřadu. Strukturu státních zaměstnanců podle služebního označení ukazuje graf č. 16, přičemž služební označení vládní rada, vrchní vládní rada a referent jsou zastoupeny v tak nízkých počtech, že nedosahují celkem ani 1 % a nejsou v grafu uvedeny. Nejčastěji, téměř jedné třetině případů státních zaměstnanců náleží služební označení *odborný referent*, následuje *odborný rada* a *rada*.

Graf 16 - Struktura státních zaměstnanců podle služebního označení, r. 2017

Zdroj: Ministerstvo vnitra

Služební úřady jsou rozmístěny po celé České republice, i když v některých městech je jejich koncentrace vyšší a službu vykonává vyšší počet státních zaměstnanců, jak ukazuje tabulka č. 15.

Tabulka 15 - Služební působiště (nad 1000 státních zaměstnanců)

Služební působiště	Počet státních zaměstnanců
Praha	25 914
Brno-město	3 442
Ostrava-město	1 728
Plzeň-město	1 492
Olomouc	1 253
Hradec Králové	1 155
České Budějovice	1 098
Ústí nad Labem	1 074

Zdroj: Ministerstvo vnitra

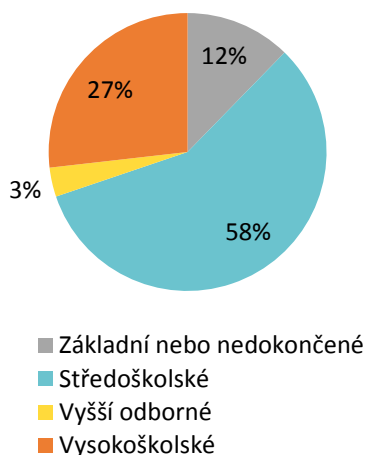
Státní zaměstnanci vykonávají také zahraniční službu. Nejčastěji jsou státní zaměstnanci vysláni k výkonu zahraniční služby do Bruselu, následuje Moskva, Vídeň, Berlín, Mnichov, New York, Rijád, Sao Paulo a další.

7.2

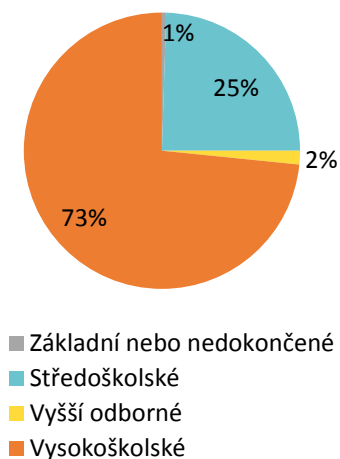
Rozdělení podle stupně vzdělání

Grafy č. 17, 18, 19 ukazují na rozdílnou vzdělanostní strukturu u zaměstnanců obcí a městských částí, krajů a ÚOSS. V případě obcí a městských částí výrazně dominují zaměstnanci se středoškolským vzděláním, méně než třetina pak dosáhla vysokoškolského vzdělání v magisterském či doktorském stupni studia. Mezi zaměstnanci obcí je nejméně těch s vyšším odborným vzděláním, mezi nimi jsou ovšem i 4 absolventi konzervatoře. Podíl zaměstnanců se základním nebo nedokončeným vzděláním je v případě obcí a městských částí 12 % a jedná se o pracovníky vykonávající technické práce, případně se jedná o krátkodobé zaměstnávání. Vzdělanostní struktura zaměstnanců krajů a ÚOSS je téměř totožná, převažují zde zaměstnanci s vysokoškolským vzděláním, čtvrtinový podíl pak mají zaměstnanci se středoškolským vzděláním. Podíl zaměstnanců se základním či nedokončeným vzděláním se pohybuje do 1 %.

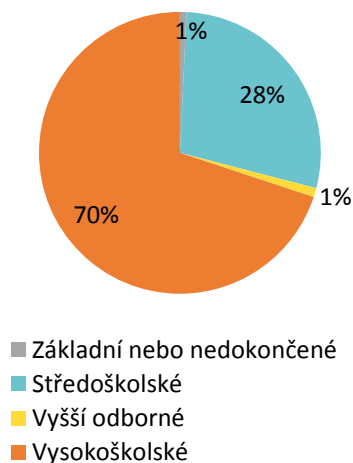
Graf 17 - Rozdělení zaměstnanců podle vzdělání, obce a městské části, r. 2017

Graf 18 - Rozdělení zaměstnanců podle vzdělání, kraje, r. 2017

Graf 19 - Rozdělení zaměstnanců podle vzdělání, ústřední orgány státní správy, r. 2017

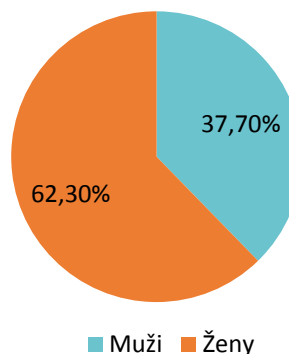

7.3

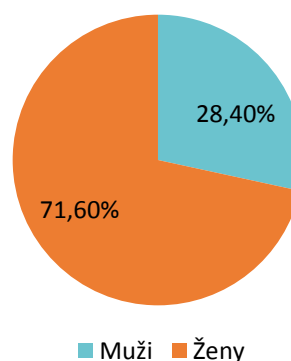
Rozdělení podle pohlaví

Z celkového počtu 73136 zaměstnanců obcí a městských částí tvoří muži přibližně 38 % zaměstnanců a ženy 62 %. Podobný poměr mužů a žen je i v případě ÚOSS (graf č. 22). Kraje zaměstnávají 8379 osob, poměr mužů a žen je oproti obcím více nevyrovnaný, podíl mužů dosahuje 28 % a ženy tvoří zbylých 72 % zaměstnanců. Ve srovnání s loňským rokem k žádné výraznější změně ve struktuře zaměstnanců nedošlo.

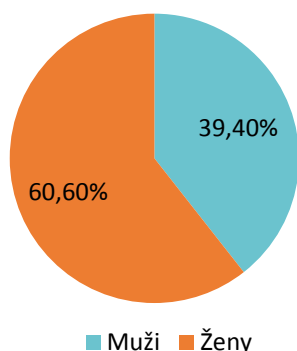
Graf 20 - Rozdělení zaměstnanců podle pohlaví, obce a městské části, r. 2017

Graf 21 - Rozdělení zaměstnanců podle pohlaví, kraje, r. 2017

Graf 22 - Rozdělení zaměstnanců podle pohlaví, ústřední orgány státní správy, r. 2017

Zdroj: 3x Ministerstvo financí

Ačkoliv ženy tvoří více jak polovinu všech zaměstnanců ve veřejné správě, jejich podíl ve vedoucích pozicích je nižší. S ohledem na Vládní strategii pro rovnost žen a mužů v České republice na léta 2014 – 2020 by měl podíl žen v rozhodovacích pozicích v soukromé i veřejné sféře dosahovat 40 %. K této hodnotě se nejvíce přibližují více jak 30% podíly žen na pozici vedoucí oddělení a na pozici ředitelky resortní instituce (tabulka č. 16).

Tabulka 16 - Zastoupení žen na jednotlivých pozicích v resortech, r. 2017

Ministryně	Státní tajemnice	Náměstkyně ministra	Ředitelka odboru	Vedoucí oddělení	Ostatní odborníci	Ředitelka resortní instituce	Vedoucí detašovaného pracoviště
29%	7%	28%	29%	31%	54%	33%	18%

Zdroj: Úřad vlády

7.4

Rozdělení podle věku

Z hlediska věkové struktury jsou u žen nejpočetněji zastoupeny věkové kategorie 41-45 let, 51-55 let, u mužů pak věkové kategorie 55-60 let a 51-55 let (graf č.23). Větší podíly zaměstnanců v těchto věkových kategoriích jsou ovlivněny i skutečností, že mezi nově přijímanými zaměstnanci dominují právě tyto kategorie. Průměrný věk zaměstnance obcí, městských částí a krajů je 47 let a na této pozici je zaměstnán v průměru 9 let.

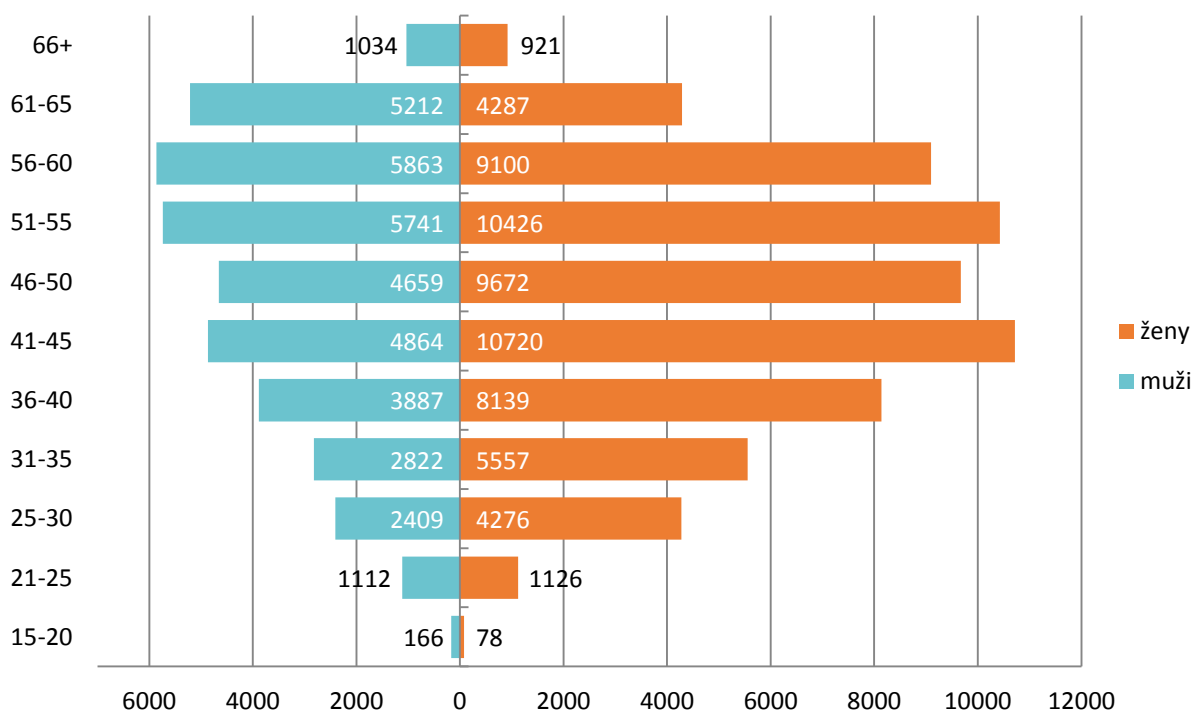
Jako zajímavost lze uvést, že 3 zaměstnanci (ženy) pracují pro obec či městskou část více než 50 let. Opačně působí relativně vyšší podíl (18,5 %) zaměstnanců pracujících pro obec, městskou část a kraj méně jak 1 rok. Alarmující informací je skutečnost, že meziročně se

průměrný věk zaměstnanců zvýšil o 2 roky. Při promítnutí přirozeného ročního demografického vývoje to znamená, že nově nastupující zaměstnanci jsou především z řad starší generace.

V případě ÚOSS se průměrný věk (46 let) od obcí, městských částí a krajů významně neliší. Naopak rozdílná je průměrná doba zaměstnání, která v případě ÚOSS činí 5,5 roku.

Vzhledem k počtu zaměstnanců v kategorii 60+ (více než 11 000) lze očekávat, že v souvislosti s odchodem starších zaměstnanců do důchodu v příštích letech bude nutné nabírat nové zaměstnance, tak aby byla zajištěna obsazenost tabulkových míst a kontinuita práce.

Graf 23 - Věková struktura zaměstnanců obcí, MČ a krajů, r. 2017

Zdroj: Ministerstvo financí

7.5

Zaměstnanci se zdravotním postižením

Zaměstnávání osob se zdravotním postižením a povinnosti ze strany zaměstnavatelů jsou popsány v zákoně č. 435/2004 Sb., který byl novelizován zákonem č. 206/2017 Sb. S ohledem na státní politiku zaměstnanosti je žádoucí zvyšování zaměstnanosti osob se zdravotním postižením.

Mezi jednotlivými úrovněmi veřejné správy existují rozdíly v podílu zaměstnanců se změněnou pracovní schopností. Největší rozdíly jsou u podílu zaměstnanců s 1. stupněm invalidity (tabulka č. 17). V případě obcí a městských částí dosahuje podíl těchto zaměstnanců 2,8 %, zatímco u krajů se pohybuje okolo 1 % a u ÚOSS tvoří pouhých 0,7 %. Zaměstnanci ve 2. stupni invalidity tvoří od 0,2 % (ÚOSS) do 0,8 % (obce a městské části). Nejmenší podíl, který nepřekračuje 0,3 %, pak mají zaměstnanci ve 3. stupni invalidity. U 111 zaměstnanců (0,1 %) obcí a městských částí nebyl stupeň invalidity uveden.

Tabulka 17 - Počet zaměstnanců se změněnou pracovní schopností v obcích, MČ, krajích a ÚOSS, r. 2017

	CELKEM	Žádná invalidita	Žádná invalidita (%)	Invalidita 1. st	Invalidita 1. st (%)	Invalidit a 2. st	Invalidita 2. st (%)	Invalidita 3. st	Invalidita 3. st (%)
Obce a městské části	94491	90748	96 %	2612	2,80 %	785	0,80 %	235	0,30 %
Kraje	7585	7459	98,3 %	83	1,1 %	24	0,30 %	19	0,30 %
ÚOSS	24253	23989	98,90 %	169	0,70 %	42	0,20 %	53	0,20 %

Zdroj: Ministerstvo financí

7.6

Školení pro zastupitele

Za účelem snížení rizika platební neschopnosti územních samosprávných celků byl v roce 2017 spuštěn a realizován vzdělávací program s názvem „Zastupitel v kurzu“, orientován na zvyšování odbornosti a specializace volených představitelů územních samospráv v oblasti finančního řízení. Členové městských a obecních zastupitelstev měli možnost získat a rozšířit své znalosti v oblasti dotací, veřejných zakázek a rozpočtového hospodaření a v neposlední řadě si osvojit schopnosti samostatně analyzovat finanční rizika a plánovat dlouhodobý rozvoj území a majetku své samosprávy. Analytickým podkladem pro tvorbu a realizaci vzdělávacího programu byla „Analýza vzdělávacích potřeb v oblasti finančního řízení na úrovni obecních samospráv a návrh vzdělávacích aktivit“, zpracována v roce 2016.

Vzdělávací program byl zahájen v říjnu 2017 kombinovanou formou studia – po absolvování teoretické části e-learningovou formou následovala praktická část formou prezenčního semináře, které se postupně konaly v jednotlivých krajských městech ČR. Tyto použité vzdělávací přístupy byly plně v souladu s preferencemi cílové skupiny zpracované v rámci analýzy a obsahově byly šity přímo na míru komunálním zastupitelům – témata plně reflektovali problematiku finančního řízení samospráv z pohledu přímo volených aktérů a časová náročnost na účastníky byla rozvržena do delšího časového období.

Pilotní projekt „Zastupitele v kurzu“ se setkal s pozitivním ohlasem ze strany účastníků, kteří ocenili jeho užitečnost a význam z hlediska rozvoje samospráv a jejich volených představitelů. Za tímto účelem byla vytvořena tematická webová stránka a proběhla kampaň na sociálních médiích. V roce 2018 se

uskuteční slavnostní odevzdání prvních certifikátů úspěšným účastníkům. Následně proběhne interní hodnocení a případné optimalizace metodického nastavení způsobem, aby po konání podzimních komunálních voleb bylo možné zahájit od roku 2019 další běh, nejenom pro nově zvolené zastupitele.

Pro rok 2018 se připravuje realizace obdobného projektu zaměřeného na proškolení úředníků územních samosprávných celků v oblasti ochrany osobních údajů po zavedení nařízení GDPR. Jde zejména o úředníky vykonávající archivní nebo spisovou službu.

8

HOSPODAŘENÍ VE VEŘEJNÉ SPRÁVĚ

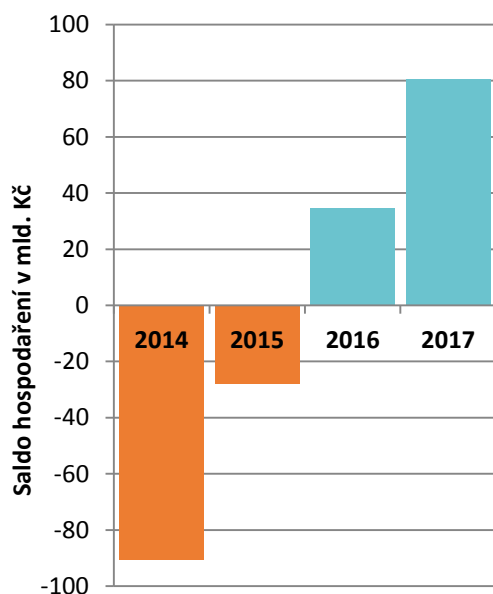
V oblasti hospodaření došlo v roce 2017 k významné změně legislativy upravující rozpočtová pravidla veřejných institucí. Zákonem č. 23/2017 Sb., o pravidlech rozpočtové odpovědnosti byla transponována směrnice Rady EU 2011/85/EU. Tento zákon má sloužit jako pojistka pro případ, že některá složka státu se ocitne v problémech z důvodu narůstajícího dluhu. Proto byla určena pravidla a postupy, aby se takovým případům předešlo.

8.1

Dluh vládních institucí

Údaje o výši dluhu a deficitu sektoru vládních institucí musí každý členský stát předkládat Evropské komisi. V roce 2017, podobně jako v předcházejícím roce, skončilo hospodaření vládních institucí přebytkem ve výši 80,6 mld. Kč (Graf č. 24). Příjmy vládních institucí vzrostly v roce 2017 o 6,5 %, zatímco výdaje vzrostly o 4,2 %.

Graf 24 - Saldo hospodaření sektoru vládních institucí, r. 2014 – 2017

Zdroj: Český statistický úřad

Výše dluhu vládních institucí dosáhla v roce 2017 úrovně 34,6 % HDP Česka, což znamená meziroční pokles výše zadlužení o více jak 2 %. K poklesu zadluženosti přispělo i rostoucí HDP. V rámci EU tak ČR patří mezi státy s nejnižší mírou zadlužení sektoru vládních institucí.

8.2

Dluhová služba obcí a krajů

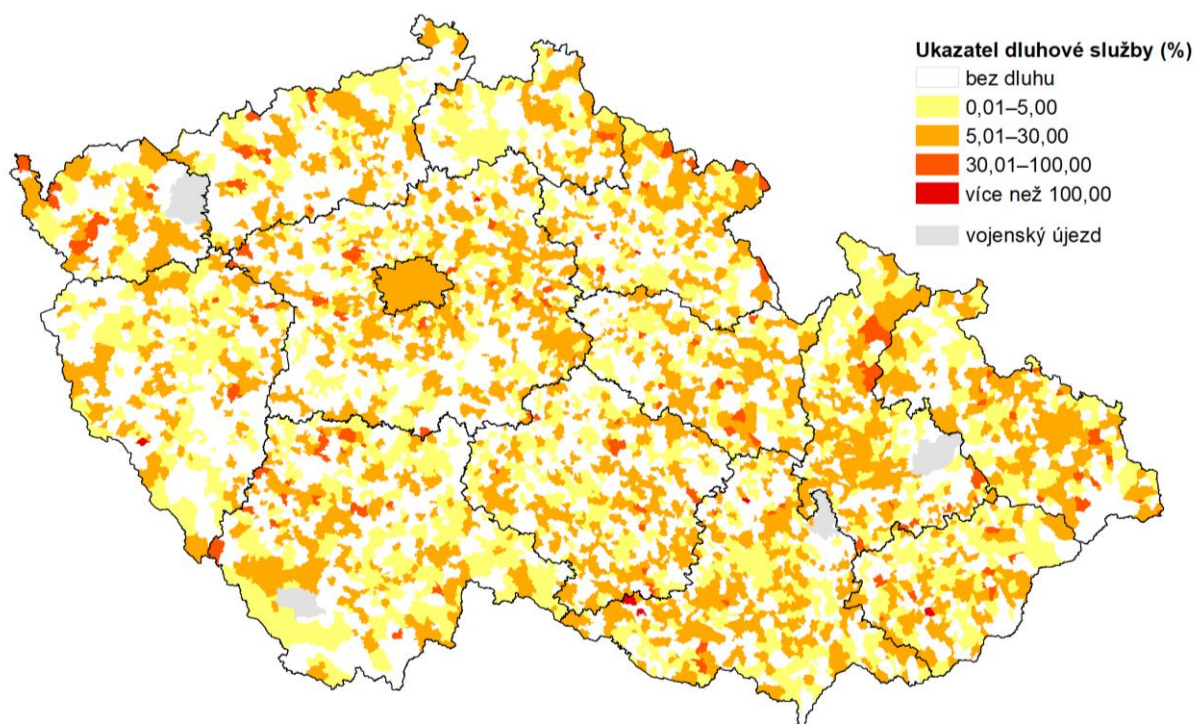
Dluhová služba je obecným ukazatelem hospodaření obce a její schopnosti se vypořádávat se svými finančními závazky. Dle dosavadní praxe založené na doporučení vlády ČR by její neměla překročit 30 %. Ministerstvo financí zveřejňuje výsledky hospodaření obcí vždy k 30. září za předchozí kalendářní rok. Z toho důvodu jsou zde převzaty poslední dostupné údaje za rok 2016.¹²

V tomto roce měla polovina z obcí III. typu ukazatel dluhové služby nižší než 5 % a velká většina se vešla do 10 %. Pouze 4 města překročila doporučený 30% rámec: Havířov (38,03 %), Blovice (38,10 %), Kladno 38,33 %) a Chomutov (43,63 %). Na druhé straně bez dluhu hospodaří 27 z 205 měst v této kategorii.

U obcí II. typu je situace podobná. Absolutně bez dluhu je 34 ze 183 obcí. Průměr mírně přesahuje 5 % a většina hospodaří s dluhem do 10 % svého ročního rozpočtu. Doporučenou hranici překročili 4 obce: Příbrav (30,93 %), Hostinné (35,78 %), Jesenice (38,53 %) a Radnice (45,58 %).

¹² Ministerstvo financí, zadluženost územních rozpočtů, <http://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/uzemni-rozpocety/zadluzenost-uzemnich-rozpocetu/2016/zadluzenost-uzemnich-rozpocetu-v-roce-201-30092>

Obrázek 8 - Zadluženost obcí, r. 2016

Zdroj: Ministerstvo financí

Obcí I. typu je v České republice nejvíce (5866), proto i relativní počet těch, které neplní doporučení, bude nejvyšší. Číslo bude o to vyšší, že absolutní hodnota ročního rozpočtu je relativně malá a v případě zásadních investic může mít výše dluhu zásadní dopad na finanční závazky obce. Většina obcí se přitom pohybuje do hodnoty 12 %, průměr je kolem 4 %. Zásadní je však skutečnost, že více než polovina obcí I. typu nemá žádný dluh.

V roce 2016 bylo zaznamenáno 127 obcí, jejichž ukazatel dluhové služby překročil hranici 30 %.

V několika případech je přitom toto číslo překročeno násobně - obcí s dluhem překračující 100 % je v České republice celkem sedm: Nedachlebice (104,40 %), Dlouhá Lhota (108,30 %), město Jevišovice (112,98 %), Hostim (122,36 %), Chodská Lhota (136,16 %), Kovanec (213,73 %) a Čistěves (301,35 %). Ve všech případech jde o obce I. typu.

Na obrázku č. 8 je zachyceno rozložení obcí podle výše jejich aktuálního dluhu (dluhové služby). Oblast s bílou barvou znázorňuje obce bez dluhu (0 %), takových je v ČR přibližně polovina.

V případě krajů nejsou rozdíly vyjádřené v procentech tak významné. Většina se pohybuje kolem hodnoty 4 %. Ovšem v absolutních číslech jde výše dluhu do řádů stovek milionů korun. Z řady vybočuje hl. m. Praha, jejíž dluhová služba dosahuje 14 % ročního rozpočtu (cca 10 mld. korun) a Moravskoslezský kraj s 9 % (1,7 mld. korun).

8.3

Porušení rozpočtové odpovědnosti

Samotná přítomnost dluhu však neznamená, že se instituce nachází v tíživé situaci. To může určit pouze podrobnější rozbor hospodaření, který se zaměřuje na delší časové období. V tomto ohledu má proto větší vypovídací hodnotu metodika použitá v zákoně č. 23/2017 Sb., o pravidlech rozpočtové odpovědnosti, jehož plná účinnost nastala k 1. 1. 2018 a první výsledky se dají očekávat až v příštím roce.

8.4

Veřejné zakázky

Za rok 2017 do Informačního systému o veřejných zakázkách (ISVZ) zadáno veřejnou správou 7684 zakázek s celkovou hodnotou 220 mld. Kč. Oproti předešlému roku se sice jedná o pokles objemu přibližně o pětinu, avšak celková hodnota zakázek narostla o 7 mld. Kč. Soutěžily se tak především větší a dlouhodobé zakázky. Tabulka č. 18 níže uvádí, jaký byl podíl jednotlivých institucí.

Největší objem veřejných zakázek soutěžily podřízené organizace ústředních orgánů státní správy. Zde se zásadní částí podílely např. Správa železničních dopravní cesty nebo Ředitelství silnic a dálnic ČR, oboje v desítkách miliard korun. Tematicky proto největší veřejné zakázky ústředních orgánů a jejich podřízených organizací spadaly do budování dopravní infrastruktury, za kterou následovala oblast zdravotnictví. Meziročně zaznamenaly kategorie podřízených organizací ústředních orgánů významný růst objemu (graf č. 25), avšak počet zakázek se v roce 2017 výrazně propadl. Z toho lze vyvodit, že se realizují dlouhodobé zakázky větších objemů. Stejný trend menšího počtu zakázek s větším objemem je vidět také v případě krajů.

Významným zadavatelem se v roce 2017 staly obce, které meziročně předběhly s počtem 2 721 zadaných zakázek podřízené organizace ústředních orgánů. Tato skupina v meziročním srovnání zaznamenala výrazný pokles.

Organizace veřejné správy se loni podílely na objemu zadaných zakázek přibližně ze 2/3 (7 684 zakázek). Zbývá třetina, tedy 3631 zakázek připadalo na ostatní zadavatele.

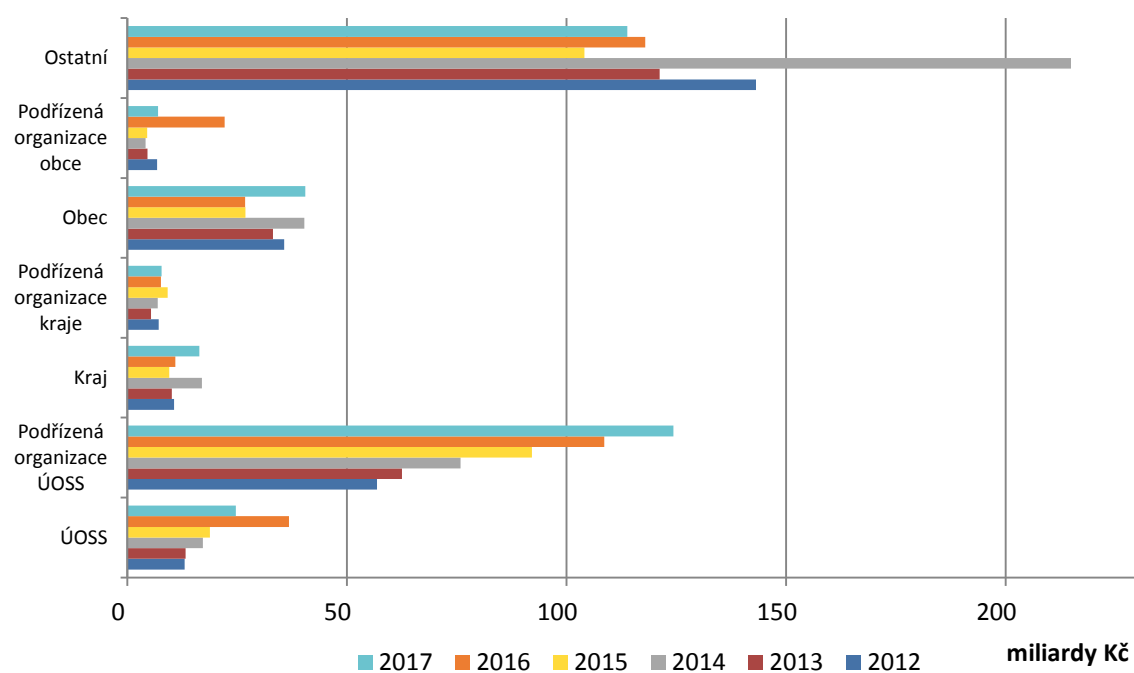
Ve Věstníku veřejných zakázek byly za rok 2017 evidovány zakázky s celkovou sumou přesahující 334,5 mld. korun. Oproti roku předchozímu jde o nepatrný nárůst o 1 %, avšak počet zakázek se za poslední roky snižuje.

Tabulka 18 - Objem veřejných zakázek dle jednotlivých institucí

Zadavatel	Počet zadaných VZ	Podíl na celkovém počtu v %	Výsledná cena v Kč bez DPH	Podíl na celkové ceně v %
ÚOSS	940	12,2%	24 698 579 229	11,2%
Podřízená organizace ÚOSS	2 422	31,5%	124 335 420 012	56,3%
Kraj	542	7,1%	16 428 057 631	7,4%
Podřízená organizace kraje	641	8,3%	7 783 062 437	3,5%
Obec	2 721	35,4%	40 524 768 420	18,4%
Podřízená organizace obce	418	5,4%	6 966 754 695	3,2%
Celkem	7 684	100,0 %	220 736 642 424	100,0 %

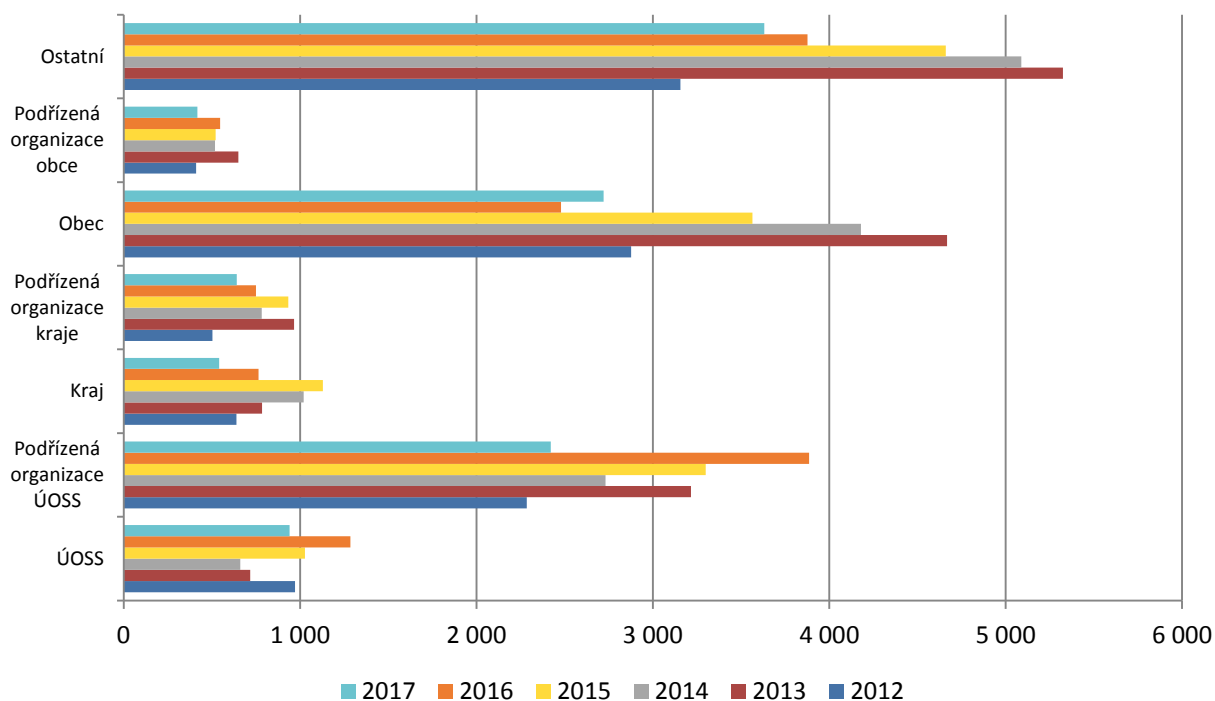
Zdroj: Ministerstvo pro místní rozvoj – Informační systém o veřejných zakázkách

Graf 25 - Objem veřejných zakázek v systému ISVZ, r. 2012-2017

Zdroj: Ministerstvo pro místní rozvoj

Graf 26 - Počet veřejných zakázek v systému ISVZ, r. 2012-2017

Zdroj: Ministerstvo pro místní rozvoj

9

MEZINÁRODNÍ SROVNÁNÍ

Ekonomická globalizace přináší nové společenské a ekonomické změny, na které by měla být veřejná správa schopná reagovat. Každý stát přistupuje k řešení problémů a rozvoji veřejné správy jinak a úspěšnost či neúspěšnost těchto přístupů může být inspirací a poučením pro reformy v ostatních státech. Sledování dlouhodobých trendů v oblasti veřejné správy v jednotlivých zemích světa je možné díky činnosti různých iniciativ a mezinárodních organizací, které na základě řady analýz dat sestavují žebříčky států.

Do oblasti Mezinárodního srovnání jsou zahrnuty dílčí ukazatele z různých oblastí od úrovně digitální ekonomiky přes strategické plánování až po hodnocení efektivit vládnutí. Sledované ukazatele mezinárodního srovnání jsou metodicky založeny na využívání dostupných dat od členských států různých mezinárodních organizací (Světová banka, Mezinárodní měnový fond, OECD apod.) a také na expertním hodnocení. Rozdílné výsledky a výraznější meziroční změny u některých států mohou být, jak upozorňuje např. Skupina světové banky, ovlivněny dostupností a změnami vstupních dat. Tyto problémy se dotýkají nejvíce výpočtů komplexnějších ukazatelů. Toto spolu se značnými rozdíly v nastavení systémů veřejné správy mezi vyspělými státy i v rámci EU sebou přináší jisté omezení pro tvorbu obecnějších závěrů a doporučení. Zároveň při využívání expertního hodnocení a také dotazníkových šetření (případně dalších kvalitativních metod) nelze opomenout subjektivitu takového hodnocení. I přes tyto metodické nedostatky ovšem poskytují sledované ukazatele cenné informace o stavu veřejné správy ve vybraných státech a zároveň umožňují porovnat výsledky Česka s ostatními vyspělými státy a to především se státy EU28. Dílčí pozornost je věnována i zhodnocení pozice Česka v rámci regionu střední a východní Evropy. Detailnější

porovnání Česka s Rakouskem, které prošlo podobným historickým vývojem a má shodné socioekonomické charakteristiky i podobný systém veřejné správy, eliminuje metodické nedostatky jednotlivých ukazatelů.

9.1

Metodika Světové banky

Skupina světové banky v sobě sdružuje celkem 189 států světa a poskytuje tak unikátní databázi informací o členských státech. Pro hodnocení kvality vládnutí a institucí byly vytvořeny komplexní ukazatele pojmenované „Worldwide Governance Indicators“ (WGI). Pro hodnocení vládnutí a veřejné správy v Česku byly využity ukazatele Efektivita vládnutí, Kvalita regulačních předpisů, Dozor nad korupcí (všechny jako součást WGI) a dále byly doplněny Global Competitiveness Indexem, který hodnotí výkon veřejného sektoru. První tři jmenované ukazatele jsou metodicky založeny na hodnocení vnímání kvality určitých služeb, případně schopností vlády. Kromě dosažené hodnoty odpovídající výkonu v dané oblasti jsou k dispozici i informace o pořadí jednotlivých zemí.

V rámci ukazatele „Efektivita vládnutí“, který vyjadřuje vnímání kvality veřejných služeb a veřejné správy, její nezávislosti na politické moci, a také důvěryhodnosti vlády ve vztahu k implementovaným politikám, dosahuje Česká republika v rámci střední a východní Evropy nejlepšího výsledku, ale stále zaostává za západoevropskými státy (srovnání s Rakouskem je znázorněno v tabulce č. 16). „Kvalita regulačních předpisů“ ovlivněná schopností vlády přijímat a následně implementovat politiky s cílem podpořit rozvoj soukromého sektoru je v zemích střední Evropy podobná, i zde je ovšem patrný trend

zaostávání za stavem v zemích západní a severní Evropy. Toto zaostávání může být způsobeno relativně častými změnami vlád a jejich realizovaných politik ve vztahu k soukromému sektoru (resp. k podpoře podnikání). Horší pozice Česka i ve srovnání s okolními státy se ukazuje v oblasti „Dozoru nad korupcí“, kde se hodnotí vnímání míry klientelismu a prosazování soukromých zájmů ve veřejné správě, a to ze strany odborníků i občanů. V reakci na tuto dlouhodobě horší pozici Česka v hodnocení vnímání korupce byla ze strany vlády a ministerstev přijata řada strategických dokumentů z oblasti protikorupční politiky. Příkladem je Vládní koncepce boje s korupcí na léta 2015 až 2017 (schválena usnesením vlády č. 1057 ze dne 15. 12. 2014) a Akční plán boje s korupcí na rok 2018. Protikorupční politika se zaměřuje na následující oblasti: (1) výkonná a nezávislá exekutiva; (2) transparentnost a otevřený přístup k informacím; (3) hospodárné nakládání s majetkem státu; (4) rozvoj občanské společnosti. Z konkrétních opatření lze jmenovat např. zřízení Úřadu pro dohled nad hospodařením politických stran a hnutí (na základě zákona č. 302/2016 Sb.) nebo vznik centrálního registru oznámení podle zákona o střetu zájmů na Ministerstvu spravedlnosti.

Tabulka 19 - Indikátory WGI, 2016

Stát	Hodnota indikátoru (2016) [-2,5; 2,5]		
	Efektivita vládnutí	Kvalita regulačních předpisů	Dozor nad korupcí
Rakousko	1,51	1,44	1,54
ČR	1,06	0,99	0,51
Slovensko	0,89	0,89	0,24

Zdroj: Světová banka

Pro hodnocení Výkonu veřejného sektoru byl Světovou bankou vytvořen složený index (Global Competitiveness Index) zahrnující celkem 12 různých oblastí. Výsledná hodnota indexu (4,8) odráží horší výsledky Česka v oblasti podnikatelského prostředí a v oblasti inovací. U obou těchto oblastí zároveň nedochází v posledních letech k žádnému zlepšení a jejich vývoj tak lze označit za

stagnující. Důvodem, proč v těchto oblastech ČR zaostává, je nedostatečná vládní podpora nových a vyspělejších technologií, dlouhodobě nízká úroveň spolupráce univerzit a podnikatelského sektoru na výzkumu a vývoji, nedostupnost vědců a inženýrů a neexistence klastrů. V případě klastrů ovšem existuje dlouhodobá snaha i s využitím dotací ze strukturálních fondů EU (např. OP Podnikání a inovace v programovém období 2007-2014) podpořit vznik klastrů s cílem zvýšit inovační potenciál firem a posílit jejich spolupráci s vědecko-výzkumnými pracovišti. Klíčové směry výzkumu, vývoje i inovací jsou stanoveny ve strategickém dokumentu “Národní politika výzkumu, vývoje a inovací ČR na léta 2016 – 2020”. Ke zlepšení situace, resp. k rozvoji podnikání, výrazně přispívá i činnost agentury CzechInvest, která je příspěvkovou organizací Ministerstva průmyslu a obchodu. Součástí celkového hodnocení Výkonu veřejného sektoru byl i průzkum veřejného mínění, z jehož výsledků vyplývá, že mezi největší překážky podnikání patří nastavení daňového systému tj. regulace a daňové sazby, neefektivní byrokracie a politická nestabilita.

Naopak nejlepších výsledků dosahuje Česká republika v mezinárodním srovnání u makroekonomických ukazatelů a to 8. místo ze 137 zemí a u oblasti zdraví a primárního vzdělávání, kde zaujímá 23. místo ze 137 zemí. Z hlediska dlouhodobějších trendů obě tyto oblasti vykazují postupné zlepšování.

Při srovnání ČR s Rakouskem můžeme rozpoznat řadu oblastí se shodnými výsledky – např. zdraví a primární vzdělávání, fungování finančního trhu a trhu práce, velikost trhu. V makroekonomických ukazatelích dosahuje Česká republika lepších výsledků, než Rakousko, což je ovlivněno nižší mírou zadlužení a také nízkou inflací. Naopak ČR za Rakouskem zaostává v již diskutovaných oblastech podnikatelské prostředí a inovace, a také v pilířích instituce a infrastruktura. I přes tuto skutečnost má Česká republika ze států střední a východní Evropy nejlepší výsledek, až za ním následuje Polsko (hodnota indikátoru 4,6) a Slovensko (hodnota indikátoru 4,5).

9.2

Digitální ekonomika

Dalším významným tématem v oblasti mezinárodního srovnání jsou ukazatele porovnávající úroveň digitální ekonomiky a elektronizace veřejné správy. Důležitá je nejenom nabídka a úroveň elektronizace vybraných služeb, ale i míra využívání těchto služeb občany. Podíl občanů využívajících internet pro komunikaci s orgány veřejné správy dosahuje v Česku 36 % a je tedy výrazně pod průměrem EU28 (= necelých 50 %). Nejčastěji občané využívají internet k zjišťování informací (31 %), případně ke stahování formulářů (graf č. 27). Od roku 2010 se podíl obyvatel využívajících internet pro komunikaci s orgány veřejné správy pravidelně zvyšuje a to u všech sledovaných typů komunikace.

Komplexnější hodnocení digitální ekonomiky v mezinárodním srovnání nabízí složený index DESI (=The Digital Economy & Society Index). Kromě využívání internetu a digitálních veřejných služeb jsou v tomto indexu zohledněny i lidský kapitál, kvalita připojení a digitalizace podnikání. V případě e-komerce a digitalizace podnikání je Česká republika nad průměrem EU28, v dalších dvou oblastech (lidský kapitál, kvalita připojení) se pak k průměru výrazně přibližuje. Nejslabších výsledků pak dosahuje u digitálních veřejných služeb (e-Governmentu) a u využívání

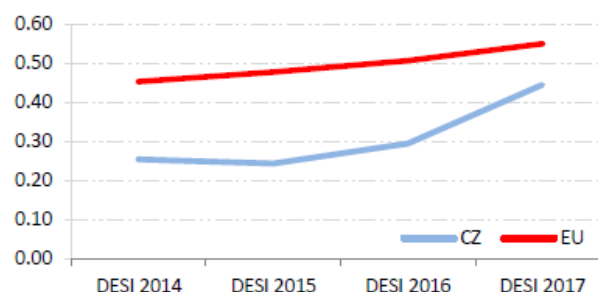
internetu, kde se sleduje např. čtení zpráv online, využívání sociálních sítí a internetového bankovníctví. Z hlediska trendu lze za pozitivní označit skutečnost, že v oblasti digitální veřejných služeb došlo meziročně (2016/2017) ke zlepšení ve všech dílčích oblastech, z toho nejvýrazněji v oblasti otevřených dat a také u služeb e-Governmentu. Navzdory postupnému zlepšování výsledku se ale relativní pozice Česka v rámci EU28 nezlepšuje, což je způsobeno srovnatelným růstem hodnot indexu v ostatních státech.

Tabulka 20 - Struktura indexu DESI, r. 2017

	Česká republika		EU
	pořadí	hodnota	hodnota
Využití eGovernmentu	26	15%	34%
Předvyplněné formuláře	15	43	49
Elektronizace služeb	20	77	82
Otevřená data	17	55%	59%

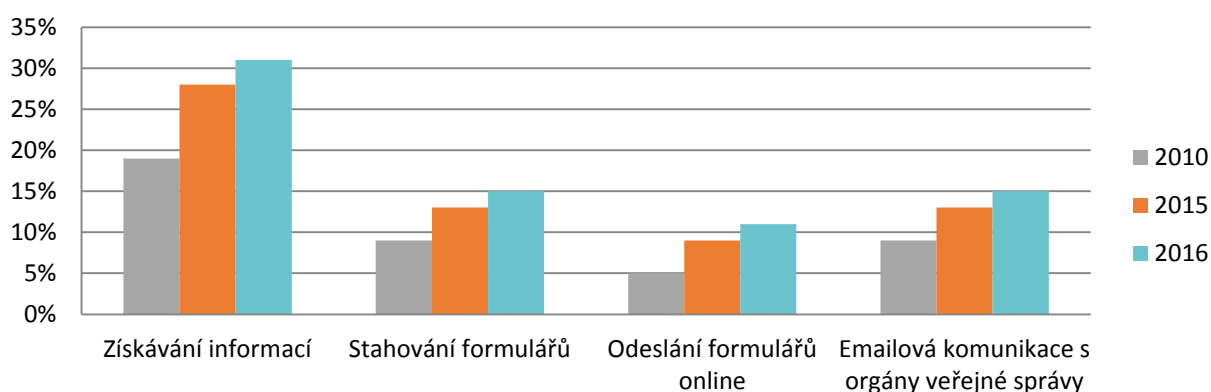
Zdroj: Evropská komise

Graf 27 - Vývoj indexu DESI, r. 2014-2017

Zdroj: Evropská komise

Graf 28 - Využívání internetu pro komunikaci s veřejnou správou podle typu aktivity, r. 2010, 2015, 2016

Zdroj: Světová banka

9.3

Sustainable Governance Indicators

Projekt Sustainable Governance Indicators (SGI) je do určité míry reakcí na nové politické, ekonomické i sociální změny, které sebou přináší globalizace. V rámci tohoto projektu zaměřeného na členské státy OECD jsou zmapovány činnosti jednotlivých vlád a probíhající reformy v kontextu udržitelného rozvoje. Udržitelná veřejná správa je podle autorů projektu založena na následujících třech pilířích: (1) výkon veřejných politik; (2) demokracie; (3) vládnutí. Realizované analýzy (ve formě zveřejňovaných ukazatelů) by měly přispět k efektivitě veřejné správy a také umožnit sdílení dobré praxe.

Sledované ukazatele z projektu SGI zahrnují řadu oblastí činnosti centrální vlády, z nichž v některých jsou dosahovány velmi dobré výsledky, zatímco jiné jsou hodnoceny jako podprůměrné. Nejlepších výsledků i ve srovnání s ostatními státy EU dosahuje ČR v hodnocení kvality procesu RIA. Poměrně dobré hodnocení má ČR i v ukazateli hodnotícím úroveň financování přenesené působnosti (tabulka č. 21). ČR patří mezi země, kde došlo k funkční i finanční decentralizaci s cílem posílit lokální úroveň. Výtky ze strany

autorů projektu jsou směřovány k přetrvávajícím dílčím problémům s financováním těchto nižších úrovní veřejné správy. Průměrné výsledky (hodnota ukazatele 5 či 6) má Česká republika v oblasti strategického plánování a v oblasti národních standardů. Standardy ve veřejných službách v ČR stále nejsou v plném souladu se standardy EU, zároveň zde chybí i hodnocení jejich efektivit. Strategické plánování je považováno za komplexní proces, který v průběhu tvorby vyžaduje součinnost více aktérů, a následně v průběhu realizace i po jejím skončení také zhodnocení. Kvalita strategického plánování na národní (ústřední) úrovni je v mezinárodním srovnání hodnocena jako nízká.

Podprůměrné výsledky (hodnota ukazatele 4) má ČR v ukazateli „Reforma Organizace“, přičemž důvodem je neexistence monitoringu institucionálního uspořádání veřejné správy (např. pouze sporadické provádění auditů na ministerstvech). V pojetí tohoto ukazatele by centrální vláda měla být schopná reagovat na situaci a problémy v regionech vhodným nastavením pravidel fungování a uspořádání veřejné správy. U českých vlád je v mezinárodním pohledu oceňováno zveřejňování závěrečných zpráv o jejich činnosti na konci volebního období, zároveň je ale kritizován obsah těchto závěrečných zpráv, a to z důvodu opomíjení existujících problémů a absence kritického zhodnocení neplnění stanovených cílů.

Tabulka 21 - Indikátory udržitelného vládnutí, r. 2017

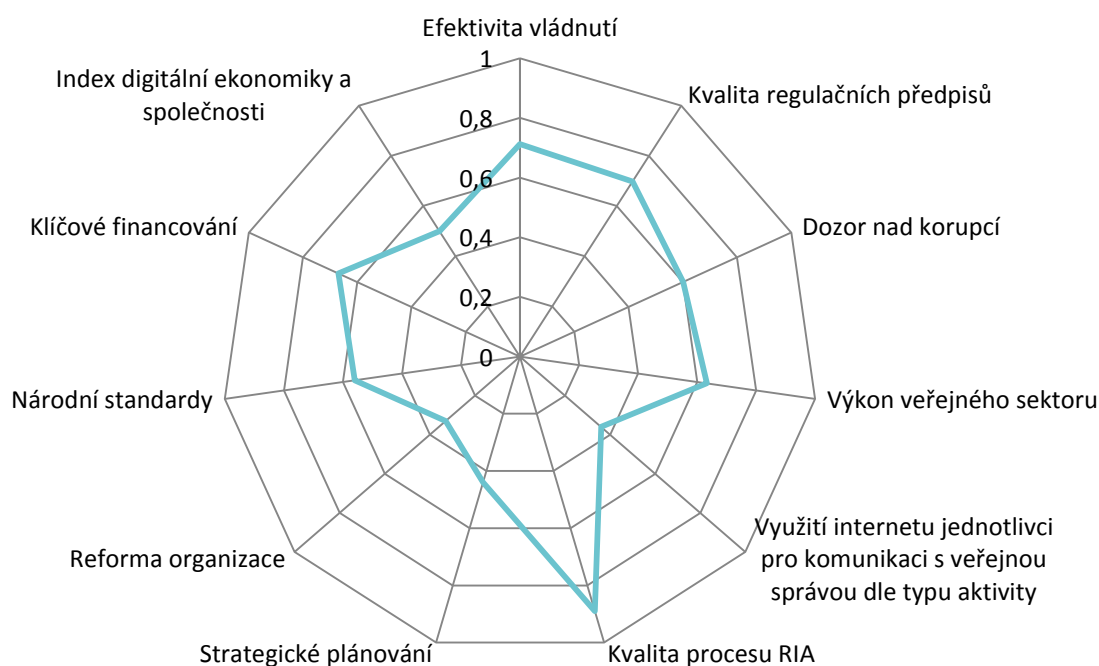
	Kvalita procesu RIA	Strategické plánování	Reforma organizace	Národní standardy	Klíčové financování
Hodnota indikátoru [1; 10]	9	5	4	6	7

Zdroj: Sustainable Governance Indicators

Mezinárodní srovnání poskytlo informace o tom, jak si vede ČR ve srovnání s ostatními vyspělými státy. Souhrnné hodnocení je ovlivněno skutečností, že Česká republika v některých ukazatelích dosahuje horších výsledků. Příkladem jsou ukazatele z oblasti elektronizace a digitální ekonomiky a také část ukazatelů hodnotící činnosti vlády (monitorování institucionálního uspořádání, strategické plánování, vnímání korupce). Jsou

samozřejmě i oblasti, kde má ČR výborné výsledky, např. v hodnocení efektivity vládnutí a kvality procesu RIA (graf č. 29). Pozitivní je skutečnost, že meziročně se ČR v řadě ukazatelů zlepšilo, přesto se ale jeho relativní pozice zlepšuje jen velmi pomalu. V ostatních státech EU je totiž patrný stejný trend zlepšování výsledků, i proto bude třeba dále přijímat opatření vedoucí k vylepšení pozice ČR v hůře hodnocených oblastech.

Graf 29 - Srovnání výsledků u jednotlivých ukazatelů z oblasti mezinárodního srovnání

Zdroj: Evropská komise, Světová banka, Sustainable Governance Indicators

10

INDEX ROZVOJE VEŘEJNÉ SPRÁVY

Sestavení indexu rozvoje veřejné správy je reakcí na potřebu analyzovat stav veřejné správy v ČR s cílem získat podklady pro plánování jejího dalšího rozvoje. Základ indexu tvoří vybrané ukazatele z datasetu systému měření a hodnocení, které pokrývají jak všechny úrovně veřejné správy, tak i většinu tematických oblastí. V roce 2017 dosáhl index hodnoty 0,53.

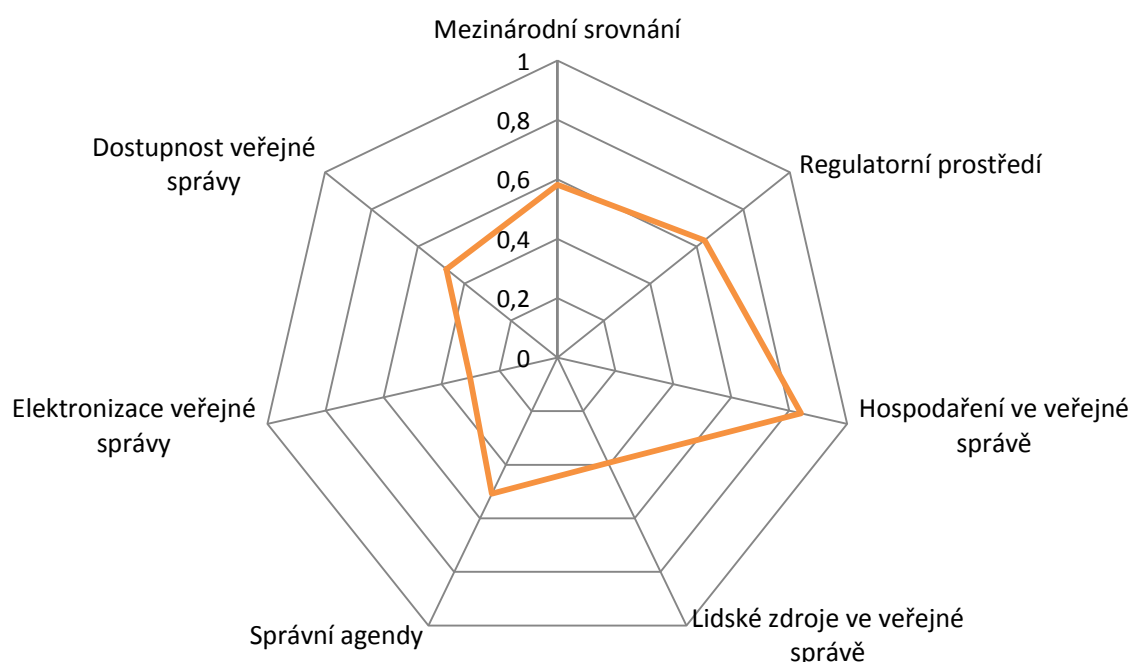
V případech, kde nebyly v čase vyhodnocení dostupné údaje za kalendářní rok 2017, byly pro výpočet použity data za rok 2016.

Grafická podoba indexu rozvoje veřejné správy ukazuje stav jednotlivých oblastí veřejné správy, které byly blíže představeny v předcházejících kapitolách. Vyhodnocením stanovených ukazatelů bylo zjištěno, že nejlépe jsou na tom oblasti Hospodaření ve veřejné správě a Regulatorní prostředí. Naopak oblast Lidských zdrojů a Dostupnosti veřejné správy vykazují horší výsledky. Nejhorše hodnocena je Elektronizace veřejné správy.

Na dobrém výsledku oblasti Hospodaření ve veřejné správě se významně podílí nízká úroveň zadluženosti místních samospráv a také větší zastoupení veřejného sektoru mezi zadavateli veřejných zakázek. Česká republika je v rámci států EU zemí s nízkou mírou zadlužení, což spolu s rostoucím HDP pomáhá zvyšovat důvěryhodnost ekonomiky. Jako prevence případného dalšího zadlužování obcí má sloužit nově přijatý zákon o rozpočtové odpovědnosti.

Oblast Regulatorní prostředí vychází z činnosti Komise RIA, která vydává stanoviska k projednávaným právním předpisům. Největší podíl mezi těmito projednávanými předpisy mají návrhy zákonů. Udělený vysoký podíl kladných stanovisek Komise RIA k projednávaným právním předpisům pak vytváří dobré hodnocení celé oblasti. K dispozici ovšem byla pouze data za rok 2016.

Graf 30 - Index rozvoje veřejné správy, r. 2017

Mezinárodní srovnání je oblastí, která mapuje pozici české veřejné správy v EU i ve světě. To je hlavní důvod, proč je tvořená dílčími ukazateli napříč veřejnou správou. Pozitivně se na výsledku oblasti podílí ukazatel kvality procesu RIA (podobně jako ukazatel činnosti komise RIA v oblasti Regulatorní prostředí) a také kladné vnímání kvality veřejných služeb i veřejné správy samotné. Nejslabší dílčí oblasti jsou ty spojené s digitální ekonomikou a využíváním internetu pro komunikaci s veřejnou správou. Stejně nedostatky se objevují i při sledování ukazatelů v oblasti Elektronizace veřejné správy. I přes tyto nedostatky dosahuje často Česká republika lepších výsledků než ostatní státy střední a východní Evropy. Zároveň byla přijata řada opatření (např. v oblasti protikorupční politiky) směřujících k zlepšení situace ve vybraných hůře hodnocených oblastech.

Průměrná je pozice Správních agend. U stavebních úřadů, byla například zjištěna relativně malá míra odvolání proti jejich rozhodnutím, což poukazuje na stabilitu a kvalitu rozhodování, avšak za cenu neúměrně dlouhých lhůt. Na výsledku se negativně podílí i zjištěné rozdíly v provádění prvozápisů na matričních úřadech. Rostoucí hodnoty vykazuje v oblasti Správních agend míra podnikatelské aktivity, neboť počet držitelů živnostenského oprávnění pozvolna narůstá.

Podobný výsledek jako Správní agendy má i Dostupnost veřejné správy. Uživatelská dostupnost je pro občany klíčová, protože zprostředkovaně ukazuje možnosti vyřízení různých záležitostí, ať už přímo na úřadě či kontaktním místě nebo z domova. Důvodem pouze průměrného výsledku celé oblasti jsou existující rozdíly v délce úřední doby v případě vyřizování občanských a řídičských průkazů a cestovních dokladů. S tím souvisí i rozdílný přístup jednotlivých úřadů k možnosti se elektronicky objednat na konkrétní čas. Tuto možnost zatím nabízí jen polovina všech úřadů zajišťujících vydávání těchto dokladů. Pozitivně

lze hodnotit velmi hustou sítí pracovišť Czech POINT. K zlepšení dostupnosti v roce 2018 přispěje i zrušení místní příslušnosti u agendy řídičských průkazů.

Kvalita lidských zdrojů je jedním z předpokladů efektivního fungování veřejné správy. Negativní vliv na výsledek oblasti Lidské zdroje ve veřejné správě mají velké rozdíly v počtu zaměstnanců úřadů ve vztahu k populační velikosti správních obvodů. U krajských úřadů není tento rozdíl tak výrazný, jako je tomu u obcí III. typu. Rezervy existují i v zaměstnávání osob se změněnou pracovní schopností, přičemž tento problém se kromě veřejného sektoru týká i toho soukromého. Pozitivní vliv na výsledek má zvyšující se obsazenost služebních míst ve služebních úřadech.

Nejslabší tematickou oblastí je Elektronizace ve veřejné správě. V elektronické komunikaci jednotlivců s úřady zaostává ČR za průměrem EU28, což může být z části způsobeno i nedostatky v nabídce služeb e-Governmentu. Nízký zájem fyzických osob (včetně těch podnikajících) o elektronickou komunikaci dokazuje i nízký počet dobrovolně zřízených datových schránek. Podobně byl i nízký počet vydaných občanských průkazů s elektronickým čipem. V roce 2018 ovšem budou tyto občanské průkazy vydávány plošně, proto by mělo dojít k vylepšení sledovaného ukazatele i celé tematické oblasti. Vedle toho podporují rozvoj e-Governmentu doplňkové aktivity, jako např. vývoj mobilní aplikace „Co dělat, když...“.

Na výsledky jednotlivých tematických oblastí je třeba nahlížet v širším kontextu. Přijímaná opatření i legislativní změny se projevují s určitým časovým odstupem, proto nelze v případě tohoto indexu očekávat výrazné meziroční změny. Dlouhodobě by však zaměření pozornosti na slabší oblasti a jejich cílený rozvoj měly přinést zvýšení efektivity veřejné správy a v neposlední řadě i příspěvek k jejímu lepšímu vnímání ze strany veřejnosti.

11

UKAZATELE SYSTÉMU MĚŘENÍ A HODNOCENÍ

Název ukazatele	Popis	Strana
1) Dostupnost veřejné správy		
Správní agendy s rozvolněnou místní příslušností	Počet a jmenný seznam správních agend s rozvolněnou místní příslušností.	15
Kontaktní místa Czech POINT	Počet pracovišť Národní sítě Czech POINT na úřadech, poštách, v bankách či notářských kancelářích nebo na pobočkách hospodářských komor.	16
Počet agend možných vyřídit prostřednictvím pracovišť Czech POINT	Rozsah veřejných služeb dostupných na kontaktním místě Czech POINT a také prostřednictvím Czech POINT@Home	17
Průměrná úřední doba úřadů ORP u agend OP, ŘP, CD	Počet úředních hodin za týden, po které si mohou občané vyřízovat své osobní doklady na obcích s rozšířenou působností.	15
Počet ORP umožňujících elektronické objednání k agendám OP, ŘP, CD	Počet obcí s rozšířenou působností, které umožňují elektronické objednání k vyřízení osobních dokladů.	15
2) Elektronizace veřejné správy		
Počet elektronických podání	Počet elektronických podání, která přijaly ústřední orgány státní správy datovou schránkou.	20
Počet eOP	Počet vydaných občanských průkazů s čipem umožňujícím dálkový přístup k elektronickým službám státu.	23
Počet služeb navázaných na eOP	Elektronické služby státu, které je možné využívat při identifikaci elektronickým občanským průkazem.	23
Počet zřízených datových schránek	Počet zřízených datových schránek fyzických osob (FO), podnikajících fyzických osob (PFO), právnických osob (PO) a orgánů veřejné moci (OVM).	20
Počet elektronických služeb veřejné správy	Počet elektronických služeb veřejné správy	20
3) Správní agendy		
Počet standardizovaných agend	Počet správních agend, které byly vyhodnoceny v rámci projektu PMA.	20
Míra odvolání proti rozhodnutí stavebních úřadů	Celkový počet vydaných stavebních povolení (zák. č. 183/2006 Sb. § 115 + § 116), počet odvolání předaných odvolacímu správnímu orgánu (§ 88, odst. 1, 500/2004 Sb.) a počet rozhodnutí odvolacího správního orgánu (zák. č. 500/2004 Sb. § 90, odst. 1 písm. a), b), c).	42
Podíl kladně vyřízených odvolacích řízení na úseku matrik z celkového počtu matričních úkonů matričního úřadu	Počet oprávněných stížností na prvoinstanční rozhodnutí matričního úřadu ze všech rozhodnutí dané matriky.	Nebylo možné hodnotit
Počet vydaných dokladů CD	Počet vydaných cestovních dokladů	25
Počet vydaných řidičských průkazů	Počet vydaných řidičských průkazů	26
Míra podnikatelské aktivity	Poměr počtu podnikatelů s platným živnostenským oprávněním (započítávají se i pozastavené a přerušené živnosti, neboť jsou dle metodiky MPO považovány za aktivní) na počet obyvatel v daném obvodu živnostenského úřadu (ORP).	40
Průměrná délka stavebního řízení pro rodinný dům	Časový údaj o průměrné době potřebné pro vyřízení stavebního řízení pro rodinný dům	Nebylo možné hodnotit

4) Lidské zdroje		
Počet úředníků a zaměstnanců krajských úřadů	Počet úředníků a zaměstnanců na krajských úřadech dle příslušného IČ, přepočtený na plné pracovní úvazky. Číslo se bude lišit od celkového počtu pracovníků zaměstnaných v průběhu roku (ukazatele 22-25)	43
Počet úředníků a zaměstnanců magistrátů, městských a obecních úřadů	Počet úředníků a zaměstnanců zaměstnaných krajem dle příslušného IČ, přepočtený na plné pracovní úvazky. Číslo se bude lišit od celkového počtu pracovníků zaměstnaných v průběhu roku (ukazatele 22-25)	43
Počet systemizovaných služebních míst ve služebních úřadech po jednotlivých úřadech a jejich obsazenost	Počet systemizovaných služebních míst ve služebních úřadech po jednotlivých úřadech a jejich obsazenost	45
Rozdíl v průměrných platech žen a mužů na ministerstvech	Rozdíl v průměrných platech žen a mužů na ministerstvech, při zohlednění platových tříd	45
Struktura úředníků v územní samosprávě z hlediska stupně vzdělání	Ukazatel bude sledovat v dlouhodobém horizontu vývoj míry vzdělanosti úředníků v úřadech USC	47
Struktura úředníků a zaměstnanců ve veřejné správě z hlediska genderového rozložení	Ukazatel genderové vyváženosti, sleduje poměr mužů a žen k celkovému počtu.	46
Struktura úředníků a zaměstnanců ve veřejné správě z hlediska věku	Ukazatel sleduje procentuální zastoupení pracovníků ve 3 kategoriích. Do 35 let, 36-50 let, a nad 51 let. Pro účely statistiky se nerozlišují měsíce v roce a použije se rozdíl roku narození od aktuálního kalendářního roku.	48
Zaměstnanci se změnou pracovní schopností	Počet pracovníků se změnou pracovní schopností. Rozlišují se plná pracovní schopnost a tři stupně invalidity.	49
5) Hospodaření ve veřejné správě		
Ukazatel dluhové služby obcí a krajů	Ukazatel obecního a krajského dluhu v poměru k výši ročního rozpočtu.	51
Porušení rozpočtové odpovědnosti obcí a krajů	Počet obcí, které neodpovídají stanoveným kritériím hospodaření podle zákona 23/2017 Sb., o pravidlech rozpočtové odpovědnosti.	52
Hospodaření obcí	Počet obcí, které neodpovídají stanoveným kritériím hospodaření. Za rok 2016 bude údaj vyhodnocen podle dosavadní metodiky ministerstva financí.	51
Objem prostředků obslužených prostřednictvím veřejných zakázek dle jednotlivých úrovní veřejné správy	Objem prostředků podle Zákona o zadávání veřejných zakázek	53
Podíl veřejného sektoru na celkovém HDP	Podíl veřejného sektoru na HDP. Veřejný sektor zahrnuje všechny vládní instituce, tj. sektor vládních institucí (S.13) složený ze subsektorů ústředních vládních institucí, místních vládních institucí a fondů sociálního zabezpečení plus všechny veřejné korporace.	51
6) Regulatorní prostředí		
Přítomnost RIA v návrzích právních předpisů	Počet a podíl návrhů s RIA na počtu návrhů právních předpisů. (Zahrnuty věcné záměry zákonů, u kterých je RIA povinná, dále návrhy zákonů a nařízení vlády. Procesu RIA podléhají i vyhlášky, z důvodu velkého množství technických novel do počtu zařazeny nejsou).	Nebylo možné hodnotit
Posouzení návrhů právních předpisů Komisí RIA	Počet posouzených návrhů právních předpisů, které projednala Komise RIA (vč. per rollam). (Ve vztahu k Závěrečné zprávě z RIA. Ne všechny materiály projednané komisí RIA jsou nakonec projednány vládou – odloženi apod., do počtu lze zařadit i návrhy neobsahující RIA. V takovém případě se stanovisko komise RIA vztahuje k Důvodové zprávě).	Nebylo možné hodnotit

Stanoviska Komise RIA	Počet a podíl kladných stanovisek Komise RIA bez připomínek. (Počet projednávaných předpisů Komise RIA je závislý na počtu návrhů právních předpisů předložených Legislativní radě vlády, čímž je ovlivněn souhrnný počet / podíl stanovisek. Relevantní časové srovnání může narážet na metodologické změny).	Nebylo možné hodnotit
Stanoviska Komise RIA ve vztahu k předkladatelům	Počet návrhů právních předpisů jednotlivých předkladatelů, které byly projednány Komisí RIA vč. diferenciací stanovisek Komise RIA. (Vždy ovlivněno celkovým počtem návrhů právních předpisů jednotlivých předkladatelů).	Nebylo možné hodnotit
7) Mezinárodní srovnání		
Government Effectiveness (Efektivita vládnutí)	Ukazatel kvality veřejných služeb, státní správy a stupeň jejich nezávislost. Základem je kvalita formulace a implementace veřejných politik a důvěryhodnost vlády ve vztahu k těmto politikám. Hodnota percentilu ukazujícího na pozici ČR mezi ostatními zeměmi (kolik procent ostatních účastníků dosáhlo horšího výsledku než ČR) v rozmezí od 0 (nejnižší) až 100 (nejvyšší) pozice).	55
Regulatory Quality (Kvalita regulačních předpisů)	Ukazatel hodnotí schopnosti vlády vytvořit a implementovat stabilní politická opatření a regulace, které povolují a podporují rozvoj soukromého sektoru. Hodnota percentilu ukazujícího na pozici ČR mezi ostatními zeměmi (kolik procent ostatních účastníků dosáhlo horšího výsledku než ČR) v rozmezí od 0 (nejnižší) až 100 (nejvyšší) pozice).	56
Control of Corruption (Dozor nad korupcí)	Ukazatel založený na vnímání korupce, klientelismu a prosazování privátních zájmů ve veřejné správě. Hodnota percentilu ukazujícího na pozici ČR mezi ostatními zeměmi (kolik procent ostatních účastníků dosáhlo horšího výsledku než ČR) v rozmezí od 0 (nejnižší) až 100 (nejvyšší) pozice.	56
Public Sector Performance (Výkon veřejného sektoru)	Složený ukazatel (plýtvání vládními výdaji, regulatorní zátěž, právní prostředí a vynutitelnost práva, transparentnost). Hodnota 1-7 a pořadí ze 138 zemí. Výsledný Global Competitiveness Index je složený z následujících 12 pilířů: (1) Instituce; (2) Infrastruktura; (3) Makroekonomické ukazatele; (4) Zdraví a primární vzdělávání; (5) Vyšší vzdělávání a odborná příprava; (6) Fungování volného trhu; (7) Fungování trhu práce; (8) Vývoj finančního trhu; (9) Technologická připravenost; (10) Velikost trhu; (11) Podnikatelské prostředí; (12) Inovace.	56
Individuals using the Internet to interact with public authorities by type of activity (Využití internetu jednotlivci pro komunikaci s veřejnou správou)	Využití internetu jednotlivci pro komunikaci s veřejnou správou (rozděleno na přijímání a odesílání)	57
Quality of RIA Process (Kvalita procesu RIA)	Ukazatel sleduje, zda proces RIA zajišťuje participaci, transparentnost a hodnocení kvality.	58
Strategic Planning (Strategické plánování)	Hodnota ukazatele sleduje, zda jednotky strategického plánování na centrální/ústřední úrovni (např. v rámci ministerstev) mají kapacitu vytvářet a hodnotit strategie, nebo zda mají pouze koordinační funkci. Ukazatel zároveň hodnotí, zda vlády (vládní úroveň) připravují strategie v součinnosti s dalšími aktéry.	58
Organizational Reform - Self Monitoring (Reforma organizace)	Ukazatel hodnotí, jak se centrální vláda staví k uspořádání veřejné správy, na kolik je toto téma akcentováno v oficiálních výstupech a zda je schopná reagovat na vývoj v regionech a podle toho upravovat pravidla pro vnitřní fungování.	58

National standards (Národní standardy)	Aplikace standardů kvality místními samosprávami. Ukazatel hodnotí, do jaké míry centrální vláda dohlíží na realizaci standardů ve veřejných službách samosprávami.	58
Task Funding (Klíčové financování)	Úroveň a kvalita financování úkolů přenesené působnosti. Ukazatel hodnotí, do jaké míry zajišťuje centrální vláda přiměřené financování přenesené působnosti.	58
The Digital Economy & Society Index (DESI), (Index digitální ekonomiky a společnosti)	Složený ukazatel vývoje států v oblasti výkonu digitální ekonomiky a digitální konkurenceschopnosti. Skládá se z následujících oblastí: (1) Připojení; (2) Lidský kapitál; (3) Využívání internetu; (4) Integrace digitálních technologií (digitalizace podnikání a e-komerce); (5) Digitální veřejné služby.	57
Digital Public Services - dílčí ukazatel indikátoru DESI (Digitální veřejné služby)	Složený ukazatel rozvoje elektronických služeb. Zahrnuje následující 4 oblasti: (1) Využívání e-Governmentu; (2) Vyspělost služeb e-Governmentu (formou hodnocení „míry předvyplnění“ online formulářů); (3) Rozsah služeb e-Governmentu (elektronizace veřejné správy); (4) Závazky vlád k problematice otevřených dat	57

Veřejná správa v České republice v roce 2017

ISBN 978-80-87544-80-8

Kolektiv autorů

Praha, duben 2018

KONTAKTY

Ministerstvo vnitra

odbor strategického rozvoje a koordinace veřejné správy

náměstí Hrdinů 1634/3

140 21 Praha 4

www.mvcr.cz/verejna-sprava

www.kvalitavs.cz

osr@mvcr.cz

ID datové schránky: 6bnaawp

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

MINISTERSTVO VNITRA
ČESKÉ REPUBLIKY

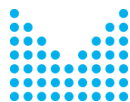
Ministerstvo vnitra

Nad Štolou 3, 170 34 Praha 7

www.mvcr.cz

účelová publikace, není určena k prodeji

ISBN 978-80-87544-80-8

MINISTERSTVO VNITRA
ČESKÉ REPUBLIKY